

Jaarstukken

2013

Bezoekadres: 't Erf 1, LEUSDEN
Postadres: Postbus 150, 3830 AD LEUSDEN
Email: gemeente@leusden.nl

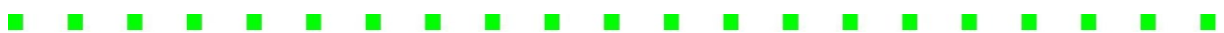
Telefoon: 14 033
Website: www.leusden.nl

Inhoudsopgave jaarstukken

	Pagina
Aanbiedingsbrief	5
Bestuurlijke samenvatting van de programma's	8
JAARVERSLAG programma's	
1. Bestuur en dienstverlening	10
2. Veiligheid en openbare orde	18
3. Openbare ruimte en milieu	25
4. Verkeer en vervoer	38
5. Werk, inkomen en participatie	44
6. Onderwijs	51
7. Economie, recreatie en toerisme	54
8. Maatschappelijke ondersteuning	60
9. Ruimte en Wonen	72
Algemene dekkingsmiddelen	81
Uiteenzetting financiële positie	83
JAARVERSLAG paragrafen	
A. Lokale heffingen	88
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	90
C. Kapitaalgoederen en investeringen	94
D. Financiering	102
E. Bedrijfsvoering	104
F. Verbonden partijen	108
G. Grondbeleid	116
H. Rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	123
JAARREKENING	
2a Overzicht van baten en lasten	127
2b Balans en toelichting	133
2c Bijlage single information single audit	145
Vaststellingsbesluit	149
Controleverklaring	150

Aanbiedingsbrief

Aanbieding programmarekening 2013

Hierbij bieden wij u de programmarekening 2013 aan. Dit document is de verantwoording van het college aan de raad over het in het jaar 2013 gevoerde beleid en beheer.

De programmarekening

De programmarekening heeft dezelfde opzet als de programmabegroting. Uiteraard krijgen de financiën de nodige aandacht. Dit vindt vooral plaats in het 2^e deel van de programmarekening: de (financiële) jaarrekening. In het 1^e deel, het jaarverslag, staat het gevoerde beleid centraal.

Om de leesbaarheid van de jaarrekening te verbeteren en de vergelijkbaarheid van de cijfers te vergroten, worden alle bedragen in kolommen in duizendtallen weergegeven. In de teksten worden de bedragen volledig weergegeven.

Rekeningsresultaat 2013

Het resultaat van de jaarrekening 2013 is in het onderstaande overzicht weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Rekeningresultaat boekjaar 2013		
1. Resultaat voor mutaties in de reserves	-/-	7.075
2. Mutaties in de reserves (per saldo uit reserve)		7.336
		<hr/>
3. Resultaat na mutaties in de reserves (= resultaat rekening 2013)		261
Resultaat Grondexploitatie	€	109
Resultaat Exploitatie Alg. Dienst	€	152
4. Beschikbaarstelling voor besteding in 2014 (zie staat bladzijde 6)	-/-	270
5. Storting in algemene reserve grondbedrijf	-/-	109
		<hr/>
6. Nog te dekken negatieve resultaat	-/-	118

Het rekeningresultaat van 2013 is € 261.000 positief. Dit resultaat wordt voor een deel (€ 109.000) veroorzaakt door het Grondbedrijf ('t Zicht). Het betreft een eenmalig positief resultaat zonder structurele doorwerking naar latere jaren. Voorgesteld wordt dit bedrag van € 109.000 te storten in de algemene reserve Grondbedrijf. Daarnaast wordt voorgesteld een bedrag te reserveren voor specifieke doeleinden met een totaalbedrag van € 270.000. Daarna resteert een negatief nog te dekken saldo van € 118.000.

- Het college stelt de raad voor om het resterend rekeningtekort van € 118.000 te onttrekken aan de algemene reserve (basis deel).

Beschouwing rekeningsresultaat

Het saldo van de jaarrekening 2013 is voor het eerst sinds jaren negatief. Ook tussentijds moest een beroep gedaan worden op de reserves. De financiële crisis en bezuinigingen gaan ook Leusden niet voorbij.

Belangrijkste mee- en tegenvallers

Meevallers

(bedragen x € 1.000)

Stelposten	Incidenteel	141
Algemene Uitkering	Incidenteel	156
Minder uitgaven Openbare Verlichting (contract opgezegd)	Structureel	103
N.a.v. uitstel nieuwe regionale crisisorganisatie geen piket en minder opleidingen	Incidenteel	52
Extra inkomsten SB G WMO verstrekkingen	Incidenteel	60
Incidenteel Aanvullende Uitkering (IAU) 2012 n.a.v. hogere bijstandslasten	Incidenteel	183
Vrijval voorziening seniorenbeleid	Incidenteel	68
Teruggave BTW investeringen buitensportaccommodaties	Incidenteel	82
Normuren 2013	Incidenteel	38

Tegenvallers

Extra storting voorziening wethouderspensioen	Incidenteel	248
Extra storting voorziening voormalig personeel	Incidenteel	211
Kosten bovenmatig personeel	Incidenteel	190
Meer uitgaven voor onderhoud van de openbare ruimte (wegen/openbaar groen)	Incidenteel	100
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren Soza (andere rekenmethode)	Incidenteel	89
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren en belastingdebiteuren	Incidenteel	53
Hogere bijstandslasten 4 ^e kwartaal 2013	Structureel	112

Bij de programma's staat een uitgebreidere toelichting op de verschillen tussen begroting en rekening en de structurele effecten.

Goedkeurende controleverklaring

Naast de controle op de getrouwheid van de jaarrekening is zoals gebruikelijk een controle uitgevoerd op de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen. De gemeente Leusden heeft op beide controleaspecten een goedkeurende controleverklaring ontvangen. Dergelijke verklaringen zijn geen doel op zichzelf, maar een middel om de kwaliteit van de bedrijfsprocessen op peil te houden en te verbeteren. Deze controleverklaring is een bewijs dat de gemeente Leusden aan alle daaraan te stellen eisen voldoet.

Voorstel beschikbaar stellen middelen voor 2014

Door middel van het vaststellen van de jaarrekening verzoeken wij u akkoord te gaan met het beschikbaar stellen van de volgende budgetten:

- 1) Een bedrag van € 270.000 beschikbaar te stellen voor de volgende doeleinden:

	(bedragen x € 1.000)
Inhuur personeel voor uitvoering projecten (2013); via bestemmingsreserve	38
Extra voordeel SB G op WMO verstrekkingen; toevoegen aan egaliseriereserve WMO	60
Digitaliseren bouwdoSSIers	90
2 ^e Fase pilot binnensport	9
Budget 2013 woonserviceconcept bestemd voor projectsubsidie Larikslaan 2	30
Ontwikkelbudget jeugdzorg/sociaal domein	24
Infosysteem "Mens Centraal" en pilot Huisartsen	19
Totaal	270

Het betreft budgetten die in 2013 beschikbaar zijn gesteld maar niet volledig tot uitvoering zijn gekomen. De inhuur van het personeel heeft vooral betrekking op het uitstel van de grondexploitatieprojecten.

- 2) Het tekort van € 118.000 te onttrekken aan de algemene reserve (basisdeel).

Hoogachtend,
Het college van de gemeente Leusden,

E. Luchtenburg
Directeur-Secretaris

drs. A. Vermeulen
Burgemeester

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

In deze bestuurlijke samenvatting geven wij een overzicht van de realisatie van de belangrijkste doelstellingen voor 2013 en de daarvoor geleverde prestaties. Wij geven hierbij aan of de afgesproken prioriteiten zijn gerealiseerd. Een uitgebreide toelichting vindt u bij de desbetreffende programma's.

Programma	Doelstellingen (wat hebben we bereikt?)	Prestaties (wat hebben we daarvoor gedaan?)
Bestuur en Dienstverlening	In 2013 zijn diverse samenwerkingen gecontinueerd, gerealiseerd en verder verkend. Ook zijn voorbereidingen getroffen en besluiten genomen voor nieuwe samenwerkingen. Er is nader onderzoek ingesteld om na te gaan of er op andere terreinen mogelijkheden en kansen liggen om (verder) samen te werken (bijv. ICT, inkoop, BGT).	Op 10 juli 2013 heeft de raad uitgangspunten voor de ontwikkeling van het Sociale Domein vastgesteld met het oog op de komende decentralisaties. Daarnaast zijn in 2013 mogelijkheden verkend om op het terrein van de bedrijfsvoering in regionaal verband te gaan samenwerken. Dit betreft de terreinen personeel- en salarisadministratie (PSA), ICT, inkoop, en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT).
Veiligheid en Openbare orde	Het aantal woninginbraken is in 2013 met 8% gestegen ten opzichte van 2012. Het aantal autokraken is in 2013 in Leusden gedaald met 31% ten opzichte van 2012. Het aantal meldingen van jongerenoverlast is gedaald met 25%.	De gemeente Leusden heeft het afgelopen jaar intensief ingezet op voorlichting richting inwoners. Door middel van flyer en voorlichting via de media is ingezet op voorlichting en bewustwording.
Openbare ruimte en Milieu	In de periode 2009-2012 is de CO2 uitstoot in de gemeente Leusden met 10,1 kton afgenomen waarvan 3,1 kton direct is te relateren aan het uitvoeren van het Klimaatactieplan 2009-2012.	Het Klimaatactieplan is uitgevoerd en in 2013 geëvalueerd. Lokale partijen uit Leusden (o.a. het bedrijfsleven, vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties) hebben in 2013 met ondersteuning van de gemeente een Energieakkoord Leusden opgesteld. In dit akkoord adopteren partijen de doelstelling van de gemeente Leusden van 16 kton minder CO2 uitstoot in 2020.
Verkeer en Vervoer	Het tracé van Fase 1 van het vrijliggend fietspad Leusden-Achterveld is opgeleverd. Het bestemmingsplan voor het tracé van Fase 2 is in december vastgesteld.	Bestek, aanbesteding en grondverwerving zijn afgerond, waardoor de daadwerkelijke aanleg van Fase 2 (met groot draagvlak van betrokkenen) van het fietspad in het eerste kwartaal van 2014 van start kan gaan.
Werk, inkomen en participatie	De minima zijn doorlopend geïnformeerd over het minimabeleid en de regelgeving. Bij elk klantcontact werd beoordeeld op welke inkomensondersteunende regelingen recht bestond en of daar ook gebruik van werd gemaakt.	Het versterken van informatie maakt regulier deel uit van het werkproces van de klantmanagers en de medewerkers van LL2. Er waren brochures beschikbaar, de nieuwsbrief Kansz en de folder specifiek t.b.v. het gemeentelijk minimabeleid is geactualiseerd en verspreid onder de doelgroep. Ook de website en publicaties in de LeusderKrant behoorden tot de communicatiemiddelen.
Onderwijs	Ten aanzien van het aantal vroegtijdige schoolverlaters is er t.o.v. het vorig schooljaar (190 dossiers) een daling van 23 dossiers te constateren.	In samenwerking met de regio is voorlichting georganiseerd op VO scholen en er zijn in de regio spreekuren in de school vormgegeven. Leerplicht Leusden houdt tweewekelijks spreekuur
Maatschappelijke Ondersteuning	In 2013 is bij Welzijn Leusden een samenlevingsontwikkelaar aangesteld. Er zijn diverse initiatieven uit de samenleving ondersteund waaronder de initiatieven de WensboomLeusden, Mamacafé, een speeltuin, een ontmoetingshuis en de kinderkledingbank.	In de tweede helft van 2013 heeft de gemeente op het gebied van maatschappelijke ondersteuning o.a. geparticipeerd in initiatieven van individuele inwoners voor een kinderkledingbank en een voedseltuin.

Deel 1 Jaarverslag

Programmaverantwoording

Bestuur en dienstverlening

Omschrijving programma

Het programma Bestuur en dienstverlening omvat de externe dienstverlening van de gemeentelijke organisatie, communicatie en de regionale samenwerking met andere gemeenten.

Programmaonderdeel: Externe Dienstverlening

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Alle inwoners beoordelen de dienstverlening van de gemeente met (zeer) goed. We hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:</p> <p>1.1 Betrokken</p> <ul style="list-style-type: none"> - We volgen klanten in de contactmomenten en informeren de klant pro-actief. ICT is hierbij ondersteunend. - We benaderen de klantvragen breed waarmee klanten pro-actief op andere diensten wordt gewezen. <p>1.2 Betrouwbaar</p> <ul style="list-style-type: none"> - We zorgen ervoor dat de informatie die we verstrekken juist is. - We zorgen ervoor dat kennis en informatie niet afhankelijk is van individuele medewerkers. - We voldoen aan onze servicenormen. <p>1.3 Bereikbaar</p> <ul style="list-style-type: none"> - We stellen alle kanalen beschikbaar. - We hebben op verschillende manieren toegang tot informatie over de klant. - We stellen informatie actief beschikbaar aan klanten en stemmen de informatie af op (individuele) behoeften. - We bieden statusinformatie aan klanten over afhandeling van hun vraag. <p>1.4 Effectief</p> <ul style="list-style-type: none"> - We verstrekken de klant informatie vanuit 1 kennisbron. - We volgen de afhandeling van zaken van klanten nauwlettend. - We maken intern goede afspraken en zorgen voor een systeem waarin het nakomen van afspraken ook geborgd wordt. - We maken optimaal gebruik van onze basisregistraties. 	<p>1.1 Betrokken</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door kwaliteitsrapportages en technische hulpmiddelen zijn we in staat de klantcontacten in beeld te brengen en te monitoren. - Processen worden opgesteld en geactualiseerd en medewerkers zijn opgeleid om de kwaliteiten die nodig zijn om in een integraal hoogwaardig frontoffice te kunnen functioneren. <p>1.2 Betrouwbaar</p> <ul style="list-style-type: none"> - De Productdienstencatalogus, FAQ en gegevens op de website worden geactualiseerd en ook zijn er procesafspraken om het KCC vanuit de organisatie te voorzien van relevante informatie. Hierdoor wordt uniformiteit in de beantwoording van vragen van burgers gerealiseerd. Er wordt bijgehouden en gestuurd op de afhandeling van vragen binnen de gestelde termijn. <p>1.3 Bereikbaar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle kanalen (balie, post, email, telefoon, website) zijn opengesteld en via alle kanalen wordt gebruik gemaakt van dezelfde informatiebronnen (zie hierboven). Via de website wordt actief informatie beschikbaar gesteld en worden veel gestelde vragen beantwoord. Toegang tot status informatie zal pas worden aangeboden als het KCS (klantcontactstelsysteem) is geïmplementeerd. <p>1.4 Effectief</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is een plan van aanpak opgesteld om te komen tot een Hoogwaardig Frontoffice. De eerste stappen zijn gezet om te komen tot de implementatie van het KCS.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1. Betrokken</p> <ul style="list-style-type: none"> - We bouwen onze product- en dienstcatalogus verder uit en onderhouden deze. - We bouwen ons Klantcontactcentrum uit en sluiten de kanalen post, email en website aan. - We gebruiken informatie uit onze productdiensten-catalogus. <p>1.2. Betrouwbaar</p> <ul style="list-style-type: none"> - We houden onze informatie actueel. - We herzien onze servicenormen en voldoen daar aan. - We monitoren onze servicenormen. <p>1.3. Bereikbaar</p> <ul style="list-style-type: none"> - We bouwen onze kanalen uit en monitoren onze kanalen. - We schaffen een zaakstelsel aan. - We breiden het aantal digitale producten uit. <p>1.4. Effectief</p> <ul style="list-style-type: none"> - We informeren burgers vanuit 1 KCC. - We voeren een aantal Klanttevredenheids-onderzoeken uit over onze kanalen. - We schaffen een zaakstelsel aan met koppelingen naar de basisregistraties. - We nemen deel aan de 2 jaarlijkse benchmark: 'Waar staat de Gemeente?' - Alle processen rond dienstverlening worden binnen één afdeling georganiseerd. 	<p>1.1. Betrokken</p> <ul style="list-style-type: none"> - We hebben onze product- en dienstcatalogus verder uitgebouwd. Deze wordt continu onderhouden en verder uitgebreid. - Aan het Klantcontactcentrum zijn de kanalen post en email toegevoegd. - Informatievoorziening geschiedt deels uit onze product- en dienstcatalogus. <p>1.2. Betrouwbaar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is een on-line management scherm beschikbaar voor het optimaliseren van de telefoonfunctie. - Er is een digitaal informatie scherm voor alle actuele informatie waar het KCC burgers mee van dienst kan zijn. - Door actief onjuistheden te melden en bij te werken houden we onze informatie up-to-date. - Er zijn geen nieuwe servicenormen vastgesteld. Er is geïnvesteerd om gegevens te genereren uit onze systemen op basis waarvan de haalbare kwaliteit kan worden vastgesteld. Dit wordt gedeeld in de organisatie om te sturen op bewustwording en verbeteringen. <p>1.3. Bereikbaar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatievoorziening via alle kanalen is beschikbaar. Het monitoren is gestart middels kwaliteitsrapportages. - Er zijn 11 E-formulieren ingevoerd waarvan er bij 6 formulieren de mogelijkheid is middels i-deal te betalen. <p>1.4. Effectief</p> <ul style="list-style-type: none"> - Burgers worden vanuit het KCC geïnformeerd. - Het zaakstelsel wordt steeds breder geïmplementeerd binnen de organisatie. In 2014 wordt heel de organisatie aangesloten. Het KCS is gekoppeld aan de basisregistraties. - Er is in 2013 niet meegewerkt aan de benchmark. Gelet op de hele reorganisatie ligt het accent op het implementeren van de nieuwe organisatie.

Programmaonderdeel: Communicatie

1.1 Nieuwe vormen van burgerparticipatie

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>1. De onder (1) genoemde ambitie gaat over het verschuiven van verantwoordelijkheden van overheid naar particulier initiatief. Daarbij is een nadrukkelijke samenhang met andere punten uit het coalitieakkoord:</p>	<p>1. De bereikte doelen zijn ook terug te vinden in de andere hoofdstukken. Betrokkenheid van burgers en bedrijven bij veiligheid gerealiseerd onder andere middels Burgernet en Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO).</p>

<p>2.2 Bevorderen actieve betrokkenheid van inwoners en bedrijven bij veiligheid.</p> <p>2.3 Benutten van verdere samenwerking tussen burgers/bedrijven, gemeente en politie op basis van o.a. wijkveiligheidsplannen.</p> <p>3.2 Inwoners en bedrijven zoveel als mogelijk medeverantwoordelijk maken voor het onderhoud en beheer van het openbaar groen.</p> <p>8.4 Verder ontwikkelen van wijkgericht werken.</p> <p>2. Verdere ontwikkeling van de participatie van inwoners en bedrijven en evt. aanpassing/ vernieuwing/ verbetering van vormen en middelen.</p>	<p>Wijkgericht werken is omgevormd tot samenlevingsgericht werken.</p> <p>Medeverantwoordelijkheid openbaar groen onder andere bereikt door verkoop van openbaar groen.</p> <p>2. In het communicatieplan "Op weg naar Samenleving Voorop" (2012) staan de communicatiestrategie en communicatiemiddelen die kunnen bijdragen aan het bereiken van de doelstelling Samenleving Voorop: van inwonerparticipatie naar overheidsparticipatie.</p>
---	--

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1. Bij de uitwerking wordt vooral gezocht naar het medeverantwoordelijk maken van inwoners en bedrijven voor de woon-, werk- en leefomgeving: Samenleving Voorop (SV). Hoe communicatie kan worden ingezet om van SV een succes te maken is vastgesteld in het communicatieplan. "Op weg naar Samenleving Voorop", dat op 14 augustus 2012 is vastgesteld.</p> <p>2. Bij de participatievormen wordt enerzijds aansluiting gezocht bij de resultaten van de evaluatie inwonerparticipatie (2010) en anderzijds bij nieuwe digitale ontwikkelingen. Het succes van het online participatieplatform Veranderleusden.nl wordt voortgezet als een langlopend digitaal platform (gekoppeld aan sociale medianetwerken) waarop de samenleving ideeën kan inbrengen met het doel daarvoor draagvlak te vinden. Ook de gemeente kan initiatieven op het platform aanbieden en zo inwoners op het maatschappelijk middenveld uitdagen om de handschoen op te pakken.</p>	<p>Om de doelstelling van Samenleving Voorop (SV) te bereiken zijn in het derde kwartaal van 2013 een PvA en een 1e uitvoeringsplan gemaakt. Daarin zijn voor de 5 domeinen (samenleving, college en raad, beleid, dienstverlening en bedrijfsvoering) acties opgenomen, die samenleving en interne organisatie bewust maken van de visie en het gedachtegoed van SV én acties om de visie te bereiken. Het gaat om concrete acties om de samenleving te enthousiasmeren, initiatieven te ontwikkelen en daarin (ook als interne organisatie) creatief mee te denken, oplossingen te zoeken, te participeren in netwerken. In de maanden oktober tot en met december is veel geïnvesteerd in de interne organisatie, zodat medewerkers bekend zijn met de rol en inzet bij het realiseren van de doelstellingen van Samenleving Voorop. Daarvoor zijn bijeenkomsten gehouden en gesprekken gevoerd in kleinere groepen medewerkers.</p> <p>In het plan van aanpak is de afspraak gemaakt dat er regelmatig wat grotere, inspirerende activiteiten plaatsvinden, die de buitenwereld "naar binnen halen". In november heeft professor Lucas Meijs een lezing gehouden en op 30 januari 2014 is er een inspiratiebijeenkomst met alle medewerkers, raad, college en initiatiefnemers gepland. Eén van de middelen waarmee de gemeente (vooralsnog) de samenleving in het nemen van initiatieven stimuleert is het online platform wijzijnleusden.nl. Een dynamisch platform, waar op basis van ervaringen van gebruikers verbeteringen worden doorgevoerd. Vanaf februari 2014 wordt het ook mogelijk om korte matches via het platform te maken: vraag en aanbod van kleine diensten.</p> <p>In het afgelopen half jaar zijn zo'n 30 samenlevings-initiatieven op wijzijnleusden.nl geplaatst. Een aantal initiatieven is succesvol afgrond en/of in ontwikkeling. Er zijn ook initiatieven wegens gebrek aan belangstelling gestaakt.</p>

	Via (social) media, regelmatig terugkerende teascampagnes worden de inwoners en (maatschappelijke) organisaties, alert gemaakt op de (participatie)mogelijkheden van wijzijnleusden.nl .
--	---

1.2 Toekomstige samenleving (Leusden 2040)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Het ontwikkelen van een toekomstvisie door maatschappelijke partners.	De Maatschappelijke partners hebben nog geen toekomstvisie opgesteld. Wel is er een nieuwe voorzitter benoemd en zal de komende periode een impuls worden gegeven aan het opstellen van de visie.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Waar nodig inhoudelijk en financieel faciliteren van het proces van de maatschappelijke partners.	De gemeente neemt bestuurlijk en ambtelijk deel in de werkgroep.

1.3 Burgerinitiatief m.b.t. onderwerpen op de raadsagenda en spreekrecht

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Vergroten van de invloed en betrokkenheid van burgers bij de besluitvorming van de raad.	Gereed.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Publiciteit geven aan de Verordening burgerinitiatief en het insprekrecht bij de raad, in de media, website en bij de ontvangst van de gasten van de raad. In 2012 is de verordening raadswerk 2012 gewijzigd waardoor het nu mogelijk is voor inwoners om eigen initiatieven te presenteren in de Uitwisseling.	In 2013 hebben zeven sprekers gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken. Er is een burgerinitiatief ingediend over het loslaten van het nulbeleid voor coffeeshops.

1.5 Bestuursstijl

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>De kern is:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het opereren van het college als een slagvaardig en initiatiefvol team. 2. Op transparante wijze de interactie met de omgeving aangaan. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het college neemt iedere dinsdag in de collegevergadering de nodige besluiten op integraal voorbereide voorstellen. Daarnaast wordt de vergadering gebruikt voor afstemming, reflectie en gezamenlijke visievorming. 2. Dit onderdeel uit het coalitie akkoord moet worden geplaatst in het perspectief van "De Samenleving Voorop". Het gaat daarbij om een andere rolname van de overheid in maatschappelijke vraagstukken. Dit vraagt om een consistente lijn van handelen door de raad en het college en zijn organisatie. Ook de bestuursstijl die daarbij wordt gehanteerd moet worden aangepast aan die nieuwe rol. In gesprekken met de samenleving en bij beleidsvoorbereiding is, naast de inhoudelijke aspecten, de andere rolname een onderwerp van betekenis.

3. Adequate sturing door de raad.	<p>In het communicatieplan “De Samenleving Voorop” hebben wij geconcretiseerd hoe dit vorm en inhoud moet krijgen.</p> <p>3. Prikkel en handelingsruimte kunnen uit de twee voorgaande punten voortvloeien. Daarnaast heeft dit een relatie met scherpe toedeling en het respecteren van taken en verantwoordelijkheden en met wederzijds vertrouwen. Zowel raad als college hebben hierin een verantwoordelijkheid en zijn zich daar van bewust.</p>
-----------------------------------	---

Programmaonderdeel: Bestuurlijke samenwerking

1.4 Samenwerking in de regio

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Verminderen van kwetsbaarheid, vergroten kwaliteit en verlagen uitvoeringskosten. Conform Plan van aanpak samenwerkingsrelaties gemeente Leusden (raadsbesluit 2009/7263): het realiseren van samenwerkingen die een meerwaarde voor Leusden genereren in uiteenlopende mogelijkheden die zich kunnen voordoen.</p>	<p>In 2013 zijn samenwerkingen gecontinueerd (bijv. sociale zaken) en er zijn samenwerkingen gerealiseerd (belastingen) en verder verkend (personeel- en salarisadministratie). Ook zijn voorbereidingen en besluitvorming getroffen voor nieuwe samenwerkingen (regionale uitvoeringsdienst, decentralisaties sociaal domein). Er is nader onderzoek ingesteld om na te gaan of er op andere terreinen mogelijkheden en kansen liggen om (verder) samen te werken (bijv. ICT, inkoop, BGT).</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten/optimaliseren bestaande (beleidsmatige) samenwerkingen, veelal ingebed in een gemeenschappelijke regeling. • Realiseren van samenwerking belastinginning (Tricijn). • Participeren in opgelegde samenwerkingen (RUD's). • Onderzoeken van mogelijkheden voor en realiseren van nieuwe samenwerkingen. 	<p>Tricijn In 2013 heeft Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT) voor Leusden de heffing en inning van vijf belastingsoorten uitgevoerd, evenals de WOZ-taken. De op dit vlak beoogde samenwerking met gemeenten Dronten, Nijkerk en een aantal waterschappen is daarmee gerealiseerd. Op 13 november 2013 heeft de gemeenteraad besloten om toestemming te verlenen voor toetreding van gemeente Zwolle tot de gemeenschappelijke regeling per 2014.</p> <p>Regionale uitvoeringsdienst (RUD) De gemeenteraad heeft op 12 december 2013 besloten om toestemming te verlenen voor toetreding tot gemeenschappelijke regeling de RUD 2.0. Deelnemers aan de regeling zijn de provincie, de SBG-gemeenten en de gemeenten Utrecht, Lopik, Nieuwegein en Houten. De RUD 2.0 wordt naar verwachting medio 2014 operationeel en gaat vooralsnog wettelijke milieutaken uitvoeren (milieudeel omgevingsvergunning en –handhaving en basistaken).</p> <p>Sociaal Domein Op 10 juli 2013 heeft de raad uitgangspunten voor de ontwikkeling van het Sociale Domein vastgesteld met het oog op de komende decentralisaties.</p>

	<p>Voor wat betreft toekomstige samenwerking concentreert Leusden zich op gemeenten in de Regio Amersfoort. Er is een start gemaakt met onderzoek naar het organiseren van regionale uitvoeringskracht waarbij verschillende mogelijkheden worden nagegaan. In 2014 wordt de raad hierover geïnformeerd.</p> <p>Bedrijfsvoering In 2013 zijn mogelijkheden en kansen verkend om op het terrein van de bedrijfsvoering in regionaal verband (verdergaand) te gaan samenwerken. Dit betreft de terreinen personeel- en salarisadministratie (PSA), ICT, inkoop, en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Voor de PSA is een startnotitie met Business Case en Plan van Aanpak opgesteld.</p>
--	---

1.6 Grenscorrectie

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
De ambitie is om het beheer van het gebied Stoutenburg Noord bij één gemeente te laten rusten, zodat de samenhang en bescherming van dit landschappelijk waardevolle gebied Stoutenburg (Landbouw, natuur, recreatie) beter gewaarborgd kan worden.	Overleg op bestuurlijk niveau heeft opgeleverd dat er binnen het college van Amersfoort geen draagvlak bestaat voor een overgang van Stoutenburg Noord naar Leusden. Het is daarom niet opportuun om hierover besluiten van de beide gemeenteraden te vragen.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Overleg op bestuurlijk niveau heeft opgeleverd dat er binnen het college van Amersfoort geen draagvlak bestaat voor een overgang Stoutenburg Noord naar Leusden. Het is daarom niet opportuun om hierover besluiten van de beide gemeenteraden te vragen.	Er is overleg gevoerd op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Het college houdt de ontwikkelingen in het gebied Stoutenburg Noord nauwlettend in de gaten, zodat de landschappelijke waarde van het gebied behouden blijft.

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Bestuur en Dienstverlening				(bedragen x € 1.000)	
	Begroting 2013		Rekening 2013	Saldo	
	primitief	na wijziging			
Lasten	5.446	5.726	6.257	N	531
Baten	420	420	438	V	18
Resultaat programma voor bestemming	5.026	5.306	5.819	N	513
<i>Resultaatbestemming:</i>					
Toevoeging aan reserves	0	0	0		0
Onttrekking aan reserves	21	385	343	N	42
Resultaat programma na bestemming	5.005	4.921	5.476	N	555

Producten van het programma Bestuur en Dienstverlening					(bedragen x € 1.000)
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo
Bestuursorganen	1.495	1.724	0	0	-229
Bestuurlijke samenwerking	138	126	0	0	12
Bestuursondersteuning	1.446	1.817	12	25	-358
Planning en control	428	404	0	0	24
Communicatie	634	629	0	6	11
Publiekszaken	1.202	1.199	408	407	2
Belastingen en rechten	383	358	0	0	25
Bestuur en Dienstverlening	5.726	6.257	420	438	-513
Mutaties reserves	0	0	385	343	-42
Resultaat na bestemming	5.726	6.257	805	781	-555

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voor- en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2013. Weergegeven worden de verschillen per product groter dan € 50.000 inclusief mutaties in de reserves.

Bestuursorganen € 229.000

Dit verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een extra storting van € 248.000 die nodig was om de **voorziening wethouderspensioenen** per eind 2013 op peil te hebben. De factoren die de extra storting tot gevolg hadden, zijn de bijstelling van de rekenrente van 4% naar 2,5% en de toegenomen levensverwachtingen. De rekenrente hebben we gebaseerd op de rente die wordt gehanteerd voor wettelijke waardeoverdrachten.

Bestuursondersteuning € 358.000

Het tekort op dit product inclusief mutaties in de reserves is € 400.000 (zijnde € 358.000 + € 42.000)

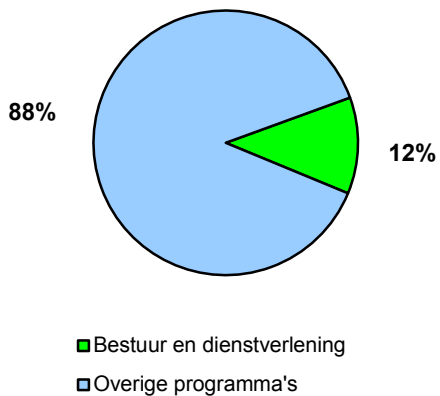
- Om de **voorziening voormalig personeel** per eind 2013 op peil te hebben, was een extra storting nodig van **€ 211.000**. De Gemeente Leusden is eigen risico drager voor de WW. Aan de hand van de via het UWV ontvangen beschikkingen is de voorziening opnieuw doorgerekend en bleek een extra storting nodig.
- De salariskosten voor **bovenformatief personeel** zijn in 2013 niet geraamd. Dit is achterwege gelaten, omdat bij het opmaken van de begroting (in april 2012) de verwachting was dat het outplacement traject snel vruchten zou afwerpen en de bovenformatieven elders geplaatst konden worden. De loonkosten van **€ 190.000** liepen in 2013 echter door. Het herplaatsen is gelukt per 1 januari 2014. De bovenformatieven zijn op incidentele basis uitgeleend. Dit heeft in totaal € 75.000 opgeleverd. Per saldo heeft dit uiteindelijk geresulteerd in een financiële onrechtmatigheid van € 131.000.

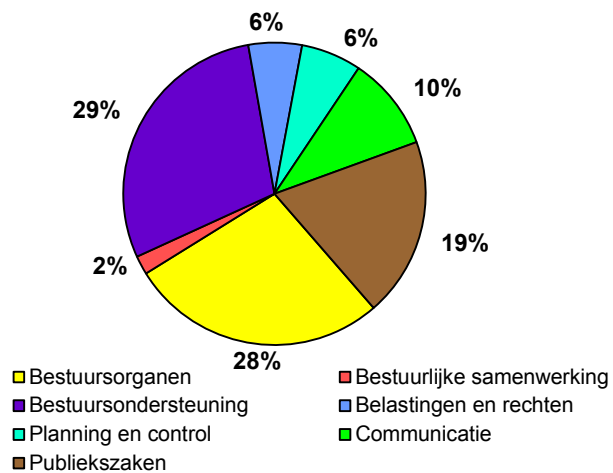

Programma 1 in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

Verdeling over bestuurlijke producten

Veiligheid en openbare orde

Omschrijving programma

Het programma Veiligheid en openbare orde bevat de zorg voor de integrale veiligheid (openbare orde en sociale veiligheid), brandweer en crisisbeheersing.

Programmaonderdeel: Integrale veiligheid

2.1 Intensiveren verhaal schade

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Doelstelling is om het schadeverhaal in te bedden in de dagelijkse praktijk en de bedrijfsvoering van de organisatie en de signalering te verbeteren.	Er vindt een betere signalering/communicatie plaats tussen de diverse afdelingen, waardoor een snelle aanpak realiseerbaar is. De gemeente heeft in 2013 het schadeverhaal in twee zaken succesvol uitgevoerd. Het totaalbedrag aan schades geclaimd en ontvangen in 2013 ligt lager dan in 2012.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Een beter beeld krijgen van de mate, aard en de oorzaak van schades. In beeld brengen hoe het proces verloopt en waar verbetermogelijkheden zijn. Onderzoeken of en in hoeverre inwoners een rol bij de signalering kunnen vervullen.	In het derde kwartaal van 2013 is een start gemaakt met het inzichtelijk maken van schades aan schoolgebouwen in Leusden. Naar aanleiding van deze analyse is er een aantal scholen naar voren gekomen waar vandalisme wordt gepleegd. De gemeente gaat in 2014 samen met deze scholen, politie en omwonenden kijken hoe we de overlast op de speelpleinen en het aantal schadegevallen terug kunnen brengen.

2.2 Bevorderen actieve betrokkenheid bij veiligheid

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Hier ligt een nauwe samenhang met 2.3 en de Integrale Veiligheidsnota. De uitvoering van 2.3 is een van de middelen om de actieve betrokkenheid van veiligheidspartners te bevorderen. Daarnaast zijn er bovenwijkse initiatieven zoals het Keurmerk Veilig Ondernemen(KVO) Biezenkamp en KVO Hamershof, het Burgernet, de projecten Scholen en Schade en de organisatie van een Oud en Nieuw Feest.	<p>Keurmerk Veilig Ondernemen Het Keurmerk Veilig Ondernemen kent drie gradaties, de zogeheten KVO-sterren. De Biezenkamp en de Hamershof hebben beide een 2 sterren certificering behaald.</p> <p>Burgernet Het aantal staat nu op 3.120 deelnemers en dat is 10,7% van onze inwoners. Daarmee staat de gemeente Leusden op de 2^e plaats in de regio met het hoogste percentage deelnemers.</p> <p>Project Waaks Inmiddels hebben 190 inwoners zich aangemeld voor dit project waarbij door hondenbezitters extra toezicht wordt uitgevoerd tijdens hun dagelijkse uitlaatrondes.</p> <p>MBO toezichthouders In 2013 is er een start gemaakt met de uitbreiding van het aantal MBO toezichthouders op Winkelcentrum de Hamershof. Daarnaast dient het MBO project als voorbeeld voor 10 nieuwe projecten in Nederland.</p>

	<p>Project brandveiligheid thuis, we delen de zorg Het project is uitgevoerd in de zorg, in samenwerking met beweging 3.0.</p>
--	--

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>Naast continuering en uitbreiding van de bestaande projecten zoals hierboven genoemd, wordt aangesloten bij de ontwikkeling van het bredere concept van samenlevingsgericht werken. In 2013 wordt in dit kader een nieuw project ontwikkeld waarin directe betrokkenheid van inwoners van wijken wordt gevraagd bij de handhaving en toezicht in woonwijken.</p>	<p>Keurmerk Veilig Ondernemen <u>De Biezenkamp (2 sterren)</u> Er is door de KVO partners ingezet op toezicht bij leegstaande panden, overlast gevende jongeren, verkeerd parkeren, fietsen in het winkelgebied en brandveiligheid.</p> <p><u>De Hamershof (2 sterren)</u> De samenwerking tussen de deelnemers van het KVO Hamershof verloopt goed. Er wordt ingezet op extra toezicht (verhoging van het aantal MBO toezicht-houders), fietsen binnen het winkelgebied, brandpreventie en het bieden van ondersteuning en advisering aan ondernemers. Een deelnemende bewoner binnen het KVO heeft ervoor gezorgd dat het afval probleem in de Hamershof is opgelost. In 2013 is er daarnaast ook een samenwerking met Securitas gerealiseerd.</p> <p><u>De Zuidhoek</u> De basis van het KVO in de Zuidhoek is in 2013 gelegd, maar de certificering is uitgesteld. De reden hiervoor is dat de ondernemersvereniging van de Zuidhoek wel al is opgericht, maar nog niet officieel functioneert.</p> <p>Burgernet In september 2013 is voor de tweede keer de wervingsweek voor burgernet van start gegaan. Deze werving bracht 400 nieuwe deelnemers op. Naast de landelijke publiekscampagne heeft ook de gemeente Leusden gecommuniceerd via de lokale media. Daarnaast is er ook actief geflyerd in de winkelcentra. Tijdens deze wervingsacties hebben diverse raadsleden zich actief ingezet</p> <p>Project Waaks In april 2013 is dit project van start gegaan en zijn alle 2.200 hondenbezitters in Leusden benaderd om mee te doen. Inmiddels is 8,6% van de hondenbezitters deelnemer van Waaks. In september heeft de gemeente samen met de politie een clinic signaleren en observeren georganiseerd voor deze deelnemers. Daarnaast wordt er ieder kwartaal een nieuwsbrief onder de deelnemers verspreid, waarin aandachtspunten op het gebied van veiligheid worden toegelicht.</p> <p>MBO toezichthouders Gemeente Leusden heeft in november 2013 zitting genomen in een adviesgroep die de Minister van veiligheid en justitie, dhr. Opstelten, adviseert. De deelnemers van de adviesgroep hebben in 2013 een werkbezoek gebracht aan de Hamershof en in 2014 zal er ook een delegatie komen uit Amsterdam Zuid-Oost.</p>

2.3 Wijkveiligheidsplannen

<p>Wat wilden we bereiken:</p> <p>Gemeente, wijkplatforms en politie hebben de effectiviteit van de wijkveiligheidsplannen in april 2009 geëvalueerd. Daarbij kwam naar voren dat er te weinig probleempunten zijn om te werken met aparte wijkveiligheidsplannen. Er wordt gezocht naar een nieuwe vorm die goed aansluit bij het gebiedsgericht werken. Een invalshoek daarbij kan zijn de WMO (onderdeel burgerparticipatie). Gedacht wordt aan het werken met brede wijkanalyses, waarbij het onderwerp veiligheid onderdeel is van een meeromvattend gebiedsgerichte analyse en aanpak. Met wijkbewoners, politie en andere betrokkenen wordt de opzet van de wijkanalyses nader besproken en vormgegeven. Er zullen items in komen te staan die voor de specifieke wijk van belang zijn. Niet voor alle wijken spelen veiligheid- en andere problemen immers in dezelfde mate een rol.</p>	<p>Wat hebben we bereikt:</p> <p>Er is gekozen voor een andere aanpak waarbij niet de wijkveiligheidsplannen voorop staan, maar veiligheid zo nodig onderdeel is van een integrale gebiedsgerichte aanpak. Veiligheidsvraagstukken worden, wanneer zij zich voordoen, gebiedsgericht aangepakt en afhankelijk van de aard en omvang met partners en burgers opgepakt.</p> <p>In 2013 is deze gebiedsgerichte aanpak toegepast in een aantal gebieden waar structureel overlast werd gemeld: De Meent, De Brink, De Valleihorst, De Hamersveldseweg, De Vliettunnel, De Wetering en in Achterveld naast basisschool 't Startblok.</p>
---	---

<p>Wat gingen we ervoor doen:</p> <p>Naar aanleiding van de gebiedsanalyses en "Samenleving Voorop" is besloten dat niet meer gewerkt wordt met aparte wijkveiligheidsplannen. Op basis van het inzicht in de veiligheidsthema's en problematiek wordt onder de vlag van het samenlevingsgericht werken in samenwerking met betrokken partners een passende aanpak bepaald. Zie hiervoor ook de projecten genoemd bij 2.2.</p>	<p>Wat hebben we daarvoor gedaan</p> <p>In 2013 is voor de eerder genoemde locaties, waar overlast werd ondervonden, een gebiedsgerichte aanpak met succes opgezet. Bij deze aanpak zijn naast de gemeente, de jongerenwerker, de politie maar vooral ook omwonenden betrokken. Er zijn relaties gelegd met de omwonende en de ondernemers en de partijen hebben onderling afspraken gemaakt.</p>
---	--

2.4 Sociale veiligheid fietsende jongeren

<p>Wat wilden we bereiken:</p> <p>Een nadere omschrijving van de doelstelling is afhankelijk van de uitkomsten van onderzoek en de in kaart te brengen nul situatie. Gestart wordt met een onderzoek door de politie naar de feitelijke situatie op basis van meldingen en aangiften. Zo nodig wordt dit uitgebreid met een enquête onder jongeren. De uitkomsten hiervan kunnen in verbinding worden gebracht met de uitslag van een in 2009 uitgevoerde enquête onder jongeren, waarin ook een uitvraag was opgenomen naar het gevoel van veiligheid.</p>	<p>Wat hebben we bereikt:</p> <p>Op grond van een analyse van de gegevens (zie onderstaand) is geconstateerd dat nadere maatregelen niet noodzakelijk zijn.</p>
--	--

<p>Wat gingen we ervoor doen:</p> <p>Allereerst wordt het onderzoek uitgevoerd. Aan de fractie in de raad die dit punt heeft ingebracht in het coalitieakkoord is gevraagd om de probleemstelling nader te duiden. Deze nadere duiding is medio 2012 ontvangen. Op basis van deze duiding is de politie om een nader advies gevraagd. Op basis van het advies worden zo nodig concrete voorstellen uitgewerkt.</p>	<p>Wat hebben we daarvoor gedaan</p> <p>De politie heeft een analyse uitgevoerd op de Heiligenbergerweg en de Lockhorsterweg te Leusden, over de periode 2010 t/m oktober 2012. Uit deze analyse is gebleken dat het aantal en soort geregistreerde incidenten op beide wegen niet afwijkend zijn van incidenten op andere wegen in Leusden. Ook is uit deze analyse niet gebleken dat er sprake is van onveiligheid voor fietsende scholieren. De politie zal op basis van deze analyse dan ook geen specifieke controles of acties uitzetten op de eerder genoemde wegen.</p>
---	--

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vermindering aantal woninginbraken en woninginsluipingen. 2. Vermindering diefstal uit auto's. 3. Vermindering van jeugdoverlast. 4. Inzetten van Burgernet en Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoewel er regionaal een daling van 9% heeft plaatsgevonden, is er in de gemeente Leusden ondanks preventieve acties en voorlichtingsbijeenkomsten helaas een stijging waarneembaar in het aantal woninginbraken. Het aantal woninginbraken is in 2013 ten opzichte van 2012 met 8% gestegen. 2. Het aantal autokraken is met 31% afgenomen in 2013 ten opzichte van 2012. In totaal zijn er 166 autokraken gepleegd. 3. Het aantal meldingen van jongerenoverlast is in 2013 met 25% gedaald ten opzichte van 2012. De grootste daling vond plaats in de eerste vier maanden van 2013. 4. Burgernet is in 2013 in totaal 22 keer ingezet. Bij een groot gedeelte van deze meldingen ging het om vermiste personen. Daarnaast is burgernet ook ingezet als preventief middel tijdens de week tegen woninginbraken, bij de jaarwisseling en bij verdachte situaties.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ontwikkelen gezamenlijke aanpak ketenpartners (politie en OM) en inwoners. Voorlichting aan inwoners over inbraakpreventie. 2. Overleggen en afspraken maken met ketenpartners zoals politie en OM over vervolging, afspraken maken met beheerders/eigenaren van hotspots (locaties waar relatief veel auto inbraken plaatsvinden). Voorlichting geven aan inwoners over preventiemaatregelen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Naast het sturen van inbraakpreventiebrieven in een straal van 400 meter na iedere inbraak, het organiseren van informatiebijeenkomsten, introduceren van project Waaks, voorlichting via de media, flyeren op diverse winkelcentra en het gebruik van burgernet bij verdachten situaties, wil de gemeente op een andere manier het bewustzijn van inwoners over hun eigen rol bij het voorkomen van een inbraak vergroten. In het eerste kwartaal van 2014 heeft de gemeente een informatiebijeenkomst georganiseerd, waarbij een ex-inbreker preventietips en voorlichting heeft gegeven over woninginbraken. 2. De ROC studenten die toezicht houden in winkelcentrum de Hamershof en de Biezenkamp spelen een belangrijke rol bij het tegengaan van winkeldiefstallen en autokraken. Daarnaast voert de politie ook preventieve voertuigcontroles uit wanneer daar aanleiding toe gezien wordt. Ook zijn er afspraken gemaakt met de ketenpartners op het gebied van autokraken, waardoor een effectieve en eenduidige aanpak ontstaat die aansluit op de locatie en/of methode. In 2013 heeft de gemeente in samenwerking met de politie 5 navigatiesystemen in auto's van inwoners geplaatst die al eerder slachtoffer waren geweest van een autokraak. Deze navigatiesystemen hebben een ingebouwd GPS signaal wat geactiveerd wordt wanneer deze wordt losgekoppeld uit de auto. In augustus is zo'n systeem gestolen en in IJmuiden door de politie teruggehaald.

<p>3. Overleggen met ketenpartners zoals politie, openbaar ministerie, jeugd en jongerenwerk. Ondersteunen van activiteiten van en voor jongeren tijdens oud en nieuw.</p> <p>4.1 De hoge deelnemersgraad van Burgernet vasthouden en zo mogelijk nog verder uitbouwen.</p> <p>4.2 Burgernet vaker inzetten als preventief instrument, bijv. bij woning- en autoinbraken.</p> <p>4.3 Doorgaan met de KVO aanpak in de winkelcentra De Biezenkamp en Hamershof en uitbreiden naar andere centra op verzoek van ondernemers. De aanpak in overleg met de winkeliers uitbreiden met de regeling "Afrekenen met winkeldieven". Voor zover actueel worden deze programmapunten gecontinueerd in het nieuwe veiligheidsprogramma 2014 - 2015 dat door het college zal worden vastgesteld en aan de raad ter informatie wordt aangeboden.</p>	<p>Hierbij zijn nog meer gestolen goederen aangetroffen. Sindsdien is het aantal autokraken in Leusden aanzienlijk gedaald.</p> <p>3. In 2012 heeft de gemeente 3 jongeren een groepsverbod opgelegd. Inmiddels zijn er geen criminele, overlast gevende of hinderlijke jeugdgroepen meer in de gemeente Leusden. In 2014 zal de overlegstructuur van het Jongeren Op Straat overleg opnieuw worden ingericht. Vooral een uitbreiding met keten-/zorgpartners zal resulteren in een snellere samenwerking. Tot die tijd zal de gemeente de coördinatie over de overlastmeldingen in de buitenruimte uitvoeren. Hierdoor worden samenwerkingspartners op dit gebied beter met elkaar verbonden en ontstaat er een effectieve en doelgerichte aanpak.</p> <p>4.1 Het deelnemerspercentage van burgernet is gestegen naar ruim 10,7% van de inwoners (3.120 personen). Daarmee staat de gemeente Leusden op de 2^e plaats in de regio met het hoogste percentage deelnemers. In september 2013 is voor de tweede keer de wervingsweek voor burgernet georganiseerd. Deze werving bracht 400 nieuwe deelnemers op.</p> <p>4.2 Burgernet wordt ook preventief vaker ingezet, bijv. bij woninginbraken, oud en nieuw en bij verdachte situaties.</p> <p>4.3 De KVO aanpak in winkelcentra De Biezenkamp en Hamershof is in 2013 middels een audit beoordeeld. Beide KVO's hebben inmiddels de 2^e ster certificering behaald. De regeling "afrekenen met winkeldieven" is met succes geïntegreerd in de KVO projecten.</p>
--	--

Programmaonderdeel: Brandweezorg

<p>Wat wilden we bereiken:</p> <p>Het voorkomen, beperken en bestrijden van brand en ongevallen bij brand. Het bijdragen aan het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan brand.</p>	<p>Wat hebben we bereikt:</p> <p>Er is een regionaal crisisplan vastgesteld. Er is een visiedocument risico- en crisiscommunicatie vastgesteld. Er is een nieuw convenant met de calamiteitenzender RTV-Utrecht voorbereid.</p>
--	--

<p>Wat gingen we ervoor doen:</p> <p>We maken afspraken met de VRU over het niveau van de brandweezorg in de gemeente en leggen deze vast in een DVO en monitoren de nakoming van deze afspraken.</p>	<p>Wat hebben we daarvoor gedaan</p> <p>VRU centraal Voor alle 26 gemeenten zijn dezelfde afspraken gemaakt binnen de gemeenschappelijke regeling. Verdere samenwerking is voorbereid als het gaat om een eenduidige veiligheidszorg in de hele regio. Hiertoe is onderzoek gedaan naar de majeure projecten. Vaststelling wordt verwacht in 2014.</p>
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Veiligheidszorg op Maat – komen tot een nieuw dekkingsplan. • Decentrale huisvesting – onderzoek naar en eventuele eigendomsoverdracht van uitruklocaties. • Financieringssystematiek – onderzoek naar wijze van financiering VRU door gemeenten. • Districtsonderzoek – onderzoek naar het gewenste aantal districten. • Preventieonderzoek – onderzoek naar de gewenste preventie. • Bezuinigingen – realiseren van de tweede tranche van 5% bezuinigingen. • Risicocommunicatie op basis van risicoprofiel. <p>VRU district Eemland</p> <ul style="list-style-type: none"> • Advisering over risico's en externe veiligheid. • Advisering over brandveiligheid. • Toezicht op brandveiligheid. • Advisering over evenementen. • Brandveiligheid thuis - project brandveiligheid met beweging 3.0.
--	--

Programmaonderdeel: Crisisbeheersing

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Gemeente Leusden heeft een zo goed mogelijk voorbereide organisatie om een eventuele crisis te kunnen beheersen. Bestuurders en medewerkers die een functie vervullen in de organisatie van de crisisbeheersing moeten beschikken over de juiste kennis en kunde, die door middel van opleidingen en oefeningen kunnen worden ontwikkeld.	Het project doorontwikkeling gemeentelijke crisisbeheersing is afgerond waardoor de nieuwe crisisorganisatiestructuur kan worden vormgegeven. Alle vacatures voor de regionale piketfunctionarissen zijn ingevuld. Implementatie van de online tool Landelijk Crisis Management Systeem.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
De crisisbeheersingsplannen en procedure-beschrijvingen (op basis van regionaal vaststelde modellen) worden actueel gehouden. Bestuurders en medewerkers worden conform het Uitvoeringsprogramma Opleiden, Trainen en Oefenen opgeleid en geoefend. Het uitvoeringsprogramma wordt in 2013 geactualiseerd.	Er is uitvoering gegeven aan het uitvoerings-programma crisisbeheersing 2013 en er hebben diverse opleidingen, trainingen en oefeningen plaatsgevonden. Vanuit de gemeente Leusden is geparticipeerd in de totstandkoming van een Crisis-App. De risicokaart is up to date gemaakt.

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Veiligheid en openbare orde					(bedragen x € 1.000)	
	Begroting 2013		Rekening 2013	Saldo		
	primitief	na wijziging				
Lasten	1.730	1.783	1.721	V	62	
Baten	17	17	17		0	
Resultaat programma voor bestemming	1.713	1.766	1.704	V	62	

<i>Resultaatbestemming:</i>					
Toevoeging aan reserves	0	0	0		0
Onttrekking aan reserves	10	42	32	N	10
Resultaat programma na bestemming	1.703	1.724	1.672	V	52

Producten van het programma Veiligheid en openbare orde					(bedragen x € 1.000)
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo
Brandweer en rampenbestrijding	1.580	1.555	0	0	25
Openbare orde en veiligheid	203	166	17	17	37
Veiligheid en openbare orde	1.783	1.721	17	17	62
Mutaties reserves	0	0	42	32	-10
Resultaat na bestemming	1.783	1.721	59	49	52

Verschillenanalyse

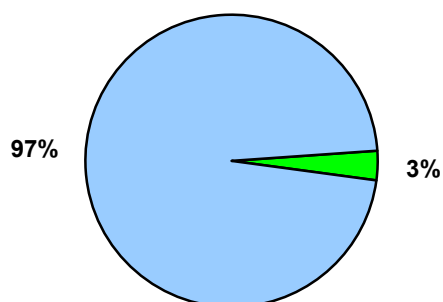
Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voordelen en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2013. Weergegeven worden de verschillen per product groter dan € 50.000 inclusief mutaties in de reserves.

Veiligheid en openbare orde

De wijziging van een lokaal naar een gedeeltelijk regionaal aangestuurde crisisbeheersingsorganisatie is uitgesteld naar 1 mei 2014. Alleen de meest urgente opleidingen, trainingen en oefeningen zijn uitgevoerd. Ook de piketfunctie is nog niet ingevuld. Daardoor bleef in programma 2 op beide bestuurlijke producten een bedrag over.

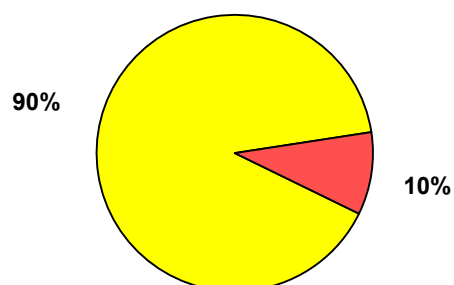
Programma 2 in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

- Veiligheid en openbare orde
- Overige programma's

Verdeling over bestuurlijke producten

- Brandweer en rampenbestrijding
- Openbare orde en veiligheid

Openbare ruimte en milieu

Omschrijving programma

Het programma Openbare ruimte en milieu heeft als doel het realiseren en behouden van een goede leefomgeving kwaliteit en een duurzame ontwikkeling van de gemeente Leusden. Duurzame ontwikkeling is de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen en niet af te wentelen op mensen die elders wonen.

Programmaonderdeel: Openbare Ruimte

3.2 Groenonderhoud en –beheer

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bewustwording bij bewoners en bedrijven in hun verantwoordelijkheid voor de eigen woonomgeving en de ruimte die daarin gegeven wordt. 2. Logische (rechte) grenzen om het openbaar groen efficiënt te kunnen onderhouden en waarbij bewoners groen in eigendom en onderhoud kunnen overnemen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Waar mogelijk worden bewoners en bedrijven geïnformeerd over de ruimte die wij bieden om zelf met initiatieven te komen voor inrichting en onderhoud van de woonomgeving. Er zijn een paar grotere speelplekken ingericht op basis van initiatieven van bewoners met kinderen waarbij de gemeente heeft gefaciliteerd. 2. In 2013 is in de voorbereiding van de realisatie van verkoopmogelijkheden van groen meer tijd gaan zitten dan verwacht. Directe resultaten heeft het dan nog niet opgeleverd.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1. In het te actualiseren groenplan wordt opgenomen hoe participatie en/of zelfwerkzaamheid van gebruikers in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte kan worden vormgegeven. 2. In het te actualiseren groenplan wordt opgenomen hoe/waar verkoop van (rest)groenvlakken aan bewoners/bedrijven mogelijk is. 	<p>In februari is de actualisatie van het Groenplan door de raad vastgesteld. Daarin is een scheiding gemaakt tussen de hoofdgroenstructuur en binnenwijksgroen. Voornemen is om in de hoofdgroenstructuur de biodiversiteit prioriteit te geven. Voor het binnenwijksgroen staat "samenleving voorop" centraal. Concreet betekent dat voor binnenwijksgroen een stimulerend beleid voor verkoop waar mogelijk. En daarnaast grote mogelijkheden voor eigen beheer en onderhoud door gebruikers. Concreet gaat dit worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan. In dit uitvoeringsplan wordt het beleid concreet vertaald naar praktische invulling.</p>

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Voortzetten en optimaliseren van de regierol met als uitgangspunt consistentie in de integrale beeldkwaliteit van de openbare ruimte. 2. Voldoende begraafmogelijkheden borgen voor de inwoners van Leusden en een optimale exploitatie van de gemeentelijke begraafplaats Oud Leusden. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De integrale woonomgevingsbestekken op basis van beeldkwaliteit lopen inmiddels twee jaar en lopen qua regierol goed. Aannemers doen, ondanks de (te) lage inschrijvingsbedragen hun best om de beeldkwaliteit consistent op het gewenste niveau te houden. 2. Leusden beschikt inmiddels over voldoende begraafmogelijkheden op eigen grondgebied. De opzet voor een optimale exploitatie van de begraafplaats Oud Leusden is gestart.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1. De uitvoering aansturen op basis van nieuwe bestekken conform de meest actuele landelijke beeldkwaliteit systematiek. 2. Nabestaanden en rechthebbenden actief opsporen, grafrechten innen en vrijkomende graven hergebruiken en een overeenkomst afsluiten met Rusthof. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aansturing op basis van de landelijke systematiek is ingebed in de organisatie door opleidingen en inzet van handhelds (tablets). 2. Een integraal plan voor begraafplaats Oud Leusden wordt momenteel geschreven door de afdeling Beleid.

Programmaonderdeel: Coördinatie Wijkbeheer

8.4 Wijkgericht werken

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duidelijkheid over het werkveld en de rol van coördinatie wijkbeheer en wijkplatforms. 2. Ervaring opdoen met nieuwe vormen van invulling geven aan het burgerinitiatief. 3. Een aandachtsveld uit de gebiedsanalyse, waar sociale cohesie bevorderd wordt, oppakken. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. In de loop van 2013 zijn 4 wijkplatforms gestopt. Zij hebben het saldo van hun wijkbudget teruggestort in de gemeentekas. De gemeente is gestopt met het faciliteren. De rol van coördinatie wijkbeheer zal zich richten op veiligheid en samenleving voorop. 2. Vijf initiatieven hebben een beroep gedaan op het budget voor samenlevingsgericht werken (voorheen wijkgericht werken, totaal bedrag € 25.000). 3. De gebiedsanalyse heeft geen nadere aandachtspunten opgeleverd.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1.1 De formele relatie gemeente – wijkplatforms/dorpsraad wordt afgesloten. 1.2 Met ingang van 1 januari 2013 zal de formatie CWB met 12 uur worden gereduceerd. 2.1 Experimenteren met werkvormen bij initiatief uit de samenleving. Bijvoorbeeld inwoners die kleinere speelvelden/hofjes/pleinen willen verbeteren en daartoe zelf initiatieven ontplooiën. 2.2 Invulling geven aan een nieuwe rol van de gemeente bij initiatieven door de gemeentelijke organisatie. 2.3 Herzien van de wijze waarmee burgerinitiatief gestimuleerd wordt. 3.1 Na de besluitvorming van de Raad over de gebiedsanalyse 2012 zal in 2013 duidelijk zijn welk aandachtsveld er naar voren komt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Afgerond in 2012. 1.2 Per 1 januari 2013 is de formatie gereduceerd. 2.1 Aanvragen van vijf burgerinitiatieven zijn uit het budget voor samenlevingsgericht werken gehonoreerd: <ul style="list-style-type: none"> - Buurfeest Asschat/Snorrenhoef - Schapenproject Waterlinie - Buurkracht Alandsbeek - Kunstijsbaan Hamershof - Kunstgras heuvel Antares Alle initiatieven werden uitgevoerd door inwoners, soms i.s.m. bedrijven. Voor een deel van de financiering werd een beroep gedaan op de gemeente. 2.2/2.3 Samenleving voorop 3.1 De gebiedsanalyse heeft geen nadere aandachtspunten opgeleverd.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Het in samenwerking met diensten en bewoners bereiken van veiligheid en het vergroten van de sociale cohesie in de wijken.	3 nieuwe bewonersnetwerken die met advies zelf jeugd- en horecaoverlast aanpakken

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Realisatie en uitvoering van de KVO-projecten (keurmerk veilig ondernemen) in Tabaksteeg.	Gestart met nieuw MBO stagetraject in De Biezenkamp. Gestart eerste ster KVO certificering in Zuidhoek, Tabaksteeg. (Uitreiking gepland in maart 2014).

Programmaonderdeel: Milieu

3.1 Energiegebruik

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Het realiseren van 16 kton CO ₂ besparing in 2020.	1. In de periode 2009-2012 is de CO ₂ uitstoot in de gemeente Leusden met 10,1 kton afgenomen, waarvan 3,1 kton direct is te relateren aan het uitvoeren van het Klimaatactieplan 2009-2012.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1. Het uitvoeren van het verlengd Klimaatactieplan 2009-2012. 2. Het opstellen van een routekaart op welke wijze 16 kton CO ₂ in 2020 is te realiseren.	1. Het Klimaatactieplan is uitgevoerd en in 2013 geëvalueerd (zie hierboven voor de resultaten). 2. Lokale partijen uit Leusden (o.a. het bedrijfsleven, vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties) hebben in 2013 met ondersteuning van de gemeente een Energieakkoord Leusden opgesteld. In dit akkoord adopteren partijen de doelstelling van de gemeente Leusden van 16 kton minder CO ₂ uitstoot in 2020. In het akkoord is een tussentijdse doelstelling opgenomen van 4 kton CO ₂ besparing eind 2016 t.o.v. 2012 (zie indicator).

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
De gemeente Leusden wil duurzaam ontwikkelen en een goede en gezonde fysieke kwaliteit van de leefomgeving realiseren (minimaal wettelijk niveau).	Het milieu-uitvoeringsprogramma is in 2013 uitgevoerd met als doel duurzame ontwikkeling en een goede, gezonde fysieke kwaliteit van de leefomgeving. Het milieubeleidsplan 2009-2013 is door de gemeenteraad verlengd tot en met 2015.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>Het uitvoeren van het Milieubeleidsplan en het uitvoeringsprogramma zoals:</p> <p>1.1 Ondersteunen van duurzame initiatieven uit de samenleving;</p> <p>1.2 Uitvoeren van bewustwordingsacties;</p> <p>1.3 Uitvoeren van natuur- en milieueducatie;</p>	<p>Het uitvoeren van het Milieubeleidsplan en het milieu-uitvoeringsprogramma 2013 waaronder:</p> <p>1.1 In 2013 zijn 14 aanvragen ingediend en 8 toegekend voor de regeling duurzame initiatieven in Leusden. In 2013 hebben de volgende initiatieven plaatsgevonden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bijeenkomst de duurzame wijk Rozendaal vanuit initiatief Energiesprong Leusden - energiecafé voor verwarmingsinstallaties - promotie actie collectieve aanschaf zonnepanelen - eerste Leusder duurzaamheidscongres - een ochtend voor gezinnen over de waarde van spelen in de natuur - promotie inzameling frituurvet - duurzaamheidsplein Hamershof. <p>Er is een initiatief gefaciliteerd (via WijzijnLeusden) waarbij het zwerfvuil in het buitengebied wordt opgeruimd. Op 9 november is een isolatiemarkt voor en door Leusdenaren gehouden. De gemeente heeft de scholen De Vallei en De Klimraker ondersteund bij deelname aan de landelijke actie Groene Voetstappen tijdens de mobiliteitsweek in september.</p> <p>1.2 Van 12 april tot 11 mei hebben meer dan 3.200 unieke deelnemers meegedaan aan de actie 'Een Fietser shopt slimmer'. De gemeente Leusden heeft winkeliersvereniging Hamershof ondersteund bij het opzetten van deze actie. Op 7 juni heeft de Bijen- en Vlinderdag plaats gevonden. Op 26 oktober is in het kader van de 'Nacht van de Nacht' de verlichting van het torentje van Oud Leusden en van het Centrum voor Natuur en Milieu 'De Schoolsteeg' uitgebleven. Daarnaast heeft De Schoolsteeg een bijzondere activiteit georganiseerd waarbij, in de Struintuin, genoten kon worden van het donker. Via de gemeentepagina en andere media is aangehaakt bij landelijke communicatiemomenten.</p> <p>1.3 Het schooljaar 2012-2013 is afgerond met een afname van de vraag door de scholen, dit is overeenkomstig de landelijke trend. Alle scholen voor basisonderwijs blijven afnemer, maar hebben minder ruimte voor NME in het programma. Deze terugloop wordt deels opgevangen door het aanbod aan de kinderopvang en activiteiten voor kinderen in de vrije tijd. De techniek-workshops op woensdagmiddag voor kinderen vanaf 8 jaar worden vanwege de grote belangstelling inmiddels dubbel aangeboden. Het aanbod voor het schooljaar 2013-2014 voor basisonderwijs en kinderopvang staat online; alle scholen voor basisonderwijs hebben bestellingen geplaatst.</p>

<p>1.4 Uitvoeren van duurzaam inkopen, interne milieuzorg en energiebesparing gemeentelijke gebouwen;</p>	<p>De lessen zijn gegeven en verschillende leskisten hebben hun weg naar de scholen gevonden. De Natuuracademie kent enkel volgeboekte cursussen. Daar waar mogelijk wordt een cursus dubbel gegeven zodat ook de deelnemers op de reservelijst aan bod komen.</p>
<p>1.5 Inbrengen duurzaamheid, energie, milieuaspecten bij projecten en plannen;</p>	<p>1.4 Duurzaamheid is gekoppeld aan de invoering van de nieuwe wet aanbesteding. Duurzaam inkopen is een van de uitgangspunten van het inkoopbeleid van IBMN. Bij de Milieustraat zijn de zonnepanelen vervangen. Het onderzoek naar het hoger elektriciteitsverbruik wordt meegenomen bij het huisvestingsvraagstuk van het gemeentehuis en is daardoor in 2013 niet uitgevoerd.</p>
<p>1.6 Uitvoeren Actieplan Luchtkwaliteit;</p>	<p>1.5 Bij verschillende ruimtelijke ontwikkelingen zijn milieuaspecten ingebracht. Het gaat met name om kleine plannen en bestemmingsplanactualisaties. In het project Valleipark is duurzaam bouwen bij de particuliere kavels gestimuleerd.</p>
<p>1.7 Afsluiten en regievoeren op contract met de Regionale Uitvoeringsdienst voor wettelijke verplichte milieutaken.</p>	<p>1.6 Het Actieplan Luchtkwaliteit is uitgevoerd, de evaluatie van het Actieplan Luchtkwaliteit loopt samen op met de tussentijdse evaluatie van het milieubeleidsplan.</p>
<p>1.8 Organiseren van de uitvoeringsorganisatie i.h.k.v. verzelfstandiging Centrum voor Natuur en Milieu 'De Schoolsteeg' en overige milieu uitvoeringstaken die gericht zijn op de samenleving.</p>	<p>1.7 De gemeenteraad heeft op 12 december 2013 besloten om toestemming te verlenen voor toetreding tot de gemeenschappelijke regeling de RUD 2.0. Deelnemers aan de regeling zijn de provincie, de SBG-gemeenten en de gemeenten Utrecht, Lopik, Nieuwegein en Houten. De RUD 2.0 wordt naar verwachting medio 2014 operationeel en gaat vooralsnog wettelijke milieutaken uitvoeren (milieudeel omgevingsvergunning en –handhaving en basistaken).</p> <p>1.8 In 2013 is een concrete start gemaakt met de omvorming van De Schoolsteeg naar een zelfstandige organisatie. Dit proces moet in 2014 worden afgerond.</p>

Programmaonderdeel: Afval

3.3 Afvalverwijdering

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Verbeteren van de dienstverlening op het gebied van de huis-aan-huisinzameling van restafval.	De dienstverlening is verbeterd door het bijplaatsen van extra (ondergrondse) containers, waar noodzakelijk.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
De resultaten van het onderzoek naar het gebruik van afvalbakken worden opgenomen in het afvalplan dat eind 2012 aan de raad wordt aangeboden.	De resultaten van het onderzoek naar afvalbakken zijn meegenomen in het Afvalstoffenplan 2012-2015. Het afvalstoffen plan is vastgesteld door de raad.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Streven het bronscheidingspercentage op 71% te houden (in 2010 69%). Minimaal realiseren van de richtlijnen gescheiden afvalinzameling afgegeven door het LAP. 2. Minimaal 10 kg per aansluiting aan kunststofverpakkingen inzamelen. 3. Nieuwbouw voorzien van 'afvalvoorzieningen'. 4. Optimaliseren van de exploitatie van de Milieustraat. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het bronscheidingspercentage is ook in 2013 op 71% gebleven. De richtlijnen uit het LAP worden ruimschoots gehaald. 2. Ruim 10 kg kunststofverpakkingen werd per aansluiting ingezameld. 3. Extra voorzieningen zijn geplaatst waar nodig. 4. Met het samenvoegen van Milieustraat en Wijkbeheer is een start gemaakt met de optimalisatie van exploitatie van de Milieustraat.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Verbeteren van de voorlichting en communicatie over enerzijds herbruikbare nuttige afvalstromen waaronder textiel, glas, papier en anderzijds de gescheiden inzameling van KCA. 1.2 Verbeteren samenwerking met detaillisten. 2. In afwachting van landelijk beleid en vergoedingen voor inzameling wordt huis-aan-huis inzameling nog niet ingevoerd. De brengvoorzieningen voldoen aan de richtlijnen van het LAP2. 3. Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval en minicollector voor GFT bij nieuw te bouwen hoogbouw en ondergrondse containers voor glas, papier, textiel en kunststof rondom nieuw te bouwen winkelcentra (Tabaksteeg en Biezenkamp). 4.1 Het onderzoek betreffende samenwerking met de gemeente Amersfoort is afgerond. Gemeente Leusden is in afwachting van de initiatieven van Amersfoort. 4.2 Gemeentelijke afvalstromen optimaliseren. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 In 2013 is intensiever gecommuniceerd inzake afvalinzameling via o.a. de Leusder Krant. 1.2 Samen met de apotheken is een zogenaamde medicijnzak ontwikkeld om inzameling van medicijnen te intensiveren. 2. Inzameling met behulp van (ondergrondse) verzamelcontainers is gecontinueerd. 3. Nieuwe voorzieningen zijn geplaatst waar nodig. 4.1 Geen verdere interesse vanuit Amersfoort. 4.2 Diverse contracten zijn vernieuwd waarbij financieel voordeel wordt behaald en de dienstverlening op hetzelfde niveau wordt gehandhaafd.

Programmaonderdeel: Water en riolering

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Op een efficiënte wijze zorg dragen voor de uitvoering van de wettelijke taken zoals genoemd in de Waterwet en de wet Milieubeheer. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Door het plaatsen van o.a. meetinstrumenten in het rioelstelsel kunnen we beter analyseren waar er knelpunten in ons stelsel zitten, waardoor we gericht en effectiever kunnen investeren. Ook wordt er intensief samengewerkt en afgestemd binnen het regionaal Waterplatform Vallei en Eem.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1. Er wordt een nieuwe hoofdpost in gebruik genomen voor het gemaalbeheer en het beheer van de drukriolering. De nieuwe hoofdpost geeft meer mogelijkheden tot stelselanalyse waardoor gerichter kan worden geïnvesteerd.</p> <p>1.2. De gemeente zal ook verdere mogelijkheden tot samenwerking en efficiëntieverbetering aangrijpen. In dat licht worden in 2013 een meerjarig reinigings- en inspectiebestek en een reinigingsbestek met de gemeente Amersfoort aanbesteed.</p> <p>1.3. De gemeente zal zich blijven inzetten voor het platform water Vallei en Eem.</p>	<p>1.1 Met behulp van de nieuwe hoofdpost wordt er continu informatie verzameld over peilen en debieten in het rioolstelsel in relatie tot neerslagreeksen en afvalwateraanbod door rioolgemalen. Hiermee kunnen de overwegingen t.a.v. investeringen nog beter worden afgewogen.</p> <p>1.2 De samenwerking in de afvalwaterketen binnen het waterplatform Vallei en Eem is verder geïntensiveerd. Afgelopen voorjaar is de samenwerking langdurig geborgd door middel van het ondertekenen van het convenant S.A.V.E. (Samenwerking Afvalwaterketen Vallei en Eem).</p> <p>1.3 Regelmatig aanschuiven bij de verschillende overleggen vanuit het platform zowel op het vaktechnisch gebied maar ook op managementniveau.</p>

Programmaonderdeel: Buitengebied

9.10 Groene agenda, landbouw- en natuurontwikkeling

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>1. Versterking van de landbouwstructuur, natuurontwikkeling en het bevorderen van recreatie.</p>	<p>1. Hier werd in 2013 gezamenlijk met partijen uitvoering aan gegeven. Voor nadere informatie zie "Wat hebben we daarvoor gedaan".</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 Actief bijdragen aan uitvoering Groene Agenda;</p> <p>1.2 Voortzetten gebiedsgerichte aanpak in het belang van het totale buitengebied;</p>	<p>1.1 Staken van de geitenhouderij aan de Maanweg waardoor grond vrij kwam voor versterking van de melkrundveehouderij en natuurontwikkeling. Voor deze natuurontwikkeling wordt samen met de Groene Agenda-partijen een plan uitgewerkt. Tegelijk met het verleggen van de Maanweg zijn ecologische maatregelen aan de Heiligenbergerbeek getroffen. Landgoed Den Treek-Henschoten werd ondersteund bij het uitwerken van het initiatief voor nieuw landgoed Groot Schutterhoef. Het voorstel van Den Treek is de 4.500 m² van het nieuwe landgoed in te zetten voor de uitbreiding van Philadelphia aan de Arnhemseweg. De planvorming voor Knooppunt Hoewelaken werd waar mogelijk beïnvloed voor het binnenhalen van een wandelverbinding tussen Leusden en Amersfoort langs de Heiligenbergerbeek. Het initiatief vanuit de samenleving voor realisatie van de Groene Agenda voor het School- en Langesteeggebied werd eind 2013 aan de raad gepresenteerd.</p> <p>1.2 Hiervoor werd het convenant met stichting De Boom getekend en in uitvoering genomen. Het convenant met landgoed Den Treek-Henschoten werd verder uitgevoerd. Beide convenanten zetten stevig in op versterking van de melkrundveehouderij en natuurontwikkeling voor de Ecologische Hoofdstructuur.</p>

<p>1.3 Inzetten van gemeentelijke cofinanciering als multiplier om investeringen voor buitengebiedsdelen te realiseren.</p>	<p>De aanpak voor De Ruif/Stoutenburg werd voortgezet en zit in de afrondingsfase waar natuur (Heerlijkheid Stoutenburg) en landbouw beide van profiteren. In het convenant De Boom zijn maatregelen opgenomen voor recreatieve versterking.</p> <p>1.3 Ingezet voor o.a. de uitvoering van het landshapsontwikkelingsplan, de verplaatsing van de geitenhouderij aan de Maanweg, het Grebbelinieproject en recreatie (bewegwijzering en concrete initiatieven).</p>
---	--

9.12 Landschapsfonds

<p>Wat wilden we bereiken:</p> <p>Een structurele beloning van bovenwettelijke prestaties gericht op de realisatie van maatschappelijke wensen op het gebied van landschap en natuur.</p>	<p>Wat hebben we bereikt:</p> <p>Dat gezamenlijk met de agrarische natuur- en milieuvereniging Vallei Horstee en mogelijk de Stichting Duurzaam Leusden wordt getracht een mentaliteitsverandering onder burgers en bedrijven te realiseren. Van consumeren naar actief bijdragen aan (eigenaarschap door inzet en/of financieel bijdragen aan, bijvoorbeeld in het kader van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen). Deze mentaliteitsverandering is nodig voor het kansrijk instellen van een landschapsfonds en vraagt tijd.</p>
--	---

<p>Wat gingen we ervoor doen:</p> <p>Uitvoeren van een stappenplan dat waar mogelijk leidt tot het instellen van het landschapsfonds in 2013.</p>	<p>Wat hebben we daarvoor gedaan</p> <p>In samenwerking met Vallei Horstee de mogelijkheden voor het instellen van een landschapsfonds bezien en bevorderen. We hebben moeten constateren dat er weinig draagvlak onder burgers en bedrijven bestaat voor het financieel bijdragen aan structureel onderhoud en beheer van bovenwettelijke groene prestaties. Voor incidentele private bijdragen zien we wel mogelijkheden. Voor het beheer in structurele zin met private middelen moet worden aangehaakt bij gebiedsgerichte initiatieven zoals het Langesteeggebied.</p>
--	--

Overige speerpunten

<p>Wat wilden we bereiken:</p> <p>Een mooi en vitaal buitengebied langs een tweetal vitaliteitsporen (het derde spoor recreatie wordt in een ander programmaonderdeel uitgewerkt):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een duurzaam economisch perspectief voor de Leusdense landbouw. Toelichting: landbouw is een belangrijke economische drager in het buitengebied voor natuur en landschap. De landbouwstructuur wordt via de gebiedsgerichte aanpak versterkt. 2. Behoud en versterking van natuur- en milieuwaarden en landschapsontwikkeling. 	<p>Wat hebben we bereikt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een convenant De Boom dat inzet op versterking van de grondgebonden melkrundveehouderij binnen het landgoed. Het uitvoeren van de gebiedsgerichte aanpak De Ruif/Stoutenburg waardoor twee veehouders hun huiskavel versterken/vergroten. Verplaatsen van de geitenhouderij aan de Maanweg waardoor de melkrundveehouderij zich kon versterken. 2. Een convenant De Boom met een grote natuur- (55 hectare Ecologische Hoofdstructuur) en landschapsopgave.
--	--

	<p>Het versterken van de cultuurhistorische waarde en de groene kwaliteit van de Grebbelinie. Uitvoering van het Landschapsontwikkelingsplan met concrete projecten. Een initiatief vanuit de samenleving voor de groene versterking van het Langesteeggebied. Het verplaatsen van de intensieve geitenhouderij aan de Maanweg in het belang van de landbouw, het milieu en natuurontwikkeling.</p>
--	---

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 Voortzetten gebiedsgerichte aanpak;</p> <p>1.2 Actief stimuleren, ondersteunen en soms initiëren van concrete initiatieven en projecten;</p> <p>1.3 Ondersteuning Vallei Horstee (o.a. voor natuur- en landschapsontwikkeling en energiebesparing/ duurzame energie);</p> <p>1.4 Via maatwerk ruimte bieden voor bedrijfsontwikkeling landbouw (voortzetten Kansen voor Boeren-aanpak).</p> <p>1.5 Deelname aan uitvoeringsprogramma 2012 – 2015 voor Heuvelrug en Vallei;</p> <p>2.1 Deelname aan Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (mits provincie besluit tot uitbreiding van het park);</p> <p>2.2 Deelnemen aan uitvoering reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-oost en gebiedsvisie Heel de Heuvelrug;</p> <p>2.3 Uitvoering Landschapsontwikkelingsplan op basis van meerjaren uitvoeringsprogramma's;</p>	<p>1.1 De gebiedsgerichte aanpak werd voortgezet (voor de landgoederen De Boom en Den Treek-Henschoten, De Ruij/Stoutenburg, de Groene Agenda en de natuurzone bij de Modderbeek). Deze aanpak draagt actief bij aan de versterking van de grondgebonden landbouw in Leusden.</p> <p>1.2 Bijvoorbeeld het ondersteunen van een initiatief voor een regionaal voercentrum in het buitengebied voor de veehouders. Dit had een steun in de rug voor de landbouw kunnen opleveren, maar werd door initiatiefnemers niet doorgezet. Een ander voorbeeld is het nagaan of de gemeente het initiatief van de boerenorganisaties en de Gebiedscoöperatie O-gen getiteld "Vallei Boert Bewust" gaat ondersteunen.</p> <p>1.3 Deze ondersteuning werd voortgezet via initiatieven voor duurzame energie/energiebesparing en landschapsversterking en het groen activiteitencentrum Groot Zandbrink in wording.</p> <p>1.4 Dit maatwerk werd onveranderd voortgezet.</p> <p>1.5 Veel van de bovenstaande zaken vormen onderdeel van het uitvoeringsprogramma 2012-2015 voor Heuvelrug en Vallei.</p> <p>2.1 In oktober 2013 werd het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug definitief met 4.000 ha uitgebreid. Deze uitbreiding beslaat het westelijk deel van het Leusdense buitengebied (Leusderheide en Den Treek). Daarmee startte voor Leusden de actieve deelname aan het Nationaal Park.</p> <p>2.2 Wij namen deel aan de uitvoering van de convenanten voor De Boom en Den Treek, de Groene Agenda, het Grebbelinie-project, het onderzoek voor een knooperf en het haalbaarheidsonderzoek voor een natuurzone van 40 meter breed bij de Modderbeek. Dit levert vele miljoenen Euro's voor groene investeringen in het Leusdense buitengebied op. De realisatie van nog eens tientallen hectare natuur op Den Treek wordt voorbereid.</p> <p>2.3 Het college stelde in maart 2013 het uitvoeringsprogramma landschapsontwikkeling voor 2013 en 2014 vast. Vier projecten werden in uitvoering genomen, zijnde Vallei-landhekken, ringslangen, streekeigen erfbeplanting en poelen.</p>

<p>2.4 Uitvoering geven aan het project Grebbelinie boven water.</p>	<p>Vanuit de samenleving voorop zijn hier meerdere partijen actief bij betrokken, zoals de Vallei Horstee, Stichting De Boom voor de uitvoering van het convenant De Boom, boeren en burgers.</p> <p>2.4 Er werd gestart met het op eenzestal plekken langs de Liniedijk, tussen de Asschatterweg in Leusden en de Brinkkanterweg in Woudenberg, zichtbaar maken van de coupures in het landschap. Daar-voor worden coupuremuren gebouwd van beton-zakken die lijken op zandzakken. Twee bruggen worden van hekwerken in Grebbeliniehuisstijl voorzien. Snoeiwerk maakt de Liniedijk beter begaanbaar voor wandelaars. Het voetpad over de Liniedijk krijgt meer historische betekenis door bestaande loopgraven beter zichtbaar te maken.</p>
--	--

Programmaonderdeel: Accommodatiebeleid en –beheer

7.1 Onderzoek mogelijkheid realisatie 2^e sporthal

<p>Wat wilden we bereiken:</p> <p>Het vergroten van de capaciteit voor binnensport-accommodaties.</p>	<p>Wat hebben we bereikt:</p> <p>Het Rijk had toegezegd voor het einde van 2013 met een uitgewerkt plan over de verdubbeling van het aantal uren bewegingsonderwijs te komen, dit is opgeschort naar de zomer van 2014. Verwacht wordt dat vooral ingezet wordt op het verbeteren van de kwaliteit van de gymlessen door het inzetten van meer bevoegde gymdocenten. Investerings vanuit het Rijk ten behoeve van extra accommodaties lijken onwaarschijnlijk.</p>
--	---

<p>Wat gingen we ervoor doen:</p> <p>Nader onderzoek doen naar de kansrijkheid van lokale initiatieven uit de (Leusdense) samenleving zoals die uit de marktconsultatie naar voren zijn gekomen. Bij dit onderzoek wordt rekening gehouden met de op te stellen kaders van de pilot “binnensport”.</p>	<p>Wat hebben we daarvoor gedaan</p> <p>Nader onderzoek naar de kansrijkheid van de initiatieven is uitgesteld, omdat de verwachte gevraagde bijdrage aan de gemeente voor de initiatieven te hoog is. Wel is er nog steeds initiatief vanuit de samenleving om te komen tot een tweede sporthal. De initiatiefnemers worden ambtelijk ondersteund.</p>
---	--

Overige speerpunten

<p>Wat wilden we bereiken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoeren accommodatiebeleid “Samen voor resultaat”. 2. Een passend basisaanbod van sportvoorzieningen. 	<p>Wat hebben we bereikt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Er is op verzoek van de raad gekozen voor een splitsing tussen kaders en uitvoering. De kaders zijn in februari 2014 in de raad behandeld. Daarna vindt verdere uitwerking plaats. Inmiddels is er tevens voor gekozen een sterke integratie van beleid te maken voor onderwijs, sport en overige accommodaties. 2. De buitensportvoorzieningen zijn op peil gehouden waardoor er een passend basis-aanbod is dat voldoet aan de vraag.
---	--

<p>3. Optimaal beheer en onderhoud van buitensportaccommodaties.</p>	<p>Door de tijd van bezuinigingen en onduidelijkheid vanuit het Rijk over het aantal uren bewegings-onderwijs, is in het traject 'vergroten van de capaciteit van binnensportaccommodaties' geen passend basisaanbod van binnensportvoorzieningen in Leusden gerealiseerd. Jaarlijks worden er door sportverenigingen meer uren aangevraagd dan we in Leusden kunnen faciliteren. Met name is er vraag naar extra sporthal-uren (400 tot 600 uur), verenigingen trainen en spelen nu vaak buiten Leusden.</p> <p>3. De buitensportaccommodaties zijn optimaal beheerd en onderhouden.</p>
--	---

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 Vaststellen van het accommodatiebeleid "Samen voor resultaat".</p> <p>1.2 Formuleren prestatieafspraken met exploitanten op basis van businessplannen.</p> <p>1.3 Inventariseren ondersteuningsbehoefte van exploitanten.</p> <p>1.4 Verkrijgen van inzicht in de bezetting van accommodaties.</p> <p>1.5 Berekenen van een kostendeekkende huurprijs op basis van werkelijke kosten van accommodaties.</p> <p>2.1 Realisatie binnensportaccommodatie MFC Atlas;</p> <p>2.2 Realisatie binnensportaccommodatie MFC Atria;</p> <p>2.3 Uitvoering geven aan het in 2010 vastgestelde sportaccommodatiebeleid.</p> <p>3.1 De gemeente initieert de ontwikkeling van een exploitatieorganisatie. Dit met als doel te komen tot een constructie waarbinnen exploitanten van sportaccommodaties in Leusden in staat gesteld worden om, met inzet van de huidige gemeentelijke financiële middelen, de binnensportaccommodaties optimaal te laten renderen, waarbij afspraken over tariefstelling en toewijzing worden gemaakt.</p>	<p>1.1. Kaders worden in februari 2014 aan de raad voorgelegd. In februari 2013 lag een voorstel om te komen tot accommodatiebeleid voor. Dit voorstel is niet aangenomen. Wel is een motie ingediend om te komen tot en nieuw voorstel. Dat heeft er voor gezorgd dat een aantal prestaties zoals opgenomen in de begroting dit jaar niet geleverd kon worden.</p> <p>1.2. Dit onderdeel zal in 2015 worden uitgewerkt.</p> <p>1.3. Dit onderdeel staat in 2014 gepland.</p> <p>1.4. Dit onderdeel staat ook in 2014 gepland.</p> <p>1.5. Dit onderdeel wordt in het eerste kwartaal van 2014 afgerond.</p> <p>2.1 en 2.2 Voor de te realiseren gymzalen is een programma van eisen opgesteld. Door uitstel van de start van de bouw (zie programma onderwijs) zijn nog geen nieuwe binnensportaccommodaties gerealiseerd.</p> <p>2.3 In 2013 is gehandeld volgens het vastgestelde sportaccommodatiebeleid. Waar nodig zijn rechten van opstal verlengd en zijn we in gesprek met buitensportverenigingen over het aangaan van een gebruikersovereenkomst i.p.v. een huurovereenkomst. Met een tennisvereniging zijn gesprekken gevoerd over een mogelijke uitbreiding. De kwaliteit van de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties voldoen aan de kwaliteitscriteria zoals opgenomen in het sportaccommodatiebeleid.</p> <p>3.1 Er is een concept ontwikkeld voor het zo optimaal laten renderen van de binnensportaccommodaties. De kern van het concept is dat er een sportbedrijf moet komen waarvan de kerncompetenties ondernemend, bedrijfsgericht en mensgericht zijn. Sport moet hierbij een verbindende rol gaan spelen tussen verschillende beleidsvelden waardoor o.a. extra vraag naar binnensportaccommodaties gecreëerd wordt.</p>

3.2 Met buitensportverenigingen onderzoeken en inzetten van nieuwe werkwijzen om de bezuinigingstaakstelling te realiseren.	<p>We hebben een uitnodiging aan de samenleving gedaan om met de gemeente in gesprek te gaan over het opzetten van een sportkeuring. Als de gespreksrondes zijn afgerond zal de raad via de raadsinfobrief worden geïnformeerd. Dit is naar verwachting in juni.</p> <p>3.2 Onderzoek is afgerond. Nieuwe tarieven zijn eind 2013 vastgesteld door het college en aan de buitensportverenigingen bekendgemaakt.</p>
---	---

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Openbare ruimte en milieu				(bedragen x € 1.000)	
	Begroting 2013		Rekening 2013	Saldo	
	primitief	na wijziging			
Lasten	13.769	13.971	13.819	V	152
Baten	4.380	4.432	4.543	V	111
Resultaat programma voor bestemming	9.389	9.539	9.276	V	263
<i>Resultaatbestemming:</i>					
Toevoeging aan reserves	0	126	126		0
Onttrekking aan reserves	838	1.090	830	N	260
Resultaat programma na bestemming	8.551	8.575	8.572	V	3

Producten van het programma Openbare ruimte en milieu					(bedragen x € 1.000)
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo
Coördinatie Wijkbeheer	211	213	0	0	-2
Wegbeheer	3.606	3.572	67	106	73
Onderhoud openbare bibliotheek	36	36	12	12	0
Onderhoud sport	1.845	1.849	22	26	0
Natuurbehoud en cultuurhistorie	575	381	27	27	194
Openbaar groen	1.666	1.716	75	45	-80
Onderhoud culturele accommodaties	44	45	55	55	-1
Onderhoud muziekschool	34	38	28	28	-4
Onderhoud jeugd- en jongerenwerk	109	105	28	28	4
Afval	2.415	2.390	2.344	2.355	36
Rioolbeheer	1.694	1.724	1.607	1.667	30
Overig beheer openbare ruimten	745	775	152	170	-12
Milieu	991	975	15	24	25
Openbare ruimte en milieu	13.971	13.819	4.432	4.543	263
Mutaties reserves	126	126	1.090	830	-260
Resultaat na bestemming	14.097	13.945	5.522	5.373	3

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voordelen en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2013. Weergegeven worden de verschillen per product groter dan € 50.000 inclusief mutaties in de reserves.

Wegbeheer € 73.000

Op **openbare verlichting** is € 103.000 overgebleven. Dit voordeel is ontstaan doordat het contract met het bedrijf dat de openbare verlichting onderhoud is opgebroken en beëindigd. Dit levert het genoemde voordeel van € 103.000 op. Het structurele effect hiervan wordt meegenomen in een implementatieplan dat in het vierde kwartaal 2014 ter besluitvorming zal worden voorgelegd.

Op het budget voor onderhoud wegen komen we € 30.000 te kort. Dit is onderdeel van het totale tekort van € 100.000 op **regiewerken**. Zie hiervoor de verklaring bij openbaar groen.

Natuurbehoud en cultuurhistorie € 194.000

Dit voordeel wordt veroorzaakt door minder uitgaven op het budget Binnen in het Buitengebied en valt weg tegen het niet onttrekken van de bedragen uit de reserves.

Openbaar groen € 80.000

Dit wordt met name veroorzaakt door een tekort van € 70.000 op **regiewerken** zijnde onderdeel van het totale tekort van € 100.000 op regiewerken.

Toelichting op regiewerken € 100.000 (€ 30.000 + € 70.000)

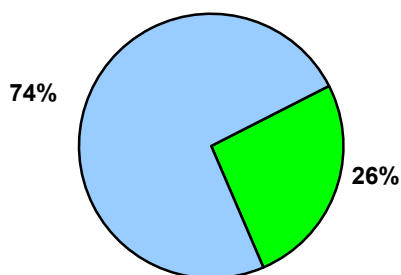
Op het uitvoeren van deze regiewerken (Oost, West en Buiten) is in totaal € 100.000 meer uitgegeven dan in de raming na wijziging was opgenomen.

Bij de voorjaarsnota 2013 is er op basis van de ervaringen in 2012 een incidenteel bedrag van € 100.000 afgeraamd op het integraal bestek voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Voor de aframing was de volgende reden: In 2012 is een aantal boetes opgelegd aan aannemers aangezien de beeldkwaliteit niet voldeed aan de afgesproken normen. Daarnaast is in 2012 beperkt tot geen beroep gedaan op de in het bestek opgenomen stelposten. Omdat dit ook in 2013 verwacht werd is de raming verlaagd met € 100.000. In 2013 is het onderhoud echter meer in lijn met de in het bestek vastgelegde beeldkwaliteit uitgevoerd en is er een hoger beroep gedaan op stelposten dan in het jaar 2012.

De aframing veroorzaakt nu een incidentele overschrijding van circa € 100.000 in de jaarrekening, verdeeld over 2 bestuurlijke producten (wegbeheer en openbaar groen).

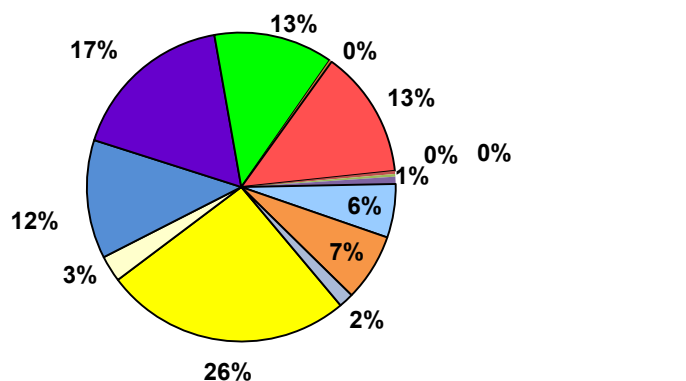
Programma 3 in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

- Openbare ruimte en milieu
- Overige programma's

Verdeling over bestuurlijke producten

- Wegbeheer
- Openbaar groen
- Rioolbeheer
- Onderhoud sport
- Onderhoud Muziekschool
- Overig beheer openbare ruimten
- Coördinatie Wijkbeheer
- Natuurbehoud en cultuurhistorie
- Afval
- Onderhoud openbare bibliotheek
- Onderhoud culturele accommodaties
- Onderhoud jeugd- en jongerenwerk
- Milieu

Verkeer en vervoer

Omschrijving programma

Het programma Verkeer en vervoer omvat de zorg voor het gemeentelijke verkeers- en vervoerbeleid in ruime zin. De drie centrale thema's zijn: bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid.

Programmaonderdeel: Bereikbaarheid

4.2 Verkeersplan Achterveld

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>1. Verbeteren van de leefbaarheid en de verkeersveiligheid in het buitengebied aan de oostkant van Leusden en in de kern Achterveld.</p>	<p>1. Medio 2013 is het project 'verbreding A28 (tussen Utrecht en Hoevelaken)' afgerond. Sinds de openstelling van de nieuwe/extra rijstroken is de doorstroming aanzienlijk verbeterd. Daardoor lijkt ook het sluipverkeer te zijn afgenomen. Dit heeft een positief effect op de leefbaarheid en veiligheid op het onderliggend wegennet. Het op 11 april 2013 door de raad vastgestelde Verkeersplan Achterveld moet nog worden opgepakt. Er moet eerst duidelijkheid komen over de voeding (door de grondexploitaties en meevallers uitgevoerde projecten) en omvang van het Fonds Bovenwijks, waaruit de verkeersprojecten betaald worden. We verwachten dit beeld medio 2014 en kunnen dan starten met de nadere uitwerking van het verkeersplan. Door deze werkwijze voorkomen we ook dat niet in te lossen verwachtingen worden gewekt bij de maatschappelijke organisaties.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 In het kader van de planstudie Knooppunt Hoevelaken worden maatregelen voorbereid om de doorstroming op het hoofdwegennet te verbeteren (in de hoop en verwachting dat dit tot een afname leidt van het doorgaand verkeer door ons buitengebied). De regiogemeenten worden door Rijkswaterstaat bij het planproces betrokken.</p> <p>1.2 De regiogemeenten maken zich bij Rijkswaterstaat sterk voor behoud van aansluiting A1-Hoevelaken.</p> <p>1.3 De verkeersafwikkeling rond de aansluiting A1-A30 wordt problematisch. Hier treedt regelmatig filevorming op.</p>	<p>1.1 Het project knooppunt Hoevelaken staat aan de vooravond van de aanbesteding. Er wordt een marktpartij gezocht die het ontwerp gaat maken voor het knooppunt en de aangrenzende snelwegen, en het werk later ook gaat uitvoeren. Vanaf het moment dat de vraag naar de markt wordt uitgezet (start aanbesteding) volgt er een tijd van inhoudelijke radiostilte. De start van de realisatie is voorzien in 2019. Verwacht wordt dat dit werk 3 jaar gaat duren.</p> <p>1.2 In het kader van het project 'verbreding A28' is deze aansluiting in 2013 deels opgeheven. Uit oogpunt van veiligheid viel daar niet aan te ontkomen. De inzet is dat de aansluiting A1-Hoevelaken in de toekomst weer in ere wordt hersteld. In het eisenpakket dat deel uitmaakt van de Bestuursovereenkomst (BOK II) is ook de verbinding van en naar Amsterdam en die vanuit richting Zwolle in het reconstructieplan opgenomen. Dit houdt in dat de belangrijkste relaties behouden worden.</p> <p>1.3 In het kader van het programma 'Beter Benutten' is de uitvoegstrook van de A1 richting Ede (in oostelijke richting) verdubbeld/verlengd.</p>

Als Knooppunt Hoevelaken is gereconstrueerd, neemt de druk op genoemde aansluiting vrijwel zeker toe. Onder aanvoering van Barneveld hebben de regionale partners het initiatief genomen dit knelpunt op de (bestuurlijke) agenda van het rijk te krijgen. Omdat de effecten van de gebrekkige doorstroming rond deze aansluiting ook op ons wegennet voelbaar zijn (sluipverkeer), haakt ook Leusden hierbij aan.	Dit leidt tot een betere doorstroming op de A1. Tot dusverre is dit het enige zichtbare resultaat. Of de in 2013 in gang gezette lobby-activiteiten effect zullen hebben, is nu nog niet duidelijk.
--	---

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Zorgen dat Leusden goed bereikbaar blijft voor auto, langzaam verkeer en openbaar vervoer. Zorgen dat veiligheid en leefbaarheid worden gewaarborgd. Meer aandacht voor duurzame mobiliteit.	1. Door de ingebruikname van de doorgetrokken Groene Zoom is de (auto)bereikbaarheid van het zuidelijk deel van Leusden verbeterd. Door de uitbreiding van het hoofdwegennet (spitsstrook A28) maar ook door de economische crisis is de filedruk ook in onze regio afgenomen. Door de verbeterde doorstroming op het hoofdwegennet is ook de druk op het onderliggend wegennet afgenomen. Uit oogpunt van veiligheid en leefbaarheid is dit laatste een positief effect. In het coalitieakkoord 2006-2010 is besloten tot herinrichting van de Hamersveldseweg-noord (tussen Noorderinslag en rotonde Biezenkamp). Dit voornemen is in een aantal raadsbesluiten nader uitgewerkt en in 2013 tot uitvoering gebracht.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1.1 Eind 2012 wordt een plan van aanpak gepresenteerd voor de actualisering van het beleid op het gebied van verkeer en vervoer. In 2013 wordt hier uitvoering aan gegeven.	1.1 Het plan van aanpak moet nog worden opgepakt. Als de onder 4.2 punt 1 aangegeven onzekerheid over de voeding en omvang van het Fonds Bovenwijks is opgelost, kan dit plan van aanpak worden opgesteld.
1.2 Verbeteren doorstroming/verkeersafwikkeling op de hoofdontsluitingswegen door optimalisering van verkeersregelinstanties.	1.2 Dit is een continu proces.
1.3 Omleggen van de Maanweg.	1.3 Deze nieuwe weg is in september 2013 in gebruik genomen.
1.4 Uitwerking/voorbereiding fase 2 aanleg vrijliggend fietspad tussen Achterveld en Leusden.	1.4 In december 2013 is het uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld. In het voorjaar 2014 wordt gestart met de realisatie van dit fietspad.
1.5 Het doortrekken van het fietspad langs de noordzijde van de Maanweg naar de Bavoortseweg.	1.5 Aan ProRail is opdracht gegeven de aanpassing/uitbreiding van de spoorwegovergang voor te bereiden.

Hamersveldseweg-Noord

Verlegde Maanweg, in gebruik genomen september 2013

Programmaonderdeel: Veiligheid en leefbaarheid

4.1 Fietspad Leusden – Achterveld

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>1. Het bieden van een veilige route tussen Achterveld en Leusden voor langzaam verkeer die ook moet bijdragen aan versterking van de recreatieve infrastructuur.</p>	<p>1. Het tracé van fase 1 is opgeleverd. Het bestemmingsplan voor het tracé van fase 2 is in december vastgesteld. In dezelfde maand is het uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1. Het gekozen tracé van fase 1 zal naar verwachting voor het eind van 2012 in gebruik worden genomen. Het door het college goedgekeurde voorstel aangaande het tracé van fase 2 wordt verder uitgewerkt in een definitief ontwerp en uitgevoerd in 2013. De procedure rond het verwerven van gronden is gestart.</p>	<p>1. Bestek, aanbesteding en grondverwerving zijn afgerond, waardoor de daadwerkelijke aanleg van fase 2 (met groot draagvlak van betrokkenen) van het fietspad in het eerste kwartaal van 2014 van start kan gaan.</p>

Fietspad Asschatterweg, fase 1 afgerond

Fietspad Asschatterweg, start fase 2

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>1. Het vergroten van het veiligheidsgevoel van weggebruikers en een daling van het aantal letselongevallen op gemeentelijke wegen van 35 in 2006 tot 30 in 2013.</p>	<p>1. In 2013 waren er 29 letselongevallen op wegen die bij de gemeente in beheer zijn. In 2012 waren dat er nog 35.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 In 2013 worden roulerend twee snelheidsinformatie displays ingezet, één op doorgaande wegen en één op wijkwegen.</p> <p>1.2 Uitvoeren (planmatige) snelheidscontroles door de politie op gemeentelijke wegen.</p> <p>1.3 Alle scholen doen mee aan het landelijk verkeersexamen.</p> <p>1.4 Uitwerking/voorbereiding fase 2 aanleg vrij liggend fietspad tussen Achterveld en Leusden. (Mede) Uitvoeren van de projecten die door het Regionaal Orgaan verkeersveiligheid Utrecht zijn opgezet (scootmobiel cursus, de BROEM-ritten, verkeersouder project).</p>	<p>1.1 De twee snelheidsinformatie displays werden roulerend ingezet.</p> <p>1.2 Omdat er een hogere prioriteit aan andere zaken is toegekend, is in dit jaar geen planmatige snelheidscontrole door de politie op de gemeentelijke wegen gehouden.</p> <p>1.3 Alle basisscholen deden mee aan het praktijkexamen.</p> <p>1.4 Zie voor vrijliggend fietspad opmerking 1.4 onder bereikbaarheid. 35 personen hebben meegedaan aan de opfriscursus voor senioren (BROEM).</p>

1.5 Alle klachten of verbetervoorstellen m.b.t. verkeersveiligheid vanuit de burgers worden binnen zes weken teruggekoppeld.	1.5 Over het algemeen lukt het om klachten of verbetervoorstellen binnen 6 weken terug te koppelen. Daar waar het niet binnen 6 weken lukt, wordt voor die tijd contact opgenomen met de indiener.
1.6 De verkeersveiligheid zal een onderdeel zijn van het nieuw op te stellen Beleidsplan verkeer en vervoer.	1.6 Verkeersveiligheid is meegenomen bij de actualisatie van het Beleidsplan.

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Verkeer en vervoer					(bedragen x € 1.000)	
	Begroting 2013		Rekening 2013		Saldo	
	primitief	na wijziging				
Lasten	268	4.823	2.842	V	1.981	
Baten	0	0	0		0	
Resultaat programma voor bestemming	268	4.823	2.842	V	1.981	
<i>Resultaatbestemming:</i>						
Toevoeging aan reserves	0	0	0		0	
Onttrekking aan reserves	0	4.550	2.561	N	1.989	
Resultaat programma na bestemming	268	273	281	N	8	

Producten van het programma Verkeer en vervoer					(bedragen x € 1.000)	
	Begrote	Werkelijke	Begrote	Werkelijke	Saldo	
	lasten	lasten	baten	baten		
Verkeer en vervoer	4.823	2.842	0	0	1.981	
Verkeer en vervoer	4.823	2.842	0	0	1.981	
Mutaties reserves	0	0	4.550	2.561	- 1.989	
Resultaat na bestemming	4.823	2.842	4.550	2.561	-8	

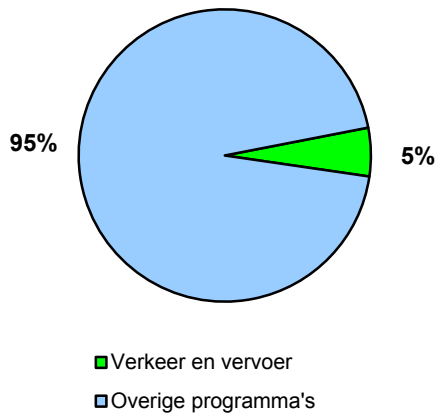
Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voordelen en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2013. Weergegeven worden de verschillen per product groter dan € 50.000 inclusief mutaties in de reserves. Aangezien het verschil op dit product volledig verklaard wordt door de niet onttrokken bedragen uit de reserves, is verder geen analyse opgenomen.

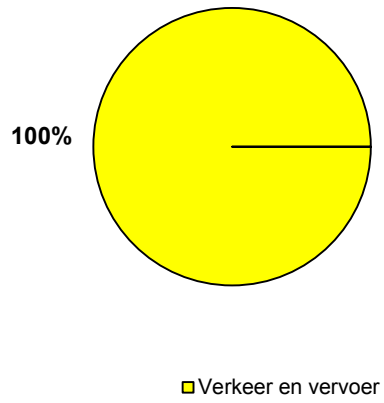

Programma 4 in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

Verdeling over bestuurlijke producten

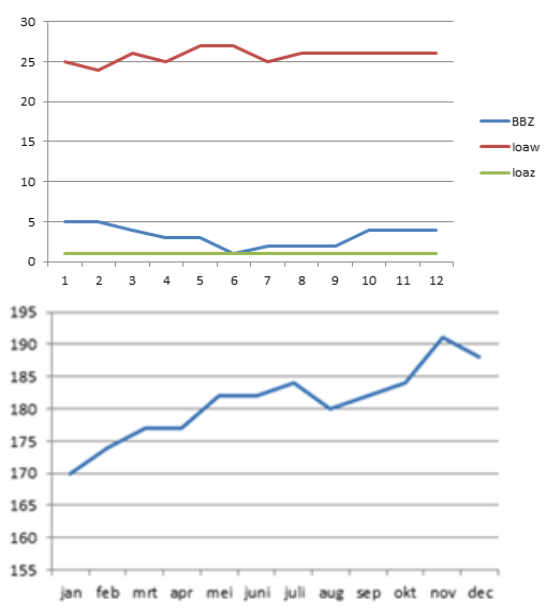
Werk, inkomen en participatie

Omschrijving programma

Het programma Werk, inkomen en participatie omvat de zorg voor:

- Inkomensvoorzieningen: dit betreft de verstrekking van periodieke uitkeringen aan hen, die voor hun levensonderhoud niet kunnen beschikken over voldoende inkomsten en vermogen. Voorts betreft dit de uitvoering van het gemeentelijk minimabeleid en schuldhulpverlening.
- Participatie: Alle activiteiten die er op zijn gericht om de activering en deelname aan het arbeidsproces en maatschappelijke integratie te versterken. Daartoe vormen Re-integratie (werkdeel WWB), Inburgering (WI) en Educatie Beroepsonderwijs (WEB) de instrumenten.

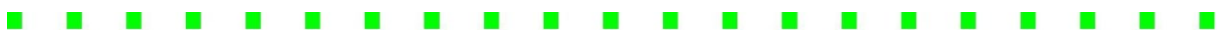
Programmaonderdeel: Werk en inkomen

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:								
<p>1. Het rechtmatig verstrekken van uitkeringen afgestemd op de persoonlijke situatie met als doel te voorzien in levensbehoeften.</p> <p>2. Beperken van verdere stijging WWB bestand.</p> <p>3. Inwoners van Leusden met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm zijn op de hoogte van de mogelijkheden van het gemeentelijk beleid om een bijdrage te ontvangen in extra noodzakelijke en bijzondere uitgaven.</p>	<p>1. Aan de volgende aantallen huishoudens zijn periodieke uitkeringen verstrekt om te kunnen voorzien in de kosten van het levensonderhoud:</p> <table border="0" style="margin-left: 20px;"> <tr><td>WWB</td><td>188</td></tr> <tr><td>IOAW</td><td>26</td></tr> <tr><td>IOAZ</td><td>1</td></tr> <tr><td>Bbz</td><td>4</td></tr> </table> <p>2. Het totaal aantal huishoudens dat is aangewezen op de bijstand is ten opzichte van vorig jaar met 21 gestegen van 198 naar 219 huishoudens.</p> <p style="color: red;">Ontwikkeling aantal Leusdense huishoudens met een WWB-uitkering / overige uitkeringen</p> <p>The first chart shows the number of households with WWB (blue), IOAW (red), and IOAZ (green) from January to December. WWB remains relatively stable around 5, IOAW fluctuates between 25 and 27, and IOAZ stays near 1. The second chart shows the total number of households from January to December, starting at 170 in January and rising to 219 in December.</p> <p>3. De minima zijn doorlopend geïnformeerd over het minimabeleid en de regelgeving. Bij elk klantcontact werd beoordeeld op welke inkomensondersteunende regelingen recht bestond en of daar ook gebruik van werd gemaakt. Daarnaast werden de minima regelmatig op de hoogte gebracht van recente ontwikkelingen door de periodieke nieuwsbrief Kansz.</p>	WWB	188	IOAW	26	IOAZ	1	Bbz	4
WWB	188								
IOAW	26								
IOAZ	1								
Bbz	4								

<p>4. Bevorderen van maatschappelijke participatie en voorkomen sociaal isolement inwoners gemeente Leusden met inkomen tot 110% bijstandsnorm.</p> <p>5. Het aanbieden van een werkplek naar vermogen aan Wsw-geïndiceerden.</p>	<p>4. 169 personen zijn via de regeling voor sociale participatie financieel in staat gesteld deel te nemen aan sociaal maatschappelijke activiteiten. Dat is een stijging van 8 personen ten opzichte van vorig jaar.</p> <p>5. Het minimaal te realiseren aantal arbeidsplaatsen (uitgedrukt in arbeidsjaren) bedroeg voor 2013 voor Leusden 71,86. Aan deze taakstelling is nagenoeg voldaan; de gerealiseerde taakstelling bedroeg 71,65. Op 31 december stonden er 3 Wsw-geïndiceerden op de wachtlijst. Deze personen op de wachtlijst hebben op dit moment (nog) een WWB-uitkering.</p>
---	--

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 Tijdig en correct verstrekken van uitkeringen.</p> <p>1.2 Voorkomen en bestrijden van fraude.</p> <p>2.1 Meer inzet op rechtmatigheid.</p> <p>2.2 Extra aandacht voor de poortwachtersfunctie.</p> <p>2.3 Instellen zoektermijn voor jongeren tot 27 jaar.</p> <p>3.1 Actieve informatieverschaffing voor de doelgroep.</p> <p>3.2 Actief opsporen en bereiken van doelgroep.</p>	<p>1.1 De uitkeringen zijn rechtmatig verstrekt. 95% van de bijstandsaanvragen zijn tijdig en correct afgehandeld</p> <p>1.2 In 2013 zijn 42 fraudesignalen onderzocht. Dit heeft geleid tot 6 intensieve controleonderzoeken. In 2 gevallen heeft de Sociale Recherche een onderzoek ingesteld. Deze 2 onderzoeken zijn verricht in de preventieve sfeer waardoor, de resultaten van het gevoerde beleid niet zijn uit te drukken in een fraudebedrag.</p> <p>2.1 Er is meer ingezet op verzuimcontrole. Achteraf wordt gecontroleerd of belanghebbende daadwerkelijk naar cursus, training, begeleiding, sollicitatiegesprekken etc. is geweest.</p> <p>2.2 Er is gewerkt met zoektermijnen. Alvorens een aanvraag om bijstand op te nemen, moet de aanvrager vier weken actief naar werk zoeken. Pas als na de zoektermijn nog geen werk is gevonden, kan een bijstandsaanvraag tot stand komen. Daarnaast is er extra ingezet op handhaving van de sollicitatieplicht.</p> <p>2.3 Jongeren werden al tijdens de zoektermijn intensief begeleid richting werk en/of scholing, ter voorkoming van een bijstandsaanvraag.</p> <p>3.1 Het versterken van informatie maakt regulier deel uit van het werkproces van de klantmanagers en de medewerkers van LL2. Daarnaast waren brochures beschikbaar en werden de minima periodiek op de hoogte gebracht via de nieuwsbrief Kansz. Verder is de folder specifiek t.b.v. het gemeentelijk minima-beleid geactualiseerd en verspreid onder de doelgroep. Ook de website en publicaties in de LeusderKrant behoorden tot de communicatiemiddelen.</p> <p>3.2 Via nieuwsbrieven en persberichten zijn de doelgroep-inwoners met een minimum inkomen in Leusden bereikt. Daarnaast heeft de Belangen-groep Minima, door middel van informatiebij-eenkomsten, haar achterban betrokken bij het gemeentelijke beleid.</p>

<p>4.1. Tijdig en correct afhandelen van alle aanvragen met betrekking tot de minimaregelingen.</p>	<p>4.1 In 2013 is aan 169 personen financiële ondersteuning geboden via de Sociale Participatieregeling voor deelname aan sociaal maatschappelijke activiteiten ter voorkoming of opheffing van sociaal isolement. Er maakten 113 minima gebruik van de Garantierегeling Ouderen Chronisch Zieken en Gehandicaptен. 21 huishoudens deden een beroep op de Witgoedregeling. Er werd 83 keer een Langdurigheidstoeslag verstrekt. De bijdragen zijn tijdig en correct afgehandeld.</p>
<p>4.2. Aanbieden van schuldhulpverlening.</p>	<p>4.2 Bij Stadsring 51 zijn er in 2013 90 aanvragen geweest, waarvan er 30 direct zijn afgesloten na kortdurend advies. Vanuit de overige 60 aanvragen hebben intakegesprekken plaatsgevonden en zijn trajecten opgestart i.h.k.v. budgetbegeleiding. De aanvragen zijn t.o.v. het jaar 2012 gestegen met een aantal van 18. Dit jaar zijn er daarnaast activiteiten uitgevoerd waaronder trajecten ter voorkoming van huisuitzetting en energieafsluiting. Ook vonden voorlichting en gastlessen op scholen plaats. Slagingspercentage van 60% van alle aanvragen t.b.v. minnelijke schuldregelingen. Bij deze trajecten is het gelukt om (o.b.v. de afloscapaciteit) zelf, zonder tussenkomst van een rechter, een betalingsregeling met de schuldeisers te treffen. Slagingspercentage van 86% van alle aanvragen t.b.v. wettelijke schuldregelingen. Bij deze trajecten heeft de rechtbank het verzoek tot wettelijke schuldsanering goedgekeurd. Er wordt dan een bewindvoerder benoemd en de schuldeisers zijn verplicht mee te werken.</p>
<p>5.1 Behalen jaarlijkse taakstelling van het Rijk.</p>	<p>5.1 De taakstelling voor 2013 bedroeg 71,86 arbeidsplaatsen (uitgedrukt in arbeidsjaren). De gerealiseerde taakstelling bedroeg 71,65.</p>
<p>5.2 Wegwerken wachtlijst WSW door aanbieden pre-WSW trajecten en uitwisseling taakstelling met andere gemeenten.</p>	<p>5.2 Op 31 december 2013 stonden er 3 Wsw-geïndiceerden op de wachtlijst.</p>
<p>5.3 Wsw-ers met indicatie Begeleid Werken waar mogelijk plaatsen op de reguliere arbeidsmarkt.</p>	<p>5.3 Waar dit mogelijk was, zijn Wsw-ers geplaatst bij een reguliere werkgever. In totaal zijn er in 2013 33 Wsw-ers geplaatst: 16 Individueel gedetacheerden, 2 Begeleid Werken, 15 Groepsdetacheringen.</p>
<p>5.4 Risicomonitoring RWA/Amfors in relatie tot financiële gevolgen herziening WSW.</p>	<p>5.4 Monitoring vindt plaats d.m.v. jaarrekening, begroting en de maandrapportage van RWA/Amfors.</p>

Kerngegevens		2010	2011	2012	2013
Aantal verstrekte uitkeringen naar soort uitkering	WWB	129	147	165	188
	IOAW	17	23	23	26
	BBZ/IOAZ	6	5	6	5

Programmaonderdeel: Participatie

Re-integratie

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>1. Bijstandsgerechtigden actief laten deelnemen aan de samenleving op het voor ieder persoonlijk hoogst haalbare niveau, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk, stage of betaalde arbeid.</p> <p>2. Handhaving uitstroom uit de bijstand.</p> <p>3. Beperken nieuwe instroom in de bijstand.</p>	<p>1. Op grond van objectiveerbare, sociaal/medische belemmeringen hadden 64 personen een ontheffing van de arbeidsverplichtingen vanuit de WWB. Eind 2013 zaten 122 personen in een re-integratietraject. De trajecten zijn als volgt onder te verdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trajecten gericht op werk (kortdurend) 48 - Trajecten gericht op werk (langdurig) 67 - Trajecten naar zorg en hulpverlening 1 - Trajecten gericht op sociale activering 3 - Trajecten gericht op coaching/overige 3 <p>Daarnaast zijn in het afgelopen jaar nog 87 cliënten begeleid, waarvoor de inzet inmiddels is afgesloten. Hierbij gaat het om 45 trajecten naar werk, 23 naar vrijwilligerswerk/scholing en 19 op het terrein van activering. Daarnaast kan worden vermeld dat een aantal activiteiten zoals sollicitatiebegeleiding in Workfast, morgen beginnen en integrale dienstverlening in de keten al van start ging voordat men in de bijstand werd opgenomen.</p> <p>2. Door teruglopende werkgelegenheid zijn de mogelijkheden tot uitstroom naar arbeid in loondienst beperkt. Het aantal huishoudens dat de bijstand verliet was 40.</p> <p>3. Er is preventief re-integratie beleid gevoerd door Workfirst trajecten in te zetten om mensen uit de bijstand te houden. Echter de aanhoudende crisis en verder oplopende werkloosheid resulteerden in een toename van het beroep op bijstand. Het aantal huishoudens dat in de bijstand terecht kwam bedroeg 54. Het bestand is ten opzichte van vorig jaar met 21 gestegen van 198 naar 219 huishoudens.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 Aanbieden van trajecten gericht op arbeidsinschakeling, vrijwilligerswerk en maatschappelijke participatie.</p> <p>1.2 Verstrekken van flankerende voorzieningen (zoals bijv. kinderopvang, schuldhulpverlening).</p> <p>1.3 Verstrekken van stimuleringspremies (aan uitkeringsgerechtigde die aan het werk gaat) en loonkostensubsidies (aan werkgever).</p> <p>2.1 Aanbieden van re-integratietrajecten op maat.</p>	<p>1.1 Er zijn totaal 48 trajecten aangeboden gericht op vrijwilligerswerk en maatschappelijke participatie.</p> <p>1.2 Er is aan 2 personen een bijdrage verstrekt in het kader van de Wet Kinderopvang.</p> <p>1.3 Aan 29 personen is een stimuleringspremie toegekend en aan 7 personen is een uitstroompremie toegekend. Er is geen loonkostensubsidie aan de werkgever betaald.</p> <p>2.1 Bij het aanbieden van de re-integratietrajecten wordt zoveel mogelijk maatwerk toegepast. Hierbij wordt rekening gehouden met de wensen van de cliënt en de afstand tot de arbeidsmarkt. Het werken met de zogenoemde re-integratieladder sluit hierbij aan. Deze ladder kent zes stappen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geïsoleerd leven (1) - Met sociale contacten buitenshuis (2)

<p>2.2 Optimaliseren duurzame uitstroom.</p> <p>2.3 Onderhouden contacten met het bedrijfsleven.</p> <p>3.1 Aanbieden van WorkFast trajecten (trajecten waarbij iedereen die een uitkering aanvraagt en direct inzetbaar is voor werk, binnen 4 weken direct begeleid wordt naar betaald werk).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Deelnemend aan georganiseerde activiteiten (3) - Met onbetaald werk (4) - Met betaald werk met ondersteuning (5) - Met betaald werk zonder ondersteuning (6). <p>Doel is de zesde stap van de ladder te bereiken. Hieronder is aangegeven hoeveel procent van het cliëntenbestand zich vorig jaar op welke trede van de ladder bevond en in hoeverre er sprake was van daling of stijging op deze ladder.</p> <table style="margin-left: 40px;"> <tr> <td>Trede 1 t/m 3</td> <td>57 %</td> </tr> <tr> <td>Trede 4</td> <td>12 %</td> </tr> <tr> <td>Treden 5 en 6</td> <td>31 %</td> </tr> </table> <p><u>Alle personen:</u></p> <table style="margin-left: 40px;"> <tr> <td>Stijgers op ladder</td> <td>14 %</td> </tr> <tr> <td>Dalers op ladder</td> <td>11 %</td> </tr> <tr> <td>Gelijkblijvers</td> <td>75 %</td> </tr> </table> <p><u>Personen met traject:</u></p> <table style="margin-left: 40px;"> <tr> <td>Stijgers op ladder</td> <td>19 %</td> </tr> <tr> <td>Dalers op ladder</td> <td>19 %</td> </tr> <tr> <td>Gelijkblijvers</td> <td>62 %</td> </tr> </table> <p>Hierbij moet worden opgemerkt dat met activiteiten als WorkFast aan de poort al activiteiten plaatsvinden, die instromen in de bijstand kunnen voorkomen. Deze cliënten zijn in dit overzicht dus niet terug te zien.</p> <p>2.2 Gestreefd wordt naar een maximale duurzame uitstroom met een maximaal resultaat. In 68% van de gevallen is sprake van duurzame uitstroom (hiermee wordt bedoeld het percentage cliënten dat is uitgestroomd en niet binnen anderhalf jaar terugkeert).</p> <p>2.3 Het regionale Werkgeversservicepunt is het aanspreekpunt voor werkgevers in de regio Eemland op het gebied van Werk en Inkomen. Het punt heeft zelf ook een actieve benadering naar werkgevers in de gehele regio t.b.v. re-integratie van uitkeringsgerechtigden.</p> <p>3.1 In 2013 zijn in totaal 60 nieuwe trajecten gestart i.h.k.v. WorkFast. Tevens zijn er in hetzelfde jaar 34 personen uitgestroomd.</p>	Trede 1 t/m 3	57 %	Trede 4	12 %	Treden 5 en 6	31 %	Stijgers op ladder	14 %	Dalers op ladder	11 %	Gelijkblijvers	75 %	Stijgers op ladder	19 %	Dalers op ladder	19 %	Gelijkblijvers	62 %
Trede 1 t/m 3	57 %																		
Trede 4	12 %																		
Treden 5 en 6	31 %																		
Stijgers op ladder	14 %																		
Dalers op ladder	11 %																		
Gelijkblijvers	75 %																		
Stijgers op ladder	19 %																		
Dalers op ladder	19 %																		
Gelijkblijvers	62 %																		

Inburgering

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>1. Inburgeringsplichtigen en -behoefigen zoals genoemd in de Wet Inburgering worden d.m.v. taal- en maatschappelijke oriëntatie meer toegerust, zodat ze naar eigen vermogen zelfstandig kunnen participeren binnen de Nederlandse samenleving. Van belang is een positief resultaat bij het inburgeringsexamen.</p>	<p>1. In 2013 zijn 12 nieuwe inburgeringstrajecten gestart bij het Centrum voor duurzame inburgering NVA. De aangeboden trajecten waren gericht op werk, zorg-/opvoedingsondersteuning of maatschappelijke participatie. Er zijn 18 inburgeringsexamens afgelegd, waarvan 9 met succes.</p>

	Er zijn 5 trajecten afgesloten zonder examen, waarvan 3 personen zijn verhuisd naar een andere gemeente. 1 persoon heeft ambtshalve ontheffing gekregen. Daarnaast zijn 3 personen geslaagd voor het Staatsexamen. Het instrument taalkoppels heeft hier een bijdrage aan geleverd.
--	---

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1.1 Aanbieden van inburgeringstrajecten aan geprioriteerde doelgroepen, conform de Verordening Wet Inburgering.	1.1 NVA heeft potentiële inburgeraars opgeroepen en intakegesprekken gehouden. Daarnaast heeft er trajectbegeleiding plaatsgevonden.
1.2 Geven van informatie en advies.	1.2 NVA heeft in 2013 invulling gegeven aan de informatiefunctie op grond van de Wet Inburgering.
1.3 Het handhaven en monitoren van de inburgeraars met de bijhorende trajecten.	1.3 In 2013 zijn er 3 handhavingsbeschikkingen afgegeven. Het taalcoachproject is in 2013 doorgelopen, sinds dit jaar zonder subsidiemiddelen.

Kerngegevens	2011	2012	2013
Aantal inburgeringsplichtigen dat een aanbod (inburgeringstraject) heeft gehad	28	42	12
Aantal inburgeringsplichtigen dat geslaagd is voor het inburgeringsexamen	14	7	9
Aantal afgegeven handhavingsbeschikkingen	9	24	3

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Inwoners die voortijdig het onderwijs dreigen te verlaten of een gering opleidingsniveau hebben, wordt de mogelijkheid geboden door te stromen naar vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt.	1. Diverse trajecten zijn aangeboden conform productovereenkomst 2013: trajecten alfabetisering voor anderstaligen, trajecten richting sociale redzaamheid of een specifiek taaltraject. Daarnaast zijn deelnemers gestart in het volwassenenonderwijs (VAVO).

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1. Het jaarlijks omzetten van de rijksbijdrage WEB in een subsidie aan het ROC, waarbij de gemeente de afspraken vastlegt in een productovereenkomst.	1.1 De rijks gelden t.b.v. Wet Educatie en Beroepsonderwijs zijn omgezet in een subsidie aan het ROC Midden Nederland, waarbij product afspraken zijn gemaakt.

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Werk, inkomen en participatie				(bedragen x € 1.000)	
	Begroting 2013		Rekening 2013	Saldo	
	primitief	na wijziging			
Lasten	6.328	6.520	6.580	N	60
Baten	4.375	4.950	5.114	V	164
Resultaat programma voor bestemming	1.953	1.570	1.466	V	104
<i>Resultaatbestemming:</i>					
Toevoeging aan reserves	0	0	0		0
Onttrekking aan reserves	62	92	68	N	24
Resultaat programma na bestemming	1.891	1.478	1.398	V	80

Producten van het programma Werk, inkomen en participatie					(bedragen x € 1.000)
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo
Inkomensvoorzieningen	4.414	4.469	2.855	3.000	90
Arbeidsmarktbeleid	2.106	2.111	2.095	2.114	14
Werk, inkomen en participatie	6.520	6.580	4.950	5.114	104
Mutaties reserves	0	0	92	68	- 24
Resultaat na bestemming	6.520	6.580	5.042	5.182	80

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voordelen en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2013. Weergegeven worden de verschillen per product groter dan € 50.000 inclusief mutaties in de reserves.

Inkomensvoorzieningen € 90.000

Inclusief mutaties reserves is het voordeel op dit product € 66.000 (€ 90.000 - € 24.000).

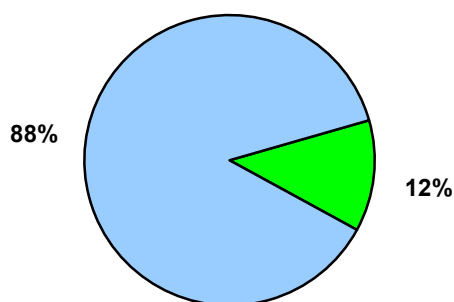
Dit voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door 2 verschillen.

Aan de ene kant is een extra rijksbijdrage Incidentele Aanvullende Uitkering (IAU) ontvangen over 2012 van € 183.000. Als een gemeente meer dan 110% van de rijksbijdrage aan bijstandslasten heeft uitgegeven kan zij voor het verschil compensatie aanvragen bij het Rijk.

Aan de andere kant is het aantal mensen in de bijstand gedurende de laatste maanden 2013 nog verder toegenomen waardoor de bijstandslasten 2013 verder zijn gestegen. Hierdoor is t.o.v. de najaarsnota een overschrijding aan de uitgavenkant ontstaan van € 112.000. Deze overschrijding is structureel en zal bij de Voorjaarsnota 2014 in de begroting worden verwerkt.

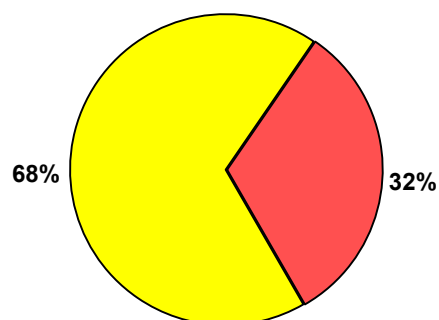
Programma 5 in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

■ Werk, inkomen en participatie
 ■ Overige programma's

Verdeling over bestuurlijke producten

■ Inkomensvoorzieningen   ■ Arbeidsmarktbeleid

Onderwijs

Omschrijving programma

Op het gebied van onderwijs kennen wij hoge prioriteit toe aan het geven van goed onderwijs, het verder ontwikkelen van een doorlopende leerlijn en streven wij naar optimale ontwikkeling van het kind. De ontwikkeling van de Brede Scholen in onder andere de multifunctionele centra (MFC's) Antares, Atlas (de Biezenkamp) en Atria (Alandsbeek) is hierbij een belangrijke factor.

Programmaonderdeel: Lokaal Onderwijsbeleid (Brede Scholen)

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Realiseren MFC Atlas (Biezenkamp) en MFC Atria (Alandsbeek).	De start van de bouwactiviteiten voor MFC Atlas staat gepland eind 2014. De ontwikkeling en realisatie van Atria is op verzoek van de WSL door Voilà en de gemeente opgepakt. Het proces loopt voortvarend.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Binnen de samenwerking tussen gemeente, WSL en Voilà begeleiden en faciliteren van de ontwikkeling van Atlas en Atria, waarvan de financiële en inhoudelijke afspraken worden vastgelegd in overeenkomsten gevolgd door start bouw in 2013 resp. 2014. De realisatie van Atria is door de gewijzigde leerling prognoses en de problematiek rondom de financiering van woningcorporaties vertraagd. Onder bouwheerschap van Voila zal de MFC gerealiseerd worden. De gekozen bouworganisatie garandeert een spoedige aanbesteding en goede kwaliteit van bouwen.	Begeleiden en faciliteren ontwikkeling MFC's door WSL en Voilà.

Programmaonderdeel: Wettelijke onderwijstaken

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Bieden van adequate onderwijshuisvesting.	1. De vloerproblematiek van de St. Jozefschool Achterveld is bij voorrang hersteld. De voorbereiding voor de MFC's Atlas en Atria en het Integrale Huisvestings Plan Onderwijs is opgepakt.
2. Inzicht in mogelijkheden van doordecentralisatie.	2. De Staatssecretaris van OCW heeft de intentie om per 1 januari 2015 onderhoud en aanpassing van de schoolgebouwen PO (incl. bijbehorend budget) door te decentraliseren naar de schoolbesturen. Lokaal overleg hierover met de schoolbesturen vindt regelmatig plaats, besluitvorming hierover wordt meegenomen in het IHP Onderwijs.
3. Efficiënte uitvoering van het leerlingenvervoer.	3. Door het strakker hanteren van de 6-kilometergrens vanuit de Verordening, gaan 6 leerlingen niet meer met het taxivervoer en zijn 4 nieuwe aanvragen niet gehonoreerd. Meer kinderen gaan zelfstandig op de fiets of met OV. Er is een betere samenwerking met omliggende gemeentes.
4. Verminderen aantal voortijdige schoolverlaters.	4. Er is t.o.v. het vorigeschooljaar (190 dossiers) een daling van 23 dossier te constateren.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1.1 Uitvoeren huisvestingsprogramma 2013.	1.1 Huisvestings-/onderhoudsaanvragen door de schoolbesturen zijn afgerond en de werkzaamheden zijn uitgevoerd.
1.2 Actualiseren Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs.	1.2 De geactualiseerde Verordening is met de schoolbesturen besproken in het OOGO en mondeling hebben de schoolbesturen hiermee ingestemd. Na formele instemming door de schoolbesturen wordt de Verordening voor de zomer van 2014 aan de raad ter vaststelling aangeboden.
1.3 Vaststellen Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2013.	1.3 Voorafgaand aan de vaststelling van het IHP Onderwijs wordt de Kadernota Onderwijs-huisvesting aangeboden waarin kaders worden vastgelegd voor het onderwijshuisvestingsbeleid. Deze kaders vormen de basis voor het in 2014 af te ronden IHP Onderwijs.
2. Onderzoeken doordecentralisatie onderwijs-huisvesting.	2. De voorgenomen doordecentralisatie van het onderhoud naar de schoolbesturen in 2015 is besproken met de schoolbesturen en wordt afgerond in het IHP Onderwijs.
3. Monitoren contract vervoerder leerlingenvervoer.	3. Naar aanleiding van de uitkomst van de rapportage over het uitgevoerde onderzoek op het leerlingenvervoer is de verordening strakker toegepast waardoor veel leerlingen geen recht meer hadden op vervoer. Tevens is er samenwerking gezocht met omliggende gemeentes om tot regionale afspraken te komen over het strakker en efficiënter uitvoeren van het leerlingenvervoer, het eventueel gezamenlijk aanbesteden van het vervoer en de afstemming van de regelgeving.
4.1 Organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten en spreekuren op scholen.	4.1 In samenwerking met de regio is voorlichting georganiseerd op VO scholen en er zijn in de regio spreekuren in de school vormgegeven. Leerplicht Leusden houdt tweewekelijks spreekuur op het Corderius college voor alle leerlingen. Op de andere scholen zijn dat de lpa's uit de regio.
4.2 Monitoren van de groep 18-plus.	4.2 en 4.3 Er is in Leusden een nieuw Leerlingvolgsysteem aangeschaft, de Key2Jongerenmonitor, dat o.a. ook de 18+ beter kan monitoren. Verder wordt de begeleiding van de 18+ vsv-ers in onze regio door SOVEE uitgevoerd.
4.3 Invoeren nieuwe meetsystematiek.	

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Onderwijs	(bedragen x € 1.000)			
	Begroting 2013		Rekening 2013	Saldo
	primitief	na wijziging		
Lasten	2.187	2.887	3.070	N 183
Baten	83	82	87	V 5
Resultaat programma voor bestemming	2.104	2.805	2.983	N 178
<i>Resultaatbestemming:</i>				
Toevoeging aan reserves	804	804	804	0
Ottrekking aan reserves	559	1.086	1.266	V 180
Resultaat programma na bestemming	2.349	2.523	2.521	V 2

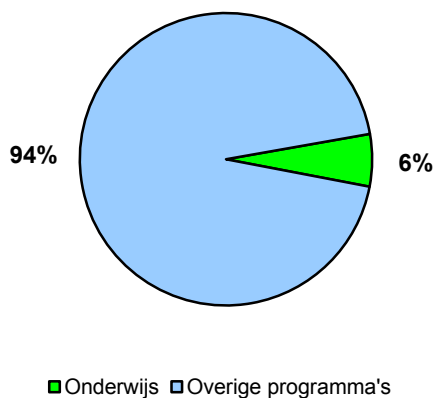
Producten van het programma Onderwijs		(bedragen x € 1.000)			
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo
Lokaal basisonderwijs	2.887	3.070	82	87	-178
Onderwijs	2.887	3.070	82	87	-178
Mutaties reserves	804	804	1.086	1.266	180
Resultaat na bestemming	3.691	3.874	1.168	1.353	2

Verschillenanalyse

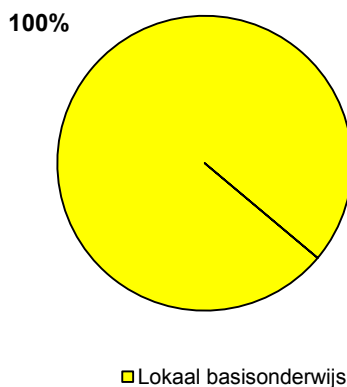
Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voordelen en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2013. Weergegeven worden de verschillen per product groter dan € 50.000 inclusief mutaties in de reserves. Aangezien het verschil op dit product verklaard wordt door de niet onttrokken bedragen uit de reserves is verder geen analyse opgenomen.

Programma 6 in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

Verdeling over bestuurlijke producten

Economie, recreatie en toerisme

Omschrijving programma

Economie: dit taakveld richt zich met name op het scheppen van randvoorwaarden voor (het in stand houden van) een gezond en aantrekkelijk ondernemersklimaat voor het bedrijfsleven en daarmee voldoende werkgelegenheid. Recreatiebeleid: het ontwikkelen van sportieve recreatie, culturele activiteiten (zie ook programma 8, Maatschappelijke ontwikkeling) en het bevorderen van recreatief medegebruik in het buitengebied (zie ook programma 3, Leefomgeving en milieu). Daarnaast biedt recreatie economische kansen voor lokale ondernemers. Toerisme: het stimuleren van initiatieven tot kleinschalig toerisme in Leusden.

Programmaonderdeel: Economie

5.1 Realiseren faciliteiten voor bedrijvigheid

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Dat het voor ondernemers eenvoudiger, sneller en makkelijker wordt om een bedrijf uit te gaan oefenen binnen de mogelijkheden en verantwoordelijkheden van de gemeente.	Ongeveer 15 Leusdense ondernemers hebben deelgenomen aan de Starterspas en het project "Ik Start Smart" van de Kamer van Koophandel. Deze projecten zijn in 2013 ondersteund door de gemeente Leusden. Vanwege de veranderende rol van de Kamer van Koophandel, zijn deze projecten per 1 januari 2014 beëindigd. De accountmanager adviseert bedrijven en startende ondernemers actief op individuele basis. De gemeente participeert actief in een maandelijkse netwerkbijeenkomst (BOL) die opgezet is op initiatief van enkele ZZP-ers.
Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Analyseren van "ZZP'ers" in Leusden, uitvoeren behoefteonderzoek en ontwikkelen van netwerkmogelijkheden, resulterend in een lijst met aanbevelingen voor ZZP'ers en starters.	Er zijn gesprekken gevoerd met (startende) ondernemers, de Kamer van Koophandel, MKB. Er zijn netwerkbijeenkomsten bezocht en het startersbeleid van andere gemeenten (= onderzoek) is doorgelicht. Op basis hiervan wordt een set van aanbevelingen opgesteld over de ontwikkeling van faciliteiten voor starters. Deze aanbevelingen worden medio 2014 voorgelegd aan het college.

5.2 Citymarketing

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
De eigen identiteit van Leusden vaststellen en uitdragen, primair op economisch gebied: als vestigingslocatie voor het bedrijfsleven en als woongemeente. Deze identiteit wordt gedragen en ondersteund door het bedrijfsleven.	De beschikbare middelen 2013 zijn benut om een website over ondernemen in Leusden op te zetten. Deze website laat zien wat Leusden bedrijven te bieden heeft (vestigingsmogelijkheden, vestigingsklimaat). De website is ingebed in de regionale webomgeving "ondernemen in de regio Amersfoort". Lancering voorzien voor voorjaar 2014.
Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Haalbaarheidsonderzoek naar de kansen en mogelijkheden om in Leusden tot een breed gedragen initiatief voor citymarketing te komen plus, indien het antwoord hierop positief blijkt te zijn, een uitvoeringsplan opstellen en uitvoeren.	In 2013 is een plan van aanpak Citymarketing opgesteld. Dit plan is niet meer voorgelegd aan het college, aangezien bij het vaststellen van de begroting 2014 besloten is om met ingang van 2014 geen middelen meer beschikbaar te stellen voor citymarketing.

5.3 Winkelopenstelling

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Geen grote veranderingen in het huidige lokale beleid waar het gaat om de openstelling van winkels op koopzon- en feestdagen en de zondagmiddag.	Begin 2013 is er na loting een nieuwe ontheffing verleend voor zondagopenstelling van 1 supermarkt. Vervolgens is er, als gevolg van wijzigingen in landelijke wetgeving, in juli 2013 een nieuwe winkeltijdenverordening voor Leusden vastgesteld. Deze verordening geeft detaillisten de vrijheid om hun deuren vrijwel elke zondag te openen (tussen 12.00 uur en 21.00 uur).

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Nieuwe ontheffing is verleend. In het coalitieakkoord 2010-2014 is opgenomen dat aanpassing van dit beleid uitsluitend geschiedt indien wijziging van de landelijke wetgeving daartoe aanleiding geeft.	Op 1 juli 2013 is er een nieuwe "winkeltijdenwet" in werking getreden, waarmee gemeenten de mogelijkheid kregen de openingstijden van winkels te verruimen (vrije zondagopenstelling). Daarop heeft de gemeenteraad op 10 juli 2013 besloten een nieuwe winkeltijdenverordening voor Leusden vast te stellen.

5.4 Aanspreekpunt voor ondernemers

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Gemeente meer open laten staan voor ondernemers en de drempel voor ondernemers om contact op te nemen met de gemeente zo laag mogelijk maken en het stimuleren van werkgelegenheid.	Doelstelling is gerealiseerd, er is een accountmanager bedrijven aangesteld. Het accountmanagement richt zich op het ondersteunen van ondernemend Leusden, onder andere door het op weg helpen van starters, het onderhouden/uitbouwen van contacten met de gevestigde bedrijven en het actief begeleiden van ondernemingen die zich in Leusden willen vestigen. In september 2013 is het accountmanagement geëvalueerd. Conclusie: ondernemers weten de weg naar de gemeente sneller te vinden. De dienstverlening van gemeente aan bedrijfsleven wordt positiever beoordeeld. Bedrijven voelen zich meer gewaardeerd, zij spelen een belangrijke stimulerende rol in de Leusdense samenleving (o.a. sponsoring) en zorgen voor de werkgelegenheid.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Er is een accountmanager aangesteld en actief.	Er is een accountmanager bedrijven aangesteld.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Het aantal bedrijven en instellingen stijgt van 1.924 in 2007 naar 2.020 in 2013, de groei van grotere ondernemingen zal minder groot zijn t.o.v. bijvoorbeeld eenmanszaken.	1. Eind 2013 waren er in de gemeente Leusden 2.613 bedrijven en instellingen gevestigd. Hiermee is voldaan aan de doelstelling. Dit getal zegt echter niets over de kwaliteit en de economische potentie van bedrijven. Er zijn relatief veel starters bij gekomen als gevolg van de economische crisis. De gemeente faciliteert en stimuleert ondernemers, maar speelt hierin geen rol van doorslaggevend belang.

<p>2. Minimaal driekwart van de inwoners doet de dagelijkse boodschappen in Leusden (door de aantrekkelijke winkelstructuur en het complete winkelaanbod).</p> <p>3. Inzicht verkrijgen in kwaliteit dienstverlening gemeentelijke overheid richting bedrijfsleven.</p>	<p>2. Ook met betrekking tot het aandeel van de Leusdenaren dat hier zijn boodschappen doet, kan worden gesteld dat het doel is bereikt. Eind 2011 deed 86% zijn dagelijkse boodschappen in Leusden. Dit aandeel neemt wel af.</p> <p>3. In het najaar van 2012 heeft de gemeente meer inzicht gekregen in haar dienstverlening op basis van een Mystery Calling Onderzoek van de Kamer van Koophandel. Verbeterpunten zijn doorgevoerd bij de inrichting van de nieuwe organisatie.</p>
---	--

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 Toewijzen van nieuw uit te geven kavels bedrijfsgrond 't Spieghel (tot maart 2012) bij voorrang aan Leusdense bedrijven.</p> <p>1.2 In de beleidsnotitie Economische Zaken wordt aangegeven welke instrumenten de gemeente heeft om, binnen de wettelijke kaders, het Leusdense bedrijfsleven bij opdrachtverstrekking van werken en diensten een zodanige positie te geven dat zij kunnen meedingen bij het verwerven van opdrachten van de gemeente Leusden.</p> <p>1.3 Leusden is (ook in 2013) partner van het Starterspasnetwerk van de Kamer van Koophandel en neemt een aantal passen per jaar af.</p> <p>2.1 Uitwerking van eventuele aandachtspunten voortvloeiend uit het in 2011 verrichte koopstromenonderzoek.</p> <p>2.2 Gebruik maken van andere middelen om koopkrachtversterking/-binding te bevorderen.</p> <p>3 Benchmark gemeentelijk ondernemersklimaat uitvoeren (zie nieuw beleid 2013).</p>	<p>1.1 In 2012 is er naar gestreefd de kavels uit te geven aan Leusdense ondernemers. Bij gebrek aan belangstelling zijn voorts ook ondernemers van buiten Leusden benaderd. Tot op heden komt de uitgave van kavels niet van de grond en zijn slechts 2 kavels uitgegeven (Plantage).</p> <p>1.2 Gelijke positie creëren voor Leusdens bedrijfsleven bij opdrachtverstrekking door gemeente is gerealiseerd. In het beleid is opgenomen dat lokale leveranciers bij onderhandse aanbestedingen gelijke kansen krijgen als leveranciers van buiten de gemeente. Bij gebleken geschiktheid wordt tenminste één lokale/regionale leverancier uitgenodigd om een offerte uit te brengen. Daarnaast is in het kader van de openbare aanbestedingen een nieuw aanbestedingsbeleid vastgesteld (december 2013), waarin gestreefd is naar optimalisatie van de kansen voor het lokale bedrijfsleven.</p> <p>1.3 Leusden stimuleert starters door hen kosteloos lid te maken van het starterspasnetwerk van de Kamer van Koophandel. Deelnemers ontvangen een starterspas en worden uitgenodigd voor netwerkbijeenkomsten en workshops door de Kamer van Koophandel. Project is per 2014 beëindigd.</p> <p>2.1 en 2.2 De resultaten van het Koopstromenonderzoek (2011) laten zien dat een grote meerderheid van de inwoners van Leusden de dagelijkse boodschappen in Leusden doet, zij het dat dit percentage gedaald is ten opzichte van de voorgaande meting in 2004 (resp. 86% en 90%). De uitdaging ligt erin om als ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente gezamenlijk zorg te dragen voor een gevarieerd en toekomstbestendig winkelaanbod en -gebied. Op dit moment wordt gewerkt aan een visie op het Hart van Leusden. Doel is het behouden/creëren van een aantrekkelijke dorpskern (Hart van Leusden), waarbinnen een grote rol is weggelegd voor winkelen (behoud of stijging van het aantal Leusdenaren dat haar dagelijkse en niet dagelijkse boodschappen in Leusden doet).</p> <p>3. Deze benchmark, een nieuwe meting, is vertraagd, aangezien de landelijke onderzoeksmethode is gewijzigd. De meting is voorzien voor het eerste kwartaal 2014.</p>

Programmaonderdeel: Recreatie en toerisme

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod voor inwoners en bezoekers, waarbij de focus ligt op wandelen en fietsen in een decor van “groen” en “cultuurhistorisch erfgoed”. 2. Een toename van het gebruik van toeristisch recreatieve voorzieningen, inclusief zakelijk toeristische accommodaties, teneinde een economisch effect teweeg te brengen. 3. Het beheer en onderhoud van (boven)lokale recreatieve routes en gebieden op een andere wijze organiseren, waarbij in regionaal verband aandacht is voor commercialisering en waarbij Leusden alleen verantwoordelijk is voor de zaken die voor Leusden duidelijk meerwaarde opleveren. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. In het afgelopen jaar zijn er diverse nieuwe wandel- en fietstochten ontwikkeld die heel goed in de recreatieve behoefte voorzien van bewegen in de groene cultuurhistorische omgeving en genieten van kleinschalige kwaliteitshoreca. 2. Uit de cijfers van 2012 blijkt dat de toeristische bestedingen zijn toegenomen. Cijfers over 2013 zijn nog niet compleet, maar verwacht wordt dat de bestedingen verder zijn toegenomen. 3. We hebben deelgenomen aan het Traject Toekomst recreatieschappen en aangestuurd op het opheffen van het recreatieschap UHVK zodat het beheer en onderhoud zo snel mogelijk op een andere wijze georganiseerd kan worden.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Het faciliteren en stimuleren van de ontwikkeling en promotie van product-marktcombinaties met wandelen en fietsen als basis. 1.2 Het stimuleren van voorzieningen in m.n. het buitengebied (bijv. routes, recreatieve poorten). 1.3 Het faciliteren en ondersteunen van lokale ondernemers d.m.v. kennisuitwisseling en pro-actief optreden. 2.1 Regionale samenwerking verbeteren door VVV-agentschap Leusden aan te laten sluiten bij VVV Amersfoort en hiervoor een prestatieovereenkomst af te sluiten. 2.2 Promotiecommissie Leusden specifieke taken en verantwoordelijkheden geven. 2.3 Het zakelijk toeristisch aanbod over het voetlicht brengen, netwerken tot stand brengen en regionale samenwerking in deze sector stimuleren. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Door middel van verschillende promotie-uitingen wordt uitgedragen dat bezoekers en bewoners in Leusden heerlijk kunnen wandelen en fietsen in een groen decor en met belangrijke cultuurhistorische waarde. Zo bracht de VVV de boekjes uit “Leusden beleef je wandelend” en “Leusden beleef je fietsend”. Ook de regionale citymarketing heeft bijgedragen aan de promotie. 1.2 We zijn in gesprek met verschillende ondernemers in het buitengebied om samen te verkennen of het mogelijk is om extra voorzieningen, zoals recreatieve poorten, in het buitengebied te realiseren (o.m. de Schammer en Den Treek). Optie die gezien wordt, is het realiseren van een Grebbe-linie informatiepunt bij de Duitse bunker op de Langesteeg. Onderzocht wordt of een nieuw klompenpad kan worden toegevoegd en de contracten voor het Snorrenhoefpad zijn verlengd. 1.3 Via diverse contacten met ondernemers is er aan dit ontwikkelpunt gewerkt. Ook is er deelgenomen aan allerlei netwerkbijeenkomsten om op die manier meer ondernemers te kunnen bereiken. 2.1 VVV-Leusden is aangesloten bij VVV-Amersfoort en de prestatieafspraken voor 2014 zijn geactualiseerd en vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst. 2.2 Door middel van het organiseren van werkateliers heeft de promotiecommissie de recreatieve sector gestimuleerd om samen te werken en nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Deze nieuwe manier van werken sluit aan bij de principes van de samenleving voorop. Diverse initiatieven zijn gehonoreerd. 2.3 Door deelname aan de campagne Locatie Amersfoort is er uitvoering gegeven aan deze doelstelling.

<p>3.1 De huidige gemeenschappelijke regeling "Recreatieschap UHVK" in samenspraak met de overige deelnemers op een andere manier vormgeven of organiseren en de voor Leusden relevante taken op een efficiënter en doelmatiger manier uitvoeren.</p>	<p>3.1 De gemeenteraad heeft in november 2011 uitgesproken om per 2015 het budget voor het recreatieschap ad € 55.000 te willen bezuinigen. De provincie heeft gemeenten tijdens overleg gevraagd gedurende het traject Toekomst recreatieschappen geen onomkeerbare besluiten (zoals uittreding) te nemen en de uitkomsten van dit traject af te wachten. Inmiddels is de Koersnotitie Toekomst Recreatieschappen opgesteld. Hierin is voor het Recreatieschap UHVK als maatwerkoplossing opgenomen om te komen tot opheffing van het recreatieschap. Het AB heeft alle deelnemers een voorgenomen besluit tot liquidatie per 1-1-2018 van recreatieschap UHVK voorgelegd. Op 27 februari 2014 zal dit in de raad behandeld worden.</p>
---	--

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Economie, recreatie en toerisme						(bedragen x € 1.000)	
	Begroting 2013		Rekening 2013		Saldo		
	primitief	na wijziging					
Lasten	672	719	693		V	26	
Baten	161	157	166		V	9	
Resultaat programma voor bestemming	511	562	527		V	35	
<i>Resultaatbestemming:</i>							
Toevoeging aan reserves	19	0	0			0	
Onttrekking aan reserves	77	60	35		N	25	
Resultaat programma na bestemming	453	502	492		V	10	

Producten van het programma Economie, recreatie en toerisme						(bedragen x € 1.000)	
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo		
	Economische en juridische zaken	567	542	157	166	34	
Recreatie en Toerisme	152	151	0	0	1		
Economie, recreatie en toerisme	719	693	157	166	35		
Mutaties reserves	0	0	60	35	-25		
Resultaat na bestemming	719	693	217	201	10		

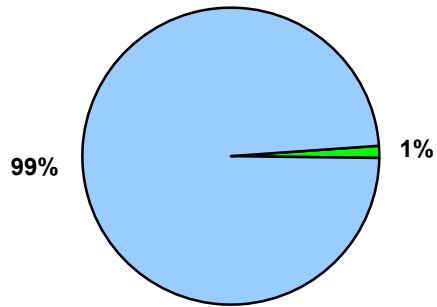
Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voordelen en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2013. Weergegeven worden de verschillen per product groter dan € 50.000 inclusief mutaties in de reserves. Aangezien de verschillen in het programma Economie, recreatie en toerisme kleiner zijn, is geen verdere analyse opgenomen.

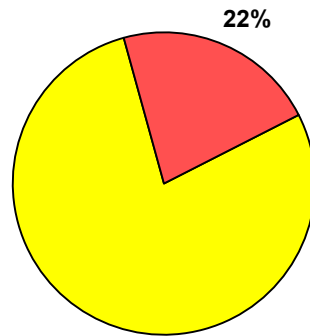
Programma 7 in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

- Economie, recreatie en toerisme
- Overige programma's

Verdeling over bestuurlijke producten

- Economische en juridische zaken
- Recreatie en toerisme

Maatschappelijke ondersteuning

Omschrijving programma

Het programma Maatschappelijke ondersteuning omvat beleidsactiviteiten die er op gericht zijn dat alle inwoners van Leusden zich binnen hun eigen mogelijkheden en wensen kunnen ontplooiën en (blijven) deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Daarbij wordt op onderdelen extra aandacht gegeven aan doelgroepen die hier niet zelfstandig in kunnen voorzien en/of dreigen uit te vallen.

Programmaonderdeel: Maatschappelijke ondersteuning

Prestatieveld 1 Leefbaarheid en Sociale Samenhang

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Het percentage inwoners dat meedoet in de samenleving op sociaal (71%), economisch (57%), politiek (22%) of cultureel (50%) terrein is in 2015 5% hoger dan in 2010 (tussen haakjes staan de cijfers van 2010). 2. De inwoners van Leusden blijven de leefbaarheid van de gemeente als zeer positief ervaren (2008 is ijkpunt) en de inwoners hebben het gevoel dat men elkaar helpt en dat er indien nodig wordt omgezien naar elkaar en de omgeving (indicator: integrale veiligheidsmonitor. Nulmeting: 2008) 3. Organisaties in Leusden kunnen incidenteel aanspraak maken op (financiële) ondersteuning voor activiteiten die bijdragen aan het bereiken van maatschappelijke doelen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. In 2013 is bij Welzijn Leusden een samenlevingsontwikkelaar aangesteld. Er zijn diverse initiatieven uit de samenleving ondersteund waaronder de initiatieven de WensboomLeusden, Mamacafé, een speeltuin, een ontmoetingshuis en de kinderkledingbank. 2. Culturele organisaties zijn onder leiding van de Cultuur Koepel Leusden (bibliotheek, De Tuin, Het Kunstgebouw Leusden en de IJsbreker) 2x bij elkaar geweest en hebben hun programma's op elkaar afgestemd en waar wenselijk met elkaar samengewerkt. 3. In 2013 is de ASV aangepast en is de toetsingscommissie ingesteld die de aanvragen voor het Fonds Samenlevingsinitiatieven in 2014 beoordeelt. De toetsingscommissie bestaat uit 5 personen en het beheer van het fonds is in handen van Welzijn Leusden.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Op basis van de gebiedsanalyses stimuleren we acties die onder regie van de bewoners en door de bewoners zelf uitgevoerd worden. Individuele inwoners die ondersteuning nodig hebben bij het meedoen aan het realiseren van activiteiten worden ondersteund. 1.2 Onderzoek naar het sport- en beweeggedrag van de inwoners van Leusden ten behoeve van evaluatie van het sport doelgroepenbeleid 2010 - 2012. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 In hoofdstuk 1.1 (communicatie) wordt ingegaan op het gedachtegoed van Samenleving Voorop en acties om de samenleving te enthousiasmeren, initiatieven te ontwikkelen en daarin (ook als interne organisatie) creatief mee te denken, oplossingen te zoeken, te participeren in netwerken. In de tweede helft van 2013 heeft de gemeente op het gebied van maatschappelijke ondersteuning o.a. geparticipeerd in initiatieven van individuele inwoners voor kinderkledingbank en voedseltuin. 1.2 Op basis van de GGD Atlas 2012 is geconcludeerd dat geformuleerde doelstellingen uit het sportbeleid met betrekking tot het sport en beweeggedrag niet gehaald zijn. De uitvoerder van het sportbeleid, Welzijn Leusden, heeft daarentegen wel de gemaakte prestatieafspraken gerealiseerd. Het trekken van gefundeerde conclusies waarom doelstellingen niet behaald zijn is op basis van de nu bekende gegevens niet mogelijk.

<p>1.3 Uitvoering sportbeleid (bieden verenigings-ondersteuning, stimulering sportparticipatie ouderen, jeugd en mensen met een beperking, ondersteuning schoolsporttoernooien (niet financieel) en de inzet van de combinatie-functionaris).</p> <p>1.4 We faciliteren de Cultuur Koepel Leusden (= nieuw samenwerkingsverband tussen de Bibliotheek, Het Kunstgebouw Leusden, De Tuin en stichting Jeugd- en Jongerenwerk Leusden) en de werkgroep Kunst en Cultuureducatie (= afstemming tussen de Bibliotheek, Het Kunstgebouw Leusden, Kunst Centraal en het primair onderwijs). Uitgangspunt van nieuwe acties is gebaseerd op een evaluatie van het kunst- en cultuurbeleid 2009-2012 en het faciliteren vanuit het principe "Samenleving Voorop".</p> <p>2.1 Afhankelijk van de resultaten van het behoeftenonderzoek woonserviceconcept wordt in lijn met het evaluatierapport gekeken hoe de onderdelen op het gebied van zorg en welzijn ondergebracht kunnen worden in het reguliere beleid (andere prestatievelden).</p> <p>2.2 Uitvoering gezondheidsbeleid (wettelijke taken, activiteiten gezonde leefstijl, herkennen eenzaamheid).</p> <p>3.1 Vaststellen Algemene Subsidieverordening.</p> <p>3.2 Vaststellen plan voor de verdeling van middelen (max € 80.000) per 2014.</p>	<p>1.3 De uitvoering van het sportbeleid is bij welzijn Leusden neergelegd. In een subsidieovereenkomst zijn hiervoor prestatieafspraken gemaakt. Welzijn Leusden heeft de afgesproken prestaties gerealiseerd. De gemeente heeft ook de inzet van de combinatiefunctionarissen mogelijk gemaakt. Hiertoe is een overeenkomst met NV SRO afgesloten. De combinatiefunctionarissen hebben veel sportieve activiteiten voor de jeugd georganiseerd en hebben verbindingen gelegd tussen sportverenigingen, scholen en andere maatschappelijke instellingen. Om de inzet van buurtsportcoaches per 1 januari 2014 mogelijk te maken, is de beleidsregel sport en bewegen in de buurt vastgesteld.</p> <p>1.4 In overleg met de Cultuur Koepel Leusden is een selectiecommissie ingesteld om te komen tot een toetsingscommissie Fonds Samenlevingsinitiatieven. Ook heeft de Cultuur Koepel Leusden een bijdrage geleverd bij het opstellen van de criteria van dit fonds. Met de werkgroep Kunst- en Cultuureducatie (Het Kunstgebouw Leusden en Kunst Centraal) is in samenwerking met provincie Utrecht een verdiepingsprogramma opgesteld met als doel de kwaliteit van de cultuureducatie in het primair onderwijs te versterken. Het betreft deskundigheidsbevordering bij de onderwijskrachten en extra muzieklessen aan de kinderen.</p> <p>2.1 Een van de actiepunten, 'Vindplaats duizendpoot', is verder uitgewerkt en gaat nu verder onder de naam 'Wensboom'. In september 2013 is dit officieel van start gegaan. Doel is om vrijwilligers te koppelen aan een vraag/klus van een inwoner van Leusden. We duiden dit als een voorbeeld van de 'Samenleving Voorop'.</p> <p>2.2 Het gezondheidsbeleid wordt uitgevoerd conform de prestatieafspraken en het lokale programma Leusden Mentaal Vitaal wat zich richt op het signaleren, herkennen van eenzaamheid en indien nodig verwijzen naar een ondersteuningsaanbod.</p> <p>3.1 ASV is in 2013 vastgesteld.</p> <p>3.2 Fonds Samenlevingsinitiatieven treedt in 2014 in werking. Er zijn criteria door de raad en een uitvoeringsplan door het college vastgesteld.</p>
---	---

8.2 Kinder- en buitenschoolse opvang

<p>Wat wilden we bereiken: Afname tekort kinderopvangplaatsen (in 2013).</p>	<p>Wat hebben we bereikt: De doelstelling is bereikt. Er zijn voldoende plaatsen.</p>
<p>Wat gingen we ervoor doen: Gunstige randvoorwaarden creëren voor vestiging aanbieders kinderopvang (o.a. op ruimtelijk gebied, vrijstellingsprocedures). Deze doelstelling is gerealiseerd.</p>	<p>Wat hebben we daarvoor gedaan Er zijn voldoende kinderopvangplaatsen door gewijzigd rijksbeleid, de crisis, de toename van werkloosheid en stijgende kosten van kinderopvang.</p>

	De landelijke ontwikkeling laat zien dat er minder vraag is naar kinderopvang vanwege bovenstaande redenen. Deze ontwikkeling geldt ook voor Leusden.
--	---

8.3 Vraag en aanbod voor jongeren

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Het bieden van een passend en gedifferentieerd aanbod van voorzieningen naar behoefte voor Leusdense jongeren.	Naast continue peilingen van de St. Jeugd- en Jongerenwerk over het aanbod, zijn er gesprekken gaande tussen de St. Jeugd- en Jongerenwerk, Welzijn Leusden en St. Larikslaan2 over de inrichting van het sociale domein en de wijze waarop zij in gezamenlijkheid een goed aanbod kunnen realiseren. Dit proces is eind 2013 gestart. Deze herinrichting moet, naast betere samenwerking, ook flinke bezuinigingen opleveren.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
In het kader van Samenleving Voorop is dit een opdracht aan de St. Jeugd- en Jongerenwerk Leusden.	Dit wordt meegenomen in de transitie en transformatie jeugdzorg en de inrichting van het Sociaal Domein.

Prestatieveld 2 Jeugd- en jongerenbeleid

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Het aantal vragen van opvoeders, jongeren en professionals over opvoeden en opgroeien dat bij het inlooppunt en via de website CJG binnenkomt, is in 2015 met 30% gestegen in vergelijking met het aantal in 2010 bij het jeugdloket. 2. Kindermishandeling wordt vroeg gesignaleerd en er wordt adequaat op gereageerd. 3. In 2015 ervaart 80% van de inwoners van Leusden die gebruik heeft gemaakt van het CJG dat zij goed en snel geholpen zijn. 4. De gemeente heeft een visie en kader voor de transitie van de jeugdzorg naar de gemeente. 5. Een divers en vraaggericht activiteitenaanbod voor jeugdigen en jongeren dat verspreid over Leusden en Achterveld wordt aangeboden. 6. Bewustwording verhogen onder jeugdigen van risicovol gedrag en verantwoord burgerschap. 7. Alle kinderen en jongeren worden gevolgd in hun ontwikkeling en waar nodig vroegtijdig bijgestuurd en doorverwezen. 8. In 2015 is het alcoholgebruik onder jongeren met 5% afgenomen, evenals het binge drinken. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het CJG krijgt in vergelijking met andere CJG's veel vragen binnen. In 2015 zal bekeken worden of de stijging het streefpercentage bereikt. 2. De meldcode is ingevoerd en wordt goed gebruikt. Aantallen zijn nog niet beschikbaar. 3. Uit de telefonische navraag met de cliënten blijkt dat de meerderheid vindt goed en snel geholpen te zijn. De percentages zijn nog niet bekend. 4. Is vastgesteld. 5. St. J&J werk peilt hoe een programma is ervaren. Jongeren kunnen zelf ideeën voor een programma indienen en uitwerken. Achterveld is zelf actief in het bieden van een gepast aanbod voor jeugdigen. 6. Door inzet van bureau Halt en voorlichtingsactiviteiten op basis- en middelbare scholen en handhaving door de BOA, zijn jeugdigen meer bewust geworden van risicovolgedrag. 7. Dit beleid is uitgevoerd conform de regionale maatwerkafspraken met GGD MN en indien nodig wordt verwezen naar het CJG voor ondersteuning en hulp. 8. Met jeugdverpleegkundigen zijn afspraken gemaakt over het informeren van de schadelijke gevolgen van alcohol en binge drinken.

<p>9. Er is een sluitend systeem voor kinderen van 0-4 jaar waarbinnen taal- of ontwikkelingsachterstanden vroegtijdig worden onderkend en aangepakt.</p> <p>10. Alle kinderen waarvan is gesignaleerd dat zij baat zouden hebben bij vroeg- en voorschoolse educatie, hebben daar ook toegang toe.</p> <p>11. Het CJG is in 2014 voldoende geoutilleerd om zijn rol in de jeugdzorg op te pakken: voldoende frontoffice-uren, voldoende vroeginterventiemogelijkheden in Leusden, afgestemde netwerken (onder meer i.h.k.v. Passend Onderwijs)</p> <p>12. In 2014 moet het preventieve veld voor verschillende doelgroepen interventies bevatten gericht op voorkomen van verwijzing naar (dure) jeugdzorg.</p>	<p>9. Samenwerkingsafspraken tussen het consultatiebureau, peuterspeelzalen en kinderopvang en scholen (in het kader van passend onderwijs) dragen zorg voor een sluitend systeem. In 2013 hebben 16 kinderen deelgenomen aan het programma VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie).</p> <p>10. Met Larikslaan2 (CJG) zijn afspraken gemaakt voor het inrichten van het sociaal domein, de rol van het CJG daarin en de inrichting van een sociaal team.</p> <p>11. De voorbereidingen voor een herinrichting van het preventieve veld zijn getroffen.</p> <p>12. In 2013 hebben we afgesproken met de regio om uitvoeringsbudget ter beschikking te stellen voor een regionaal procesbegeleider voor ondersteuning bij het bouwen van de sociale teams. Lokaal zijn voorbereidingen getroffen voor het aanstellen van een kwartiermaker hiervoor. Voor het gehele sociale domein wordt een opdracht verstrekt aan de welzijnsorganisaties en LL2 (zie 11).</p>
--	---

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 Het opstellen van een PR-plan CJG.</p> <p>1.2 Afspraken maken met andere CJG's over waarneming en achterwacht.</p> <p>2.1 Implementeren en borgen van de RAAK-procedure.</p> <p>3.1 Opdracht aan CJG: Regelmatige peilingen.</p> <p>4.1 Voortgaand en op basis van de regionaal vastgestelde basisprincipes en uitgangspunten wordt een lokale visie en een plan ontwikkeld en uitgevoerd.</p> <p>5.1 Stichting J&J werk Leusden ontwikkelen en implementeren een plan in het kader van Samenleving Voorop.</p>	<p>1.1. St. Larikslaan2 (CJG) heeft een plan met o.m. het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijks komt er een huis-aan-huis-krant uit dat nu sociaal domein breed is opgezet. - Door middel van thema-avonden met PR daaromheen wordt bekendheid vergroot. - Voor de professionals is er elk half jaar een borrel om elkaar en het CJG-netwerk beter te leren kennen. <p>1.2. Afspraken zijn gemaakt o.m. met het CJG Amersfoort. Door het proces van ontwikkeling sociale teams, zullen deze herzien worden.</p> <p>2.1 De RAAK procedure en de meldcode zijn geïmplementeerd.</p> <p>3.1 Afspraak met het CJG om peilingen te houden: Elke klant wordt na enige tijd gebeld met de vraag of zij goed zijn geholpen. De meerderheid is tevreden, maar precieze cijfers ervan zijn nog niet beschikbaar.</p> <p>4.1 De eerste versie van dit plan wordt in februari de raad toegestuurd (Peilnota 1. Sociaal Domein).</p> <p>5.1 Deze opdracht is vervloeid met de opdracht die St. J&J werk heeft samen met St. Welzijn en St. Larikslaan2: komen tot een goede samenwerking in en inrichting van de basisinfrastructuur van het sociaal domein in Leusden.</p>

<p>6.1 Voorlichtingslessen aan hogere groepen van de basisschool door bureau HALT gericht op bezinning op houding en gedrag ter voorkoming van ontsporingen op justitieel gebied en omgaan met vuurwerk.</p> <p>6.2 Onderzoek en eventuele implementatie van nieuw preventief aanbod in het kader van de transitie jeugdzorg gericht op preventie van criminele carrières en dure jeugdzorg.</p> <p>6.3 Verlengen van het netwerk Bliksem (gericht op signalering en gesprekken met ouders en jongeren)</p> <p>7.1 Uitvoeren uniform - maatwerkdeel jeugd-gezondheidszorg.</p> <p>7.2 Het dossier jeugdgezondheidszorg waarborgt een sluitend systeem voor kinderen en jongeren door aansluiting op de provinciale (en landelijke) database.</p> <p>7.3 Samenwerking van JGZ met het CJG verder structureren en borgen door nadere afspraken.</p> <p>7.4 Aansluiting uitwerken en borgen met Passend Onderwijs</p> <p>8.1 Jongeren worden geïnformeerd over de schadelijke gevolgen van alcohol, door voorlichting, regulier contactmoment.</p> <p>8.2 Restrictief alcoholbeleid jongeren onder de 16 jaar.</p> <p>9.1 Afspraken met peuterspeelzaalwerk en kinderopvang over intensieve samenwerking op meerdere locaties in de gemeente.</p> <p>10.1 Uitvoering wet OKE en onderwijsachterstanden-beleid.</p>	<p>6.1 Met Halt zijn afspraken gecontinueerd om deze lessen te verzorgen.</p> <p>6.2 Het Jongeren-op-straatoverleg is (tijdelijk) onder de coördinatie van het CJG gesteld. De werkwijze is veranderd en het JOS-overleg zal in 2014 onderdeel uit gaan maken van de herinrichting van het sociale domein.</p> <p>6.3 Idem als 6.2</p> <p>7.1 Dit is conform de afspraken uitgevoerd door GGD MN. Het Rijk heeft bij het Lenteakkoord extra middelen beschikbaar gesteld voor invoering van een extra contactmoment adolescenten 15/16 jarigen. In regionaal Eemlandverband hebben we dit voorbereid en een aantal uitgangspunten opgesteld zoals vindplaats, leerlinguitval op het ROC en inzet van social media. In 2014 wordt gestart met de implementatie van het contactmoment adolescenten 15/16 jaar.</p> <p>7.2 Dit is uitgevoerd conform de afspraken.</p> <p>7.3 Het CJG en de JGZ werken samen door afspraken middels het convenant van het CJG. Deze afspraken zijn gecontinueerd.</p> <p>7.4 De pilot Passend Onderwijs is gericht op een betere aansluiting tussen onderwijs en CJG. Dit begint haar vruchten af te werpen. De samenwerking tussen het onderwijs en de jeugdhulp komt goed op gang. Afspraken worden nog vastgelegd.</p> <p>8.1 Dit beleid is gecontinueerd.</p> <p>8.2. Het huidige ingezette beleid wordt gecontinueerd, d.w.z. de BOA controleert op het bezit van alcohol etc. van jongeren onder de 16 jaar.</p> <p>9.1 Stichting Peuterspeelzalen heeft een aanbod gedaan aan de kinderopvang organisatie in Antaris. Dit aanbod is echter niet aangenomen. Wel vond er uitwisseling plaats tussen kinderopvang en peuterspeelzaal op de locatie Villa Blanca. Kinderen van de kinderopvang hebben deelgenomen aan activiteiten van de peuterspeelzaal.</p> <p>10.1 Dit beleid wordt uitgevoerd. In oktober 2013 vond een informatiebijeenkomst plaats met de basisscholen, kinderopvang, peuteropvang en CJG over signaleren, indiceren en toeleiden naar het VVE-aanbod en het borgen van de doorgaande lijn van de voor- naar de vroegscholen.</p>
---	---

11.1 Samen met Larikslaan2 een plan opstellen en uitwerken.	11.1 Het CJG is betrokken bij de transformatie in de jeugdzorg en de inrichting van het sociale domein in Leusden.
11.2 Uitwerking van samenwerking en inzet i.h.k.v. Passend Onderwijs.	11.2 Het CJG is betrokken bij de pilot Passend Onderwijs en is voldoende gefaciliteerd.
12.1 N.a.v. onderzoek wordt nieuw en/of aanvullend aanbod ingezet.	12.1 Samen met de andere welzijnsorganisaties wordt het hele sociale domein in 2014 heringericht.

Prestatieveld 3 Geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Alle inwoners van Leusden die vragen hebben over de Wmo en/of advies- en cliëntondersteuning nodig hebben op het gebied van zorg en welzijn, worden voorzien van de juiste informatie, waarbij het versterken van de eigen kracht, het versterken van het sociaal netwerk en inzet van het informeel netwerk als uitgangspunten worden gehanteerd.	1. Anticiperend op de gemeentelijke beleidslijn op basis van de principes van de Kanteling, is aan de bezoekers van Larikslaan2 (fysiek en telefonisch) informatie verstrekt en zijn aanvragen voor diensten en voorzieningen in behandeling genomen.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1.1 Continuering van inzet en kwaliteit Larikslaan2 met als kern vraagverheldering ten behoeve van toeleiding tot algemene, collectieve of individuele voorzieningen.	1.1 De kerntaken zijn uitgevoerd.
1.2 'Verbinden' van diverse back-offices.	1.2 Larikslaan2 heeft zich in 2013 ingezet voor een goede afstemming tussen front en –backoffice (het Sb G).
1.3 Anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen rond Wetswijziging Wmo en decentralisatie AWBZ.	1.3 Het consultantenteam van Larikslaan2 heeft zich ingezet op de kerntaken, maar daarnaast ook deelgenomen aan de verschillende kort- en langdurende projecten die zijn gericht op de transformatie in het Sociale domein.

Prestatieveld 4 Ondersteuning Mantelzorgers en vrijwillige hulpverleners

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Vanaf 2012 is het aantal mantelzorgers dat zich overbelast voelt ten opzichte van 2008 stabiel (indicator gezondheidsmonitor GGD Eemland).	1. Mantelzorgers hebben meer inhoudelijk kennis over de ziekte van de zorgvrager die zij verzorgen, hebben geleerd hoe zij hulp kunnen vragen, hebben hun ervaringen gedeeld in lotgenotencontacten, kennen de sociale kaart en hun valkuilen en zijn emotioneel ondersteund.
2. Het aanbod van vrijwilligers sluit aan bij de vraag naar vrijwillige inzet. Vrijwilligers kunnen rekenen op een goede ondersteuning, zodat iedereen daadwerkelijk actief mee kan doen, in het bijzonder op de terreinen van zorg, sport, jeugd en cultuur. Vrijwilligers voelen zich gewaardeerd.	2. Vrijwilligers(organisaties) zijn ondersteund bij hun vragen met betrekking tot het vrijwilligerswerk.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1. In opdracht van de gemeente adviseert en informeert Steunpunt Mantelzorg Leusden mantelzorgers en coördineert het steunpunt de hulpaanvragen. Met betrekking tot vraag en aanbod van hulp wordt de inzet van internet en social media onderzocht. 2. Welzijn Leusden ondersteunt, informeert en adviseert vrijwilligers(organisaties) en bemiddelt in vraag en aanbod (inzet vrijwilligers zorg, sport, jeugd en cultuur) en organiseert minimaal 1x per jaar een bijeenkomst voor vrijwilligers waaruit blijkt dat zij worden gewaardeerd. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Welzijn Leusden heeft overeenkomstig de uitvoeringsovereenkomst telefonisch of persoonlijk mantelzorgers ondersteund. Daarnaast hulp aan mantelzorgers gecoördineerd en verschillende bijeenkomsten voor diverse groepen mantelzorgers georganiseerd. 2. Welzijn Leusden heeft overeenkomstig de uitvoeringsovereenkomst gesprekken gevoerd met vrijwilligers, cursussen en een verenigingenmarkt georganiseerd. Daarnaast neemt Welzijn Leusden deel aan de bijeenkomsten georganiseerd door de Cultuur Koepel Leusden en coördineert Welzijn Leusden de maatschappelijke stages, de collectieve vrijwilligersverzekering en is betrokken bij het uitreiken van de jaarlijkse vrijwilligersprijs. Ook maakt Welzijn Leusden gebruik van de website wizijnleusden.nl.

Prestatieveld 5 Bevorderen deelname aan het maatschappelijk verkeer van mensen met een functiebeperking

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vergroten van de deelname aan het maatschappelijk verkeer, het zelfstandig functioneren en de integratie van mensen met een functiebeperking. 2. 90% van de mensen met een functiebeperking is bekend met het sportaanbod in Leusden. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De prestatieafspraken zijn uitgevoerd conform de afspraken met als leidende principes: eigen kracht inzet van het eigen netwerk en welzijn nieuwe stijl. 2. Welzijn Leusden heeft aan de hand van een behoefteonderzoek conclusies en adviezen geformuleerd.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen rond wetswijziging Wmo, decentralisatie AWBZ, integrale benadering van het sociale domein en projecten gericht op de verbinding van zorg en welzijn. 1.2 Continuering van maatregelen m.b.t. begeleiding van mensen met een lichte verstandelijke- of psychosociale beperking. 1.3 Daar waar op dit prestatieveld van toepassing continuering van HIOR op het gebied van gebruik openbare ruimte door mensen met een beperking. 2.1 Op basis van de uitkomsten van het onderzoek sportparticipatie en bekendheid sportaanbod onder mensen met een functiebeperking wordt een plan van aanpak opgesteld om 90% van de mensen met een functiebeperking bekend te laten zijn met het sportaanbod in Leusden. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Onder leiding van het Regiobureau wordt regionaal samengewerkt op de thema's van toegang, contractering, arrangementen en verantwoording en de samenhang sociale domein geborgd. Voor het overgangsjaar 2015 wordt in regionaal verband transitiearrangementen voorbereidt om de continuïteit voor de huidige AWBZ cliënten te borgen. 1.2 Het huidige beleid wordt gecontinueerd conform de afspraken van de uitvoeringsovereenkomsten met Abrona, Kwintes, Welzijn Leusden en Welzin (voorheen Beweging 3.0) 1.3 De kerntaken zijn uitgevoerd/gecontinueerd. 2.1 De, door Welzijn Leusden, geformuleerde conclusies geven nog onvoldoende handvatten om een concreet plan van aanpak vast te stellen om de doelstelling(en) te bereiken.

Prestatieveld 6 Verlenen voorzieningen aan mensen met een functiebeperking

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Het compenseren van beperkingen en belemmeringen door inzet van algemene, collectieve of individuele diensten of voorzieningen ter bevordering van de deelname aan de maatschappij. Bij een mogelijke aanspraak op compensatie wordt een beroep gedaan op de zogenaamde eigen verantwoordelijkheid en de mogelijkheden om in de eigen omgeving zelf oplossingen te vinden.</p>	<p>Aan de hand van de Wmo-verordening, op basis van de principes van de Kanteling, zijn voorzieningen en diensten verstrekt. De verstrekkingen hebben plaatsgevonden binnen het daarvoor beschikbare (genivelleerde) budget. Er zal een voorstel worden geformuleerd voor resterende middelen.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>Verstrekken van voorzieningen in het kader van hulp bij het huishouden, rolstoelen, vervoer en wonen met in acht name van bestaande zelfredzaamheid, zelf-organiserend vermogen en financiële mogelijkheden. Het heffen van een eigen bijdrage voor diensten en voorzieningen draagt bij aan het beroep op de eigen verantwoordelijkheid.</p>	<p>Het Servicebureau Gemeenten (Sb G) heeft als gemandateerde uitvoeringsorganisatie uitvoering gegeven aan wettelijke taken en daarbij gehandeld naar de beleidslijnen van de gemeente (hooflijnen van de Kanteling).</p>

Prestatieveld 7, 8, 9 Maatschappelijke Opvang, Preventie huiselijk geweld, Openbare geestelijke gezondheidszorg en Verslavingszorg

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>1 60% van de Leusdense inwoners is bekend met het Steunpunt Huiselijk geweld, de aanpak huiselijk geweld en met het feit dat zij (ouderen)mishandeling kunnen melden bij het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld.</p>	<p>1. Inwoners van Leusden hebben meer bekendheid gekregen met het Steunpunt Huiselijk geweld door voorlichting, publiciteit in de krant, landelijke campagnes en via professionals. Vanaf juli 2013 is de Meldcode huiselijk geweld ingevoerd voor professionals. De landelijke/regionale media heeft hier aandacht aan besteed.</p>
<p>2 Het voorkomen van huisuitzettingen.</p>	<p>2. Door inzet van Via-trajecten (voorkomen huisuitzetting), vroegsignalering en toeleiden naar hulp is er gewerkt aan het voorkomen van huisuitzettingen.</p>
<p>3 Het percentage inwoners dat bekend is met de mogelijkheid problemen te melden bij het Sociaal platform, is gestegen van 7% (peildatum 2010) naar 15% (peildatum 2014) (indicator burgerpeiling).</p>	<p>3. Inwoners zijn meer bekend met het Sociaal Platform door actieve inzet op PR door middel van folders, website, mondelinge bekendheid en via professionals. In 2013 zijn 9 meldingen gedaan, alleen door professionals. Mogelijke verklaring hiervoor is vroegsignalering, passende ondersteuning en inzet van VIA trajecten.</p>
<p>4 Inwoners van Leusden met meervoudige complexe problematiek die door de bezuinigingen op de AWBZ geen aanspraak meer kunnen maken op AWBZ-zorg krijgen ondersteuning in de vorm van begeleiding/bemoeizorg.</p>	<p>4. Door de continuering van subsidie aan Kwintes, Riagg en Welzijn Leusden hebben inwoners met een ondersteuningsvraag ondersteuning ontvangen in de vorm van begeleiding/maatjesproject of een collectief aanbod. Uit de halfjaarcijfers van Kwintes werd een lichte toename van hulpvragen geconstateerd ten opzichte van 2012. Voor het maatjesproject zijn 25 aanvragen gedaan en er hebben 18 matches plaatsgevonden.</p>
<p>5 Het bieden van ondersteuning bij het voorkomen van alcohol-, drugs- en gokverslavingen.</p>	<p>5. Door het continueren van subsidies aan Welzin, Riagg en preventieactiviteiten van Victas is er ondersteuning geboden aan mensen met een ondersteuningsvraag of om erger te voorkomen.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>1.1 Informatie en advies geven over het Steunpunt Huiselijk Geweld aan inwoners van de gemeente Leusden.</p> <p>1.2 Publicatie in de krant/website over het ASHG.</p> <p>2.1 In opdracht van de gemeente informeren en adviseren de GGD en WSL verwijzers over het hulpverleningsaanbod ter voorkoming van huisuitzettingen.</p> <p>3.1 De GGD en de gemeente geven informatie en advies aan inwoners van de gemeente Leusden en verwijzers over het Sociaal Platform.</p> <p>3.2 Eerstelijnszorg en Larikslaan2 zijn bekend met en verwijzen naar instanties die een preventief hulpverleningsaanbod hebben.</p> <p>4.1 Met lokale en regionale organisaties contracten sluiten om ondersteuning te bieden aan mensen met meervoudige problematiek, waarbij ook aandacht is voor inzet van informele ondersteuning en versterken van eigen kracht en netwerk.</p> <p>5.1 Riagg Amersfoort en Omstreken/Centrum Maliebaan geeft informatie en advies aan eerstelijnszorg en welzijnsorganisaties.</p> <p>5.2 Het AMW wordt gestimuleerd actief te verwijzen naar specialistische verslavingszorg en/of aanbod van internethulpverlening/e-health.</p> <p>5.3 Inwoners van de gemeente Leusden via persberichten 1x per jaar informeren over het voorkomen en het signaleren van verslavingen.</p>	<p>1.1 Conform de afspraken wordt dit beleid uitgevoerd. Per 1 juli 2013 is de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking getreden. De professionals zijn geschoold om het handelingsprotocol uit te voeren bij een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling.</p> <p>1.2 Jaarlijks worden inwoners van Leusden middels een publicatie geïnformeerd over het ASHG tijdens de landelijke campagne huiselijk geweld (Najaar). Ook zijn er gedurende het jaar landelijke (radio)spotjes en billboards die oproepen tot signaleren en het melden van huiselijk geweld.</p> <p>2.1 Conform de afspraken met de GGD MN en WSL, wordt dit beleid uitgevoerd. In 2013 zijn er 8 VIA trajecten ingezet, ter voorkoming van huisuitzettingen. Er hebben 3 huisuitzettingen plaatsgevonden.</p> <p>3.1 Door middel van folders, website en mondelinge informatie zijn inwoners van Leusden en verwijzers bekend met het Sociaal Platform.</p> <p>3.2 Door de sociale kaart, de website en de lokale Netwerken zijn LL2 en de eerstelijnszorg bekend met het preventieve hulpverleningsaanbod.</p> <p>4.1 Conform de prestatieafspraken met Kwintes, Riagg, Welzin wordt dit beleid uitgevoerd. Uit de halfjaarcijfers van Kwintes en Welzin blijkt dat er geen significante toename van hulpvragen is ten opzichte van 2012.</p> <p>5.1 Eerstelijnszorg en Welzijnsorganisatie kunnen Consultatie aanvragen bij het signaleren van verslavingen, of mensen actief verwijzen naar internethulpverlening of andere vormen van ondersteuning.</p> <p>5.2 Dit wordt uitgevoerd conform de prestatieafspraken.</p> <p>5.3 Publiciteit wordt gegeven via landelijke en regionale media.</p>

8.1 Zorg dichtbij huis

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Het bereiken van een aansluitend zorg- en diensten-aanbod voor alle inwoners, door het realiseren van ontmoetingscentra in elk centrumgebied, met een op de inwoners afgestemd aanbod. Zodanige inrichting van de buitenruimte dat dit stimuleert tot ontmoeting met anderen.</p>	<p>Door gewijzigd Rijksbeleid en bezuinigingen hebben we de centrumgebieden niet verder ontwikkeld. De vastgestelde uitgangspunten van het sociale domein zijn een belangrijke leidraad voor de invulling van de sociale lokale infrastructuur, waarbij we uitgaan van de vraag en niet van het aanbod.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1.1 Verrichten van behoefte-onderzoek, waarbij voor geconstateerde hiaten in het zorgaanbod afspraken met de partners worden gemaakt.	1.1 De uitkomst van het behoeftenonderzoek heeft geresulteerd in de realisatie van 'de Wensboom'. De 'Wensboom' heeft tot doel om vraag en aanbod (praktische klussen) bij elkaar te brengen. De realisatie van 'de Wensboom' is een voorbeeld van de Samenleving Voorop. De gemeente heeft partijen bij elkaar gebracht en heeft een faciliterende rol gehad bij het zoeken naar een locatie en PR.
1.2 Realiseren van ontmoetingscentra in de vier centrumgebieden en houden van ontmoetingsmarkten om vraag/aanbod beter op elkaar af te stemmen.	1.2 Door gewijzigd Rijksbeleid en bezuinigingen is dit niet gerealiseerd. Op basis van de vastgestelde principes van het sociale domein richten we ons op het versterken van zelfredzaamheid, het vergroten van het netwerk en gaan we uit van de vraag van de burger.
1.3 Toetsen toegankelijkheid belangrijkste looproutes en waar nodig knelpunten oplossen in centrumgebied Achterveld.	1.3 De looproutes zijn geïnventariseerd. Er zijn afspraken om met winterweer extra te strooien op de looproutes en deze sneeuw- en ijsvrij te maken.
1.4 Bij inrichtingsplannen (Biezenkamp en Zuidhoek) wordt nadrukkelijk rekening gehouden met toegankelijkheid en uitnodigende inrichting van de buitenruimte.	1.4 De richtlijnen uit het handboek Geboden toegang (NEN1840) zijn bij de inrichtingsplannen betrokken.

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Maatschappelijke ondersteuning				(bedragen x € 1.000)	
	Begroting 2013		Rekening 2013	Saldo	
	primitief	na wijziging			
Lasten	8.569	8.125	7.850	V	275
Baten	1.140	1.293	1.269	N	24
Resultaat programma voor bestemming	7.429	6.832	6.581	V	251
<i>Resultaatbestemming:</i>					
Toevoeging aan reserves	0	687	687		0
Onttrekking aan reserves	43	185	180	N	5
Resultaat programma na bestemming	7.386	7.334	7.088	V	246

Producten van het programma Maatschappelijke ondersteuning			(bedragen x € 1.000)		
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo
Openbare bibliotheek	448	448	0	0	0
Mondiaal beleid	17	16	0	0	1
Sport	610	587	476	456	3
Sociaal cultureel werk	152	135	1	0	16
Kunst en cultuur	176	170	9	9	6
Podiumkunsten	162	157	0	0	5
Maatschappelijke ondersteuning	3.077	3.043	679	689	44
Gehandicapten	1.181	1.119	69	67	60
Inburgering	316	289	0	0	27
Jeugd- en jongerenwerk	801	754	0	0	47
Kindervoorzieningen	300	297	52	44	-5
Volksgezondheid	885	835	7	4	47
Maatschappelijke ondersteuning	8.125	7.850	1.293	1.269	251
Mutaties reserves	687	687	185	180	-5
Resultaat na bestemming	8.812	8.537	1.478	1.449	246

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voordelen en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2013. Weergegeven worden de verschillen per product groter dan € 50.000 inclusief mutaties in de reserves.

Maatschappelijke ondersteuning € 44.000

Dit voordeel wordt voor het grootste deel (€ 29.500) veroorzaakt door het budget woonserviceconcept wat niet is besteed. Voorgesteld wordt dit budget over te hevelen naar 2014 ten behoeve van eenmalige projectsubsidie 2014 Larikslaan 2 (zie reserveringsvoorstel).

Gehandicapten € 60.000

Bij de najaarsnota is op basis van een opgestelde prognose SB|G het budget voor WMO verstrekkingen verlaagd. De realisatie over het hele jaar 2013 laat nog een extra voordeel zien van € 60.000. Wij stellen u voor om, net als het voordeel bij de najaarsnota, ook dit incidentele voordeel in de egaliseringsreserve WMO te storten (zie reserveringsvoorstel).

Jeugd- en jongerenwerk € 47.000

Dit voordeel betreft met name 2 budgetten (het ontwikkelbudget Jeugdzorg/sociaal domein € 23.900 en het infosysteem Mens Centraal € 19.200) die in 2013 beschikbaar zijn gesteld, maar waarvan de uitgaven in 2014 zullen plaatsvinden. Voorgesteld wordt dan ook deze budgetten te reserveren voor 2014 (zie reserveringsvoorstel).

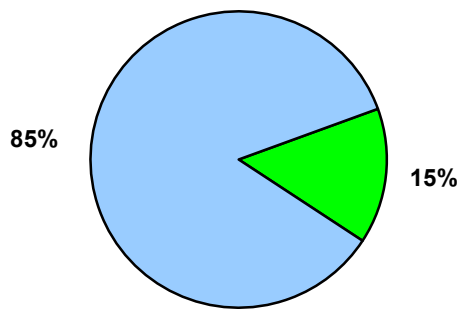
Volksgezondheid € 47.000

Dit voordeel betreft met name geraamde stelposten waarvoor in de praktijk geen kosten zijn gemaakt. Friciekosten GGD € 15.000 zijn incidenteel en kosten digitalisering kinddossier € 19.000 zijn structureel. Het structurele bedrag is verwerkt in de begroting.

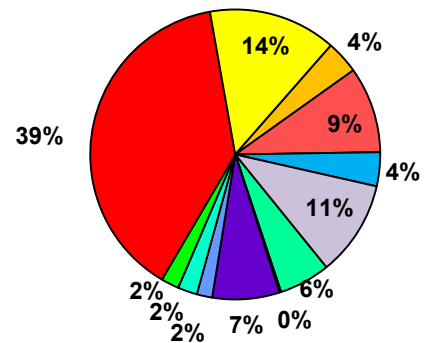
Programma 8 in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

- Maatschappelijke ondersteuning
- Overige programma's

Verdeling over bestuurlijke producten

- Openbare bibliotheek
- Sport
- Kunst en cultuur
- Maatschappelijke ondersteuning
- Inburgering
- Kindervoorzieningen
- Mondiaal beleid
- Sociaal cultureel werk
- Podiumkunsten
- Gehandicapten
- Jeugd- en jongerenwerk
- Volksgezondheid

Ruimte en wonen

Omschrijving programma

De gemeente streeft naar behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit van zowel het stedelijk gebied als het buitengebied van de gemeente Leusden, het bieden van woongelegenheid aan alle doelgroepen, het creëren van een evenwichtig opgebouwde samenleving en een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving, waarin dorps wonen, sociale samenhang, kleinschaligheid en wijkgerichte aanpak, ruimte en groen, wonen in lage dichtheden, werken en recreëren en sociale veiligheid kernbegrippen zijn en waarin waarde wordt gehecht aan behoud van cultuurhistorische waarden.

Programmaonderdeel: Ruimte en wonen

9.1 Bouwen binnen rode contouren

9.2 Woonvisie

9.3 Niet bouwen over Valleikanaal

9.4 Kader realisatie nieuwe woningen

9.5 Betaalbare woningen voor ouderen en starters

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>De in 2012 vast te stellen toekomstvisie voor Leusden wordt opgesteld binnen de volgende, door de raad in 2011 vastgestelde kaders:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Leusden positioneert zich als een suburbane entiteit en biedt een (centrum-)dorps woonmilieu. 2. In de woonkernen is de ruimte en het groen een kernkwaliteit. 3. Inbreiden en (kleinschalige) uitbreidingen worden uitsluitend ingezet als de maatschappelijke meerwaarde hiervan per locatie evident is aangetoond. 4. Op basis van de uitkomsten van het woningbehoefteonderzoek wordt bepaald; <ul style="list-style-type: none"> - of en hoe groot de aanvullende (eigen) vraag naar woningen is; - als er een voortdurende vraag naar woningen is of en waar deze woningen in Leusden kunnen worden gebouwd. 5. De basisvoorzieningen worden geboden in de vier woonservicegebieden. 6. Werkgelegenheid in Leusden wordt benaderd vanuit het regionaal onderscheidende profiel van de werklocaties (bedrijventerrein, winkelgebieden, buitengebied van Leusden). 7. De toekomst van het buitengebied vraagt om ruimte voor agrarische structuurversterking die zich zo optimaal mogelijk verhoudt met de natuur- en landschapsonwikkeling. 8. Vanuit het wonen worden andere eisen geformuleerd ten aanzien van de meerwaarden die vanuit nevenschikte beleidsterreinen (welzijn, cultuur, beheer en onderhoud, enz.) de kwaliteit van het wonen moeten versterken. 	<p>De Woonvisie 2012-2022 is in december 2012 vastgesteld. Eén van de hoofdconclusies van de visie is dat er voor de komende 10 jaar kwantitatief (meer dan) genoeg woningen in voorbereiding zijn om aan de vraag te voldoen. Anderzijds is ook geconstateerd dat er na deze periode een vraag naar woningen in Leusden blijft die binnen de gestelde ruimtelijke kaders niet kan worden gerealiseerd. Of en in welke mate hiervoor wel ruimte wordt geboden, is een vraagstuk voor de komende bestuursperiode.</p> <p>Hoofdpunten uit de Woonvisie zijn het bewerkstelligen dat aan de vraag naar woningen in voldoende mate wordt voldaan, het bevorderen van doorstroming op de woningmarkt en het bevorderen dat de woningvoorraad "toekomstbestendig" is.</p> <p>Daarnaast is inzicht verkregen in de regionale samenhang op de woningmarkt en de vraag of afstemming leidt tot de bouw van meer woningen. Eén van de conclusies is dat "overprogrammering" zich niet alleen lokaal voordoet. Het onderzoek heeft vooral geleid tot meer regionale samenwerking en tot inzicht in het functioneren van de (regionale) woningmarkt en de daarbij in te zetten instrumenten. Eén van deze instrumenten is regionale woonruimteverdeling.</p> <p>In 2013 zijn 47 nieuwe woningen opgeleverd. Daarmee blijft de nieuwbouw sterk achter bij de voorziene en geplande nieuwbouw.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<p>Besluitvorming door de gemeenteraad over de toekomstvisie is voorzien voor december 2012. In de toekomstvisie worden de hoofdlijnen van de voorgestane ontwikkeling Leusden geschetst. De hoofdlijnen van de toekomstvisie moeten nader worden uitgewerkt voor de verschillende beleidsvelden. Hiertoe wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld.</p> <p>Eén onderdeel van dit programma is een heroriëntatie op de huidige woonruimteverdelingssystematiek. In 2013 wordt de gemeenteraad hiervoor een voorstel voorgelegd.</p>	<p>Het begeleiden van de onderzoeken naar de mogelijke regionale afstemming op de woningmarkt en het voorbereiden van de invoering van de regionale woonruimteverdeling hebben veel tijd gevegd. Om tot realisatie van bouwplannen te komen, is herprogrammering een middel. Voor Blok A in de Biezenkamp was de omzetting naar sociale huurwoningen alleen mogelijk door inzet van provinciale en gemeentelijke subsidie.</p> <p>Met inachtneming van de kaders van de Woonvisie is met initiatiefnemers voor nieuwe bouwprojecten gesproken. Dit heeft in een aantal gevallen geleid tot het voorwaardelijk verlenen van medewerking. Instrumenten voor het bevorderen van doorstroming op de woningmarkt zijn o.a. startersleningen. In regionaal verband wordt de effectiviteit hiervan onderzocht. Met WSL wordt gesproken over het leveren van kengetallen met betrekking tot woningzoekenden. Mede op basis hiervan vindt een brede evaluatie van de Huisvestingsverordening Leusden 2007 plaats.</p> <p>De veranderende regelgeving met betrekking tot de kerntaken van woningbouwverenigingen, de door WSL op basis hiervan gemaakte keuzen heeft geleid tot een discussie over een mogelijke heroriëntatie op de verhouding tussen gemeente en WSL.</p> <p>Met WSL worden gesprekken gevoerd over prestatieafspraken 2014.</p> <p>Het "toekomstbestendig" maken van de woningvoorraad gebeurt langs twee lijnen. V.w.b. duurzaamheid wordt verwezen naar de tekst bij programma 3. V.w.b. het levensloopbestendig maken van de woning wordt in regionaal verband gekeken of gezamenlijk tot een project kan worden gekomen.</p>

9.7 Totaalvisie kantorenlocatie Princenhof

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<p>Het vitaal houden van het bedrijventerrein Princenhof in zijn meest brede zin als primair bedrijventerrein, aangevuld met een woonfunctie, waarvan onderdeel uitmaakt een visie op de toekomst van de voormalige AZC locatie, alsmede het Equens complex.</p>	<p>In juni 2013 is de raad geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de visievorming Princenhof. Geconcludeerd is dat er in het gebied te weinig beweging is (te weinig ontwikkelingswensen, weinig investeringsbereidheid, slecht economisch tij) om te komen tot een heldere lange termijn visie voor dit terrein. Afgesproken is de ontwikkeling van Princenhof te bezien in samenhang met de andere werklocaties in Leusden en te komen tot een totale visie op de werklocaties. De visie op de "werklocaties Leusden 2030" wordt voor de zomer 2014 afgerond.</p>

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Een visie maken op de meest gewenste toekomstige ontwikkeling van het gebied Princenhof waarin ook wordt onderzocht welke reële mogelijkheden er zijn om in het gebied vormen van woningbouw, al dan niet in combinatie met werken, op te nemen. De startnotitie daarvoor is in juni 2012 door de raad vastgesteld.	Er wordt, in samenwerking met het bedrijfsleven, gewerkt aan een visie op de werklocaties in Leusden. Het gaat daarbij om de gewenste ontwikkelingen van de bedrijventerreinen, zowel de bestaande locaties als de nieuwe locaties Buitenplaats en Plantage. Princenhof maakt onderdeel uit van het totaal portfolio. De horizon van de visie is 2030. Na afronding van de visie, voorjaar 2014, wordt per bedrijventerrein een uitvoeringsstrategie opgesteld.

9.8 SBBO terrein

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Bij vrijkomst terrein transformatie van de functie en het gebruik van deze locatie, e.e.a. zoals aangegeven in de door de raad vastgestelde structuurvisie	De transformatie van het terrein van de SBBO heeft nog niet kunnen plaatsvinden, omdat het terrein in de afgelopen tijd niet is vrijgekomen.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Na vrijkomst terrein uitvoering geven aan de vastgestelde structuurvisie locatie SBBO.	De opdracht kan pas worden uitgevoerd als het terrein beschikbaar komt. Op het terrein rust de Wvg.

9.9 Onderzoek revitaliseren bedrijfsterrinen

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Alle bedrijfsterrinen zijn blijvend en aantrekkelijk voor de uitoefening van bedrijfsactiviteiten.	Op dit moment wordt gewerkt aan een visie op de werklocaties in Leusden. In deze visie wordt, gezien de huidige economische situatie, ook aandacht besteed aan de behoefte aan bedrijventerreinen, nu en in de toekomst. Afronding van de visie is voorzien voor voorjaar 2014, waarbij functiemenging en transformatie van gebieden mogelijk aan de orde komen.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Per afzonderlijk bedrijventerrein wordt met de aldaar gevestigde bedrijven in kaart gebracht wat geborgd moet worden om de doelstelling te bereiken en welke partij (privaat of gemeente) welke inspanningen daarvoor kan en dient te leveren. Als blijkt dat deze instandhouding niet meer mogelijk is, wordt gezamenlijk met de eigenaar onderzocht of het haalbaar is de kantoren om te bouwen naar woningen.	Er is lering getrokken uit het proces "visievorming Princenhof". Om te komen tot een heldere lange termijn ontwikkeling van de bedrijventerreinen in Leusden, moeten zij met elkaar in samenhang worden gezien. Pas daarna kan er per terrein een duidelijke ontwikkelingsrichting bepaald worden. Op dit moment wordt een algemene visie opgesteld m.b.t. de Leusdense werklocaties (ten aanzien van het functioneren, de ontwikkeling, de werkgelegenheid en de manier waarop verschillende bedrijfsterrinen zich tot elkaar verhouden). Deze visie wordt in het voorjaar van 2014 afgerond en biedt voldoende houvast om vervolgens per bedrijventerrein een uitvoeringsstrategie op te stellen.

9.11 Welstandsbeoordeling

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Vermindering van regeldruk conform het coalitieakkoord.	De WMMN wordt geliquideerd als voldoende gemeenten dit besluit nemen. Dit is wel de verwachting. Dit betekent dat in de komende jaren invulling kan worden gegeven aan een andere vorm van Welstandstoetsing. Verder is actualisering van de Welstandsnota in voorbereiding. Deze wordt 27 februari 2014 aan de raad voorgelegd.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Er wordt een beleidsnota opgesteld waarin de ambitie van de raad over de gewenste ruimtelijke kwaliteit is verwoord en welke instrumenten daartoe zijn in te zetten.	Op basis van een besluit tot liquidatie in het bestuur van het WMMN is een raadsvoorstel opgesteld om met deze liquidatie in te stemmen. Daarnaast is de Welstandsnota op ambtelijk niveau geactualiseerd. Besluitvorming vindt op 27 februari 2014 plaats.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Invulling geven aan de ambities uit de woon/toekomstvisie. 2. Actuele bestemmingsplannen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De economische situatie leidt er toe dat de ambities nog niet zijn gerealiseerd, omdat woningbouwprojecten veel moeilijker tot stand komen. Er wordt wel gewerkt aan de voorbereiding van projecten. 2. Alle belangrijke gebieden in de gemeente hebben een geactualiseerd bestemmingsplan of een beheersverordening. De actualisatie wordt in de komende jaren afgerond. Alleen in de Hamershof is de situatie zodanig dat er niet in alle gevallen leges kunnen worden geheven.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Uitvoering geven aan bouwprojecten zoals Groot Agteveld, Mastenbroek 2, Groot Krakhorst, vrijvallende locaties Leusden-zuid en Maanweg. 1.2 Faciliteren van derden bij de ontwikkeling van bouwplannen. 2. Actualisering van bestemmingsplannen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Aan de diverse lopende grotere en kleinere initiatieven wordt voortvarend (mee)gewerkt door de gemeente. Omdat de gemeente geen initiator en dus geen trekker hiervan is, bestaat deze medewerking met name in het creëren van de noodzakelijke planologische randvoorwaarden. Daarnaast wordt door de gemeente meegewerkt aan het beschikbaar komen van de voor de ontwikkeling noodzakelijke gronden en zo mogelijk in het verkrijgen van subsidies. Om optimaal aan te sluiten op de lokale woningbehoefte wordt Mastenbroek 2 in principe niet tegelijk, maar aansluitend op Groot Agteveld gerealiseerd. 1.2 Initiatieven van derden zijn beoordeeld en waar gewenst actief ondersteund. 2. Naast het voorbereiden en in procedure brengen van een aantal omvangrijke bestemmingplannen in woongebieden, is een tweetal beheersverordeningen vastgesteld.

Programmaonderdeel: Visie 2010

9.6 Hart van Leusden

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Het vaststellen van kaders die de verdere concretisering van het project sturen en het opzetten van een procesaanpak voor realisatie.	Er is een concept Ontwikkelingsvisie. Op grond hiervan is een proces gestart voor het verkrijgen van inhoudelijk en financieel draagvlak bij de betrokkenen. De verwachting is dat de resultaten in 2014 aan de raad aangeboden kunnen worden.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
De raad faciliteren bij het stellen van de kaders voor het project. Daarbij wordt een verband gelegd tussen de wensen en ideeën van de inwoners van, bedrijven in en belanghebbenden bij het Hart van Leusden, de raadsambities en ruimtelijke mogelijkheden. Op grond van de kaders wordt een plan van aanpak voor het vervolg gemaakt.	In maart 2013 is een tweedaagse werkconferentie gehouden voor vertegenwoordigers van alle belanghebbenden in de Hamershof en directe omgeving. Op grond hiervan is een concept Ontwikkelingsvisie opgesteld en teruggekoppeld aan de deelnemers. Vervolgens is een proces gestart om inhoudelijk en financieel draagvlak bij de Ontwikkelingsvisie te organiseren. Dit is nog niet afgerond.

Overige speerpunten

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
Het realiseren van een krachtig, zelfstandig Leusden met vitaliteit op de sporen sociale samenhang, ruimtelijke kwaliteit, kwaliteit van het buitengebied, economie en verkeer en vervoer.	Leusden is een zelfstandige en krachtige gemeente.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
Tot uitvoering brengen en realiseren van de in de visie 2010 benoemde en nadien geprioriteerde projecten Tabaksteeg, Valleipark, Biezenkamp, 't Spieghel (De Buitenplaats en De Plantage), Kop van Leusden-zuid en Hart van Leusden. Het project De Schammer is inmiddels gerealiseerd.	Tabaksteeg en Biezenkamp zijn in uitvoering. Met de uitvoering van Valleipark zal in 2014 worden begonnen. De Schammer is afgerond. Plantage, Buitenplaats en Kop van Zuid (=Maanweg) verkeren nog in stadium van beleidsvorming vanwege de crisis.

Valleipark, start in 2014

Ten tijde van de jaarlijkse Actualisatie van de projecten van het Grondbedrijf wordt er inzicht gegeven in de te verwachten uitgaven en inkomsten. Hieronder geven wij u weer in hoeverre de werkelijke uitgegeven resp. ontvangen bedragen zijn ten opzichte van de Actualisatie 2013.

Projecten Visie 2010				Bedragen x € 1000	
<i>Project</i>	<i>Uitgaven begroot 2013</i>	<i>Uitgaven werkelijk 2013</i>	<i>Inkomsten begroot 2013</i>	<i>Inkomsten werkelijk 2013</i>	
Buitenplaats	1.679	3.541	0	0	
Plantage	207	45	267	218	
Biezenkamp	4.548	934	2.005	282	
Tabaksteeg	1.234	166	715	715	
Valleipark	1.430	629	0	0	
Schammer	2.295	316	1.680	522	
Overige projecten *)	72	51	0	0	
Overboekingsrekening	-1.106	463	6.308	2.567	
Totaal Visie	10.359	6.145	10.975	4.304	

*) betreft Management en Bewaking, Maanweg woningbouw

Buitenplaats:

De voorziening Buitenplaats is in 2013 verhoogd met € 2,1 mln, ter afdekking van de te verwachten minimale verslechtering van het grondexploitatie resultaat. Deze verwachting is gebaseerd op een inschatting van de grondopbrengsten bij een viertal andere, mogelijke programmatische functies voor de Buitenplaats. De verwerking van de voorziening verklaart het grootste verschil tussen de begrote en werkelijke uitgaven.

Plantage:

Vanwege uitblijvende gronduitgifte bij de ontwikkelaar is geen bijdrage gedaan aan het Fonds Bovenwijkse Voorzieningen, waardoor uitgaven lager zijn dan geraamd. Daarnaast zijn ook de inkomsten lager dan geraamd, omdat geen bijdragen van de ontwikkelaar zijn ontvangen. Deze zijn gekoppeld aan de gronduitgifte bij de ontwikkelaar.

Biezenkamp:

De voortgang in project Biezenkamp is in 2013 geheel niet volgens de planning, conform de laatst geactualiseerde grondexploitatie, verlopen. De gemeente is in overleg met partijen om oplossingen te vinden voor de gerezen problemen in het project. Door deze stagnatie zijn geraamde inkomsten voor inbrengwaarde grond en uitgaven voor aankoop en inrichting openbaar gebied nog niet gerealiseerd.

Tabaksteeg:

Aan de uitgavenkant wordt het verschil tussen raming en werkelijkheid met name veroorzaakt door de vertraging in de aanleg van de busbaan. Deze was voorzien in 2013, maar wordt nu medio 2014 gerealiseerd.

Valleipark:

De werkzaamheden bouwrijp maken zijn van 2013 verschoven naar 2014. Dit verklaart met name het verschil in begrote en werkelijke uitgaven.

Schammer:

De werkelijke inkomsten blijven achter bij de raming, omdat de definitieve vaststellingen van de subsidies nog niet heeft plaatsgevonden. Het afrekenen van de subsidies heeft gewacht op de uitspraak van de rechtbank inzake de onteigeningswaarde. De ramingen gingen uit van het feit dat dit in 2013 zou plaatsvinden. Eind 2013 heeft de rechtbank uitspraak gedaan en inmiddels zijn in 2014 alle (na)betalingen gerealiseerd. Het afrekenen van de subsidies is begin 2014 gestart, waarna de uitbetaling van de afkoopsommen toekomstig beheer en onderhoud aan de behorende partijen kunnen plaatsvinden. De verwachting is medio 2014 het project financieel te kunnen sluiten.

Naast de Visie 2010 projecten, zijn er andere projecten, wel of niet "in exploitatie".

Projecten Grondexploitaties				Bedragen x € 1000	
<i>Project</i>	<i>Uitgaven begroot 2013</i>	<i>Uitgaven werkelijk 2013</i>	<i>Inkomsten begroot 2013</i>	<i>Inkomsten werkelijk 2013</i>	
In exploitatie					
Hamersveldseweg	28	22	0	0	
Groot Agteveld	243	61	283	145	
't Zicht	288	179	0	0	
Locaties Leusden-Zuid	409	106	1.105	0	
(Nog) Niet in exploitatie					
Princenhof	168	134	0	0	
Mastenbroek II	2	2	0	1	
Restant Buitengebied	61	31	0	8	
Groot Krakhorst	34	8	0	0	
Algemeen beheer	-74	-108	97	115	
Overboekingsrekening	935	0	104	24	
Totaal Grondexploitatie	2.094	435	1.589	293	

Groot Agteveld:

De bijdrage van de ontwikkelaar inzake de gemeentelijke plankosten is gekoppeld aan vooraf overeengekomen voortgangsmomenten. De werkelijke inkomsten zijn lager dan begroot, omdat de begrote bijdrage van de ontwikkelaar is verschoven naar 2014. De bijdrage van de gemeente voor de verwerving van het Coöperatieterrein, welke geraamd was in 2013, zal in 2014 gerealiseerd worden.

't Zicht:

Project 't Zicht is in 2013 met een winst van € 506.000 afgesloten. De winstuitname is € 109.000 hoger dan verwacht door meevallende uitgaven voor woonrijp maken. Dit verklaart het verschil tussen begrote en werkelijke uitgaven.

Leusden-Zuid:

De beoogde grondverkoop is in 2013 niet gerealiseerd waardoor het verschil in de inkomsten ontstaat. Geraamde uitgaven schuiven ook door naar 2014.

De overboekingsrekening betreft de mutaties onderhanden werken van de (niet-Visie) grondexploitaties en is het saldo van de in 2013 gemaakte kosten en opbrengsten. Voor een uitsplitsing van de mutaties onderhanden werk verwijzen wij naar de toelichting op de balans.

Programmaonderdeel: Cultuurhistorie

Wat wilden we bereiken:	Wat hebben we bereikt:
1. Binnen de financiële mogelijkheden en het beschikbare instrumentarium behoud van objecten en structuren die voor Leusden van historische, monumentale of beeldbepalende betekenis zijn.	1. De gemeente heeft momenteel 114 monumenten; dit is meer dan de streefwaarde. Behoud en bescherming krijgt vooral zijn vorm via de advisering van de monumentencommissie bij aanvragen omgevingsvergunningen voor beschermde monumenten en monumentale panden. Ook bij principeaanvragen voor een omgevingsvergunning adviseert de monumentencommissie.

Wat gingen we ervoor doen:	Wat hebben we daarvoor gedaan
1.1 Uitvoering geven aan wettelijke taken op het gebied van monumentenzorg en vastgestelde archeologiebeleid, inclusief toepassing RO-instrumentarium ter behoud, waar gewenst en mogelijk, van cultureel erfgoed.	1.1 De raad heeft op 10 juli 2013 kaders vastgesteld waarbinnen het gemeentelijk monumentenbeleid moet worden vormgegeven. Het beleid krijgt zijn uitwerking in een beleidsvisie, een inventarisatie van monumentale panden en het aanwijzen van gemeentelijke monumenten en een stelsel van compensatie van eigenaren van aan te wijzen gemeentelijk monumenten. Er is gestart met de uitwerking hiervan. Er wordt advies gegeven voor aanvragen van een omgevingsvergunning en voor de cultuurhistorische paragraaf van nieuwe bestemmingsplannen. Dit gebeurt na advisering door de monumentencommissie en de archeologische dienst van de gemeente Amersfoort.
1.2 Faciliteren open monumentendag en erfgoedprijs.	1.2 De Open Monumentendag heeft op 14 september plaatsgevonden. Thema was: 'Macht en Pracht'.

Wat heeft het gekost?

Lasten en baten programma Ruimte en wonen		(bedragen x € 1.000)			
	Begroting 2013		Rekening 2013		Saldo
	primitief	na wijziging			
Lasten	22.667	14.804	8.783	V	6.021
Baten	21.707	12.805	4.857	N	7.948
Resultaat programma voor bestemming	960	1.999	3.926	N	1.927
<i>Resultaatbestemming:</i>					
Toevoeging aan reserves	497	1.653	1.284	V	369
Onttrekking aan reserves	178	2.341	3.988	V	1.647
Resultaat programma na bestemming	1.279	1.311	1.222	V	89

Producten van het programma Ruimte en wonen		(bedragen x € 1.000)			
	Begrote lasten	Werkelijke lasten	Begrote baten	Werkelijke baten	Saldo
Ruimtelijke ordening	1.245	1.220	46	31	10
Volkshuisvesting	1.106	983	195	229	157
Visieproject 2010	10.359	6.145	10.975	4.304	-2.457
Grondexploitatie	2.094	435	1.589	293	363
Ruimte en wonen	14.804	8.783	12.805	4.857	-1.927
Mutaties reserves	1.653	1.284	2.341	3.988	2.016
Resultaat na bestemming	16.457	10.067	15.146	8.845	89

Verschillenanalyse

Hieronder is een analyse opgenomen van de verschillen (voor- en nadelen) tussen de begroting en de werkelijke cijfers van 2013. Weergegeven worden de verschillen per product groter dan € 50.000 inclusief mutaties in de reserves.

Volkshuisvesting € 157.000

De co-financiering Blok A de Biezenkamp € 107.000 is door uitstel bouw nog niet uitgegeven en dus ook niet onttrokken uit de betreffende reserve (BLS gelden).

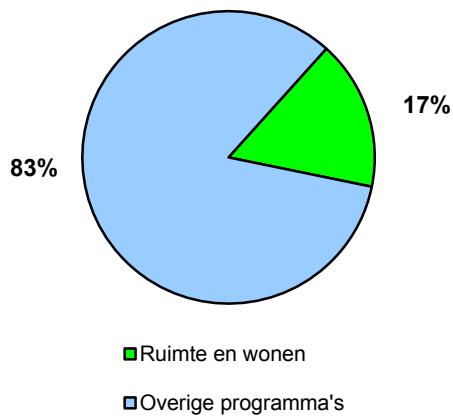
Ook vielen de inkomsten bouwleges uiteindelijk voor een bedrag van € 40.000 mee ten opzichte van de (bij de najaarsnota) afgeraamde bouwleges.

Visieproject 2010 / grondexploitatie € 109.000

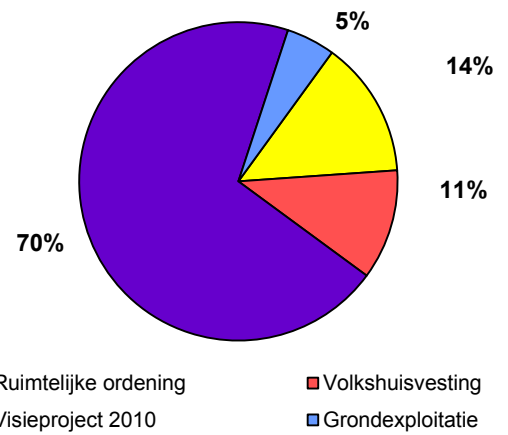
Het nadeel van € 2.094.000 (€ 2.457.000 - € 363.000) wordt door mutaties in de reserves van € 2.203.000 een voordeel van € 109.000. Dit betreft de winstneming op het project 't Zicht.

Programma 9 in één oogopslag

Aandeel in de totale gemeenterekening

Verdeling over bestuurlijke producten

Algemene dekkingsmiddelen

Algemeen

In de 9 programma's van deze rekening zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een programma zijn toe te rekenen. Het betreft de algemene uitkering, de algemene belastingen, de financiering, het dividend, onvoorziene uitgaven en de stelposten. Deze nemen we op bij de Algemene dekkingsmiddelen.

Lasten en baten Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		(bedragen x € 1.000)		
	Begroting 2013		Realisatie 2013	Saldo
	primitief	na wijziging		
Algemene baten				
Algemene uitkering gemeentefonds	20.179	19.904	20.060	156
<i>Algemene belastingen</i>				
- Onroerende zaakbelastingen	5.771	5.756	5.763	7
- Hondenbelasting	186	186	175	-11
- Toeristenbelasting	148	148	148	0
- Precariobelasting	21	21	20	-1
Saldo financiering	2.172	1.910	1.909	-1
Dividend	65	67	67	0
Stelposten	38	-82	0	82
Incidentele baten	0	106	358	252
Algemene lasten				
uitgaven m.b.t. algemene baten	70	70	80	-10
Onvoorzien	122	0	0	0
Incidentele lasten	0	69	238	-169
Stelposten	150	59	0	59
Saldi kostenplaatsen	43	137	133	4
Reserve mutaties				
Toevoegingen aan reserves	368	1.982	2.488	-506
Onttrekkingen aan reserves	1.058	2.942	3.422	480
Saldo reserve mutaties	690	960	934	-26

Toelichting op de belangrijkste afwijking in de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemene uitkering € 156.000

De algemene uitkering vertoont een meevaller van € 156.000. Deze wordt grotendeels veroorzaakt door een hoger accres 2013. Tevens heeft in 2013 een afrekening van het accres 2012 plaatsgevonden. De verwerking van deze afrekening (afwikkeling via een balanspost 2012) levert een meevaller op.

Stelposten (baten/lasten) € 141.000 (€ 82.000 + € 59.000)

In de begroting worden stelposten opgenomen voor te verwachten uitgaven en inkomsten in het begrotingsjaar dan wel in meerjarenperspectief. Bij de Najaarsnota worden de restanten van de stelposten voor het betreffende begrotingsjaar afgeraamd. In de Najaarsnota 2013 is bij het aframen van de stelposten abusievelijk een stelpost bijgeraamd in plaats van afgeraamd. Hierdoor resteert er een saldo van € 141.000 dat nu vrijvalt in de jaarrekening. Indien de stelposten correct waren afgeraamd was het positieve resultaat van de Najaarsnota € 141.000 hoger geweest.

Incidentele baten € 252.000

Het saldo op incidentele baten is ontstaan door diverse voordelen:

- De voorziening seniorenbeleid hebben we laten vrijvallen (€ 68.000). Voor deze voorziening is geen bestemming en onderbouwing. Ook ontbreekt een wettelijke verplichting voor het hebben van deze voorziening.
- Met ingang van 2013 heeft de gemeente Leusden met terugwerkende kracht de verhuur van buitensportaccommodaties in de BTW betrokken. Over voorgaande jaren is daardoor alsnog € 53.000 teruggevraagd. Vanaf 2013 wordt voor een aantal jaren € 29.000 over de investeringen teruggevraagd, dit naast de teruggave die in de reguliere aangiften is opgenomen.
- Uit het BTW-compensatiefonds hebben we een extra bedrag ontvangen van € 25.000 omdat een groter deel van de uitgaven op de kostenplaatsen compensabel is.
- De afwikkeling van het oude contract groenonderhoud leverde een financieel voordeel op van € 17.000.
- ESF-subsidie van € 18.000 ontvangen over 2012 voor het project 'Duurzaam Verbeteren Processen'.
- De Onderlinge Overheidsverzekeraar (OVO) is overgenomen door Achmea. De hieruit voortvloeiende uitkering vanuit het eigen vermogen voor de gemeente Leusden als voormalig lid is € 16.000.
- Op 1 januari 2012 is de NV AVU ontbonden. Als deelnemende gemeente hebben we ons aandeel uit het kapitaal en batig saldo ontvangen (€ 14.000).
- Tot slot zijn er nog diverse incidentele baten ontvangen voor een totaal van € 12.000.

Incidentele lasten € 169.000

- De debiteuren van sociale zaken worden door de gemeente Amersfoort geïnd. Hieronder vallen ook de verstrekking van BBZ-leningen waarvoor de gemeente een vergoeding van het Rijk ontvangt. Na overleg met de gemeente Amersfoort hebben we gekozen om per 1-1-2013 over te gaan op dezelfde systematiek van boeken en waarderen als in Amersfoort. Mede hierdoor is er per 31-12-2013 meer budget nodig om de voorziening dubieuze debiteuren Soza op peil te hebben (€ 89.000).
- De belastingdebiteuren worden door GBLT geïnd. Volgens opgave van GBLT bleek een toevoeging aan de post dubieuze debiteuren nodig (€ 34.000).
- Tot slot bleek er een bedrag toegevoegd te moeten worden aan de post dubieuze debiteuren van de algemene dienst (€ 19.000).
- Over 2012 is teveel gedeclareerd bij het BTW compensatiefonds. Dit is gecorrigeerd en verrekend (€ 27.000).

Uiteenzetting financiële positie

Aan de hand van een aantal kernvragen over de jaarrekening 2013 geven we een samenvatting van de financiële resultaten. Deze samenvatting biedt inzicht in het resultaat van het rekeningjaar en de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente Leusden.

1. Hoe is het resultaat van de jaarrekening 2013 ontstaan?

Het resultaat ontstaat door afwijkingen tussen begrote en werkelijke bedragen na het laatste bijstellingsmoment van de begroting. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de belangrijkste afwijkingen. De afwijkingen tussen het laatste bijstellingsmoment van de begroting en de realisatie worden genoemd. Voor een gedetailleerde analyse van en een toelichting op het resultaat wordt verwezen naar de verschillenanalyse bij de betreffende programma's.

Belangrijkste mee- en tegenvallers

Meevallers

Stelposten	Incidenteel	141
Algemene Uitkering	Incidenteel	156
Minder uitgaven Openbare Verlichting (contract opgezegd)	Structureel	103
N.a.v. uitstel nieuwe regionale crisisorganisatie geen piket en minder opleidingen	Incidenteel	52
Extra inkomsten SB G WMO verstrekkingen	Incidenteel	60
Incidenteel Aanvullende Uitkering (IAU) 2012 n.a.v. hogere bijstandslasten	Incidenteel	183
Vrijval voorziening seniorenbeleid	Incidenteel	68
Teruggave BTW investeringen buitensportaccommodaties	Incidenteel	82
Normuren 2013	Incidenteel	38

Tegenvallers

Extra storting voorziening wethouders pensioen	Incidenteel	248
Extra storting voorziening voormalig personeel	Incidenteel	211
Kosten bovenformatief personeel	Incidenteel	190
Meer uitgaven voor onderhoud van de openbare ruimte (wegen/openbaar groen)	Incidenteel	100
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren Soza (andere rekenmethode)	Incidenteel	89
Dotatie voorziening dubieuze belastingdebiteuren en debiteuren	Incidenteel	53
Hogere bijstandslasten 4 ^e kwartaal 2013	Structureel	112

2. Wat is de bestemming van het resultaat 2013?

Het rekeningresultaat van 2013 is € 261.000 positief. Dit positieve resultaat wordt voor een deel (€ 109.000) veroorzaakt door het Grondbedrijf ('t Zicht). Het betreft een eenmalig positief resultaat zonder structurele doorwerking naar latere jaren. Voorgesteld wordt dit bedrag van € 109.000 te storten in de algemene reserve Grondbedrijf. Daarnaast wordt voorgesteld een bedrag beschikbaar te stellen voor specifieke doeleinden met een totaalbedrag van € 270.000. Per saldo resteert daarna een tekort van € 118.000. Het college stelt de raad voor om het resterend rekeningtekort van € 118.000 te onttrekken aan de algemene reserve (basis deel).

Het bedrag van € 270.000

Het gaat hier om incidentele budgetten waarvan de besteding niet volledig in 2013 heeft plaatsgevonden en die doorschuiven naar 2014. Het gaat hierbij om een bedrag van in totaal € 270.000. In onderstaande tabel staan de doeleinden opgesomd.

Specifieke bestemmingen resultaat	(bedragen x € 1.000)
Inhuur personeel voor uitvoering projecten (2013); via bestemmingsreserve	38
Extra voordeel SB G op WMO verstrekkingen; toevoegen aan egaliseringsreserve WMO	60
Digitaliseren bouwdoSSIers	90
2 ^e Fase pilot binnensport	9
Budget 2013 woonserviceconcept bestemd voor projectsubsidie Larikslaan 2	30
Ontwikkelbudget jeugdzorg/sociaal domein	24
Infosysteem "Mens Centraal" en pilot Huisartsen	19
Totaal	270

Het bedrag van € 118.000

Per saldo resteert na de specifieke bestemmingen een tekort van € 118.000.

- Het college stelt de raad voor om dit resterend rekeningtekort te onttrekken aan de algemene reserve (basis deel).

3. Hoe heeft de begrotingspositie zich ontwikkeld in 2013?

Tussentijdse resultaten

De primitieve begroting 2013 liet een tekort zien van € 575.000. Door dit bedrag te onttrekken uit de algemene reserve kwam de primitieve begroting in evenwicht.

Bij de voorjaarsnota verslechterde het beeld voor 2013 verder. Deze verslechterde positie gold ook voor het meerjarenperspectief. Het nadeel van € 227.000 werd onttrokken uit de algemene reserve.

Bij de najaarsnota werd een voordeel verwacht van € 326.000. Bij het vaststellen van de najaarsnota is besloten dit bedrag toe te voegen aan de algemene reserve. Per saldo leveren de voor- en najaarsnota een gecumuleerd voordeel op van € 99.000 (€ 326.000 - € 227.000).

Begrotingsontwikkeling 2013	(bedragen x € 1.000)		
	Resultaat	verwerkt	t.l.v. / t.g.v.
Primitieve begroting	-/- 575	-/- 575	t.l.v. algemene reserve basisdeel
Voorjaarsnota	-/- 227	-/- 227	t.l.v. algemene reserve basisdeel
Najaarsnota	326	326	t.g.v. algemene reserve basisdeel
Jaarrekening 2013	-118	0	t.l.v. algemene reserve basisdeel

In totaal is er in 2013 na het onttrekken van het jaarrekeningresultaat € 594.000 nodig uit de algemene reserve basisdeel.

4. Hoe heeft de vermogenspositie zich in 2013 ontwikkeld?

Vermogenspositie

De vermogenspositie is opgebouwd uit het eigen vermogen en het vreemd vermogen. We geven hieronder een cijfermatig inzicht in de stand per 31 december 2013 en zetten dit af tegen de stand van een jaar eerder.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt gevormd door de som van de algemene reserves en de bestemmingsreserves.

Een reserve behoort tot het eigen vermogen en is vrij besteedbaar. De raad is bevoegd om te beslissen over de besteding van reserves. In onderstaand overzicht worden de reserves op een rijtje gezet. Per reserve is aangegeven waartoe deze is ingesteld en welk bedrag er eind 2013 in zit.

Overzicht reserves		(bedragen x € 1.000)	
	Stand 31-12-2012	Stand 31-12-2013	
Algemene Reserves	25.260	22.964	
Overige bestemmingsreserves	19.030	16.017	
Totaal	44.290	38.981	

Het totaal van alle reserves voor bestemming resultaat is per 31-12-2013 afgenomen met € 5.309.000. Dit komt voornamelijk door het verhogen van de verliesvoorziening Buitenplaats (€ 3.100.000) en diverse investeringen (verlegde Maanweg, Hamersveldseweg-Noord, fietspad Asschatterweg) die allemaal ten laste van reserves zijn gekomen.

Voor een volledige specificatie en toelichting op de reserves en investeringen per ultimo boekjaar verwijzen wij u naar de toelichting op de Balans.

Verhouding algemene reserve en bestemmingsreserves

Van het totale vermogen bestaat 60% uit algemene reserves en 40% uit bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserves zijn in principe niet vrij te besteden, tenzij de raad de bestemming ervan wijzigt.

Vreemd vermogen

Voorzieningen

Een voorziening behoort tot het vreemd vermogen en is niet vrij besteedbaar. Een voorziening betreft een toekomstige verplichting waarvan de omvang redelijk is in te schatten. De categorieën voorzieningen zijn weergegeven in het onderstaande overzicht.

Overzicht voorzieningen		(bedragen x € 1.000)	
	Stand 31-12-2012	Stand 31-12-2013	
Voorzieningen voor verplichtingen verliezen en risico's	5.197	5.365	
Onderhoudsegalisatie voorzieningen	23.236	23.778	
Totaal	28.433	29.143	

Het totaal van alle voorzieningen per 31-12-2013 is toegenomen met € 710.000 in vergelijking tot de stand per ultimo 2012. Voor een volledige specificatie en toelichting op de voorzieningen per ultimo boekjaar verwijzen wij u naar de toelichting op de Balans.

5. Hoe hebben de uitzettingen en renteopbrengsten zich in 2013 ontwikkeld?

In de onderstaande grafieken wordt het gemiddeld belegd vermogen weergegeven over de periode 2003 - 2013 en daarnaast het gerealiseerde rendement over deze periode.

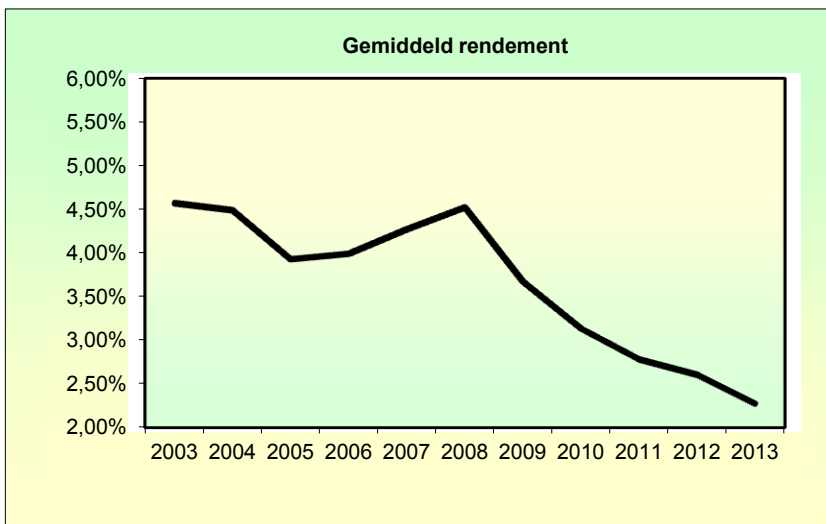
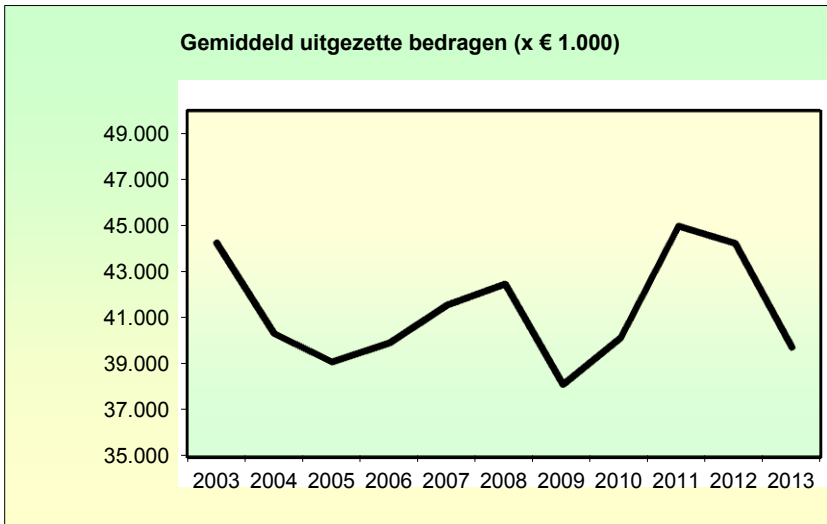
Het gemiddeld rendement voor 2013 was 2,27%. In 2012 was dit 2,60%. De daling komt door lagere rentepercentages.

Het gemiddeld uitgezette vermogen (kort en lang) daalde in 2013 naar € 39,7 miljoen.

Dit is een daling van € 4,5 miljoen ten opzichte van de € 44,2 miljoen in 2012.

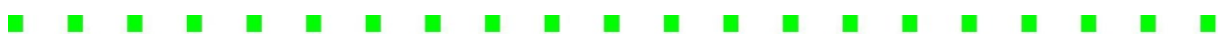
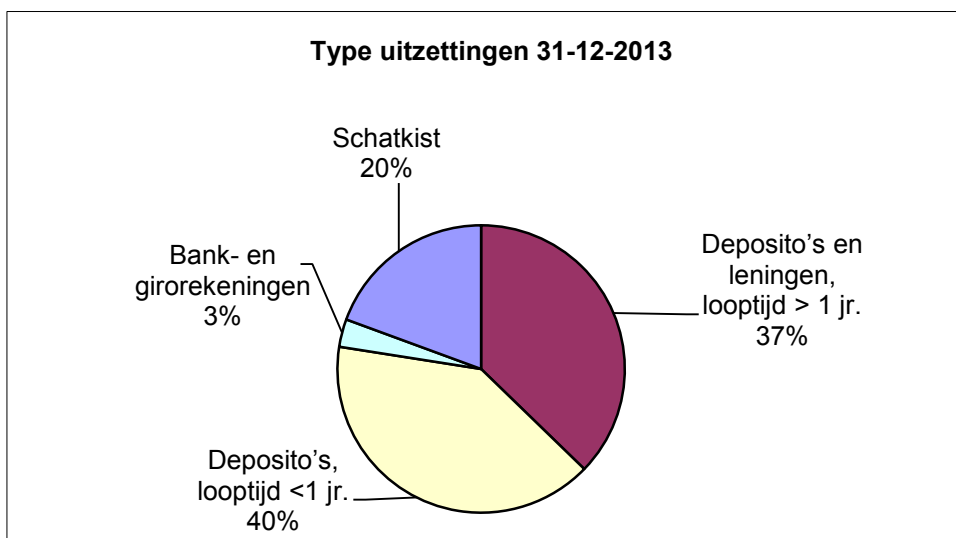
Dit wordt veroorzaakt door de diverse investeringen die zijn gedaan. Onder andere de verlegde Maanweg (€ 1.619.000), fietspad Asschatterweg (€ 604.000) en de Hamersveldseweg (€ 715.000).

Uitzettingen per 31 december 2013

Vanaf 15 december 2013 worden overtollige middelen, zodra ze vrijvallen, verplicht bij het Agentschap van het Ministerie van Financiën (Schatkistbankieren) aangehouden. Van het volume aan beleggingen en liquide middelen is de indeling naar soort belegging en looptijd per eind 2013 nu als volgt grafisch weer te geven:

Deel 1 Jaarverslag

Paragrafen

Lokale heffingen

Wettelijk kader

In deze paragraaf wordt ingegaan op beleid en ontwikkelingen met betrekking tot de lokale heffingen. Ook wordt ingegaan op de belastingopbrengsten, ontwikkeling van de lokale lastendruk en kwijtscheldingen.

Beleidskader

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente aan haar inwoners en bedrijven mag opleggen. In 2013 zijn op basis van door de raad vastgestelde verordeningen de volgende heffingen opgelegd: OZB, hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht), rioolheffing, rioolaansluitrecht, leges, marktgeld en lijkbezorgingsrechten. De gemeente voert een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid.

Bij de tarieven 2013 zijn als uitgangspunten toegepast:

- streven naar kostendekkendheid van heffingen en rechten, zo nodig met gebruikmaking van egalisatiereserves;
- tariefaanpassing met 2% in verband met de ontwikkeling van de inflatie;
- doorvoeren van door de raad vastgestelde bezuinigingsmaatregelen op belastinggebied. Voor 2013 zijn dit:
  1. verhoging van de Ozb-opbrengst met € 50.000 in 2013. Hiermee is de tweede stap van deze maatregel gerealiseerd die gedurende de periode 2012-2015 tot een meeropbrengst van € 200.000 moet leiden;
  2. maatregelen ter invulling van de taakstelling 'versterking profijtbeginself' voor in totaal € 35.000:
    - er zijn meer afvalbeleidskosten en perceptiekosten aan de afvalstoffenheffing toegerekend (€ 34.000);
    - de legestarieven voor Drank- en Horecawetvergunningen zijn verhoogd (€ 1.000).
- doorvoeren van overige door de raad vastgestelde maatregelen op belastinggebied, met name wordt genoemd de beleidsmatig stijging met 3% van het rioolheffingtarief op grond van het GRP 2009-2013.

Ontwikkelingen

Belastingssamenwerking

Per 2013 is de gemeente Leusden toegetreten tot de gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT). Dit belastingkantoor verzorgt de heffing en invordering van de belastingen OZB, rioolheffing, reinigingsheffingen, hondenbelasting en toeristenbelasting evenals de uitvoering van de wet Woz. De uitvoering van de precariobelasting, leges, marktgeld, rioolaansluitrecht en de lijkbezorgingsrechten is niet overgedragen aan GBLT, maar bij de gemeente in eigen beheer gebleven.

Tarieven

In de tabel hieronder worden de belangrijkste tarieven weergegeven en de ontwikkeling ten opzichte van 2012.

Tabel A1 Belastingtarieven	2012	2013
OZB (% van de WOZ-waarde):		
- eigendom woningen	0,0946%	0,1008%
- eigendom niet-woningen	0,2123%	0,2230%
- gebruiker niet-woningen	0,1711%	0,1797%
Reinigingsheffingen:		
- afvalstoffenheffing, eenpersoonshuishoudens	€ 143,00	€ 124,00
- afvalstoffenheffing, meerpersoonshuishoudens	€ 179,00	€ 155,00
- reinigingsrecht bedrijven	€ 213,01	€ 187,55
Rioolheffing, per aansluiting	€ 125,50	€ 131,75
Hondenbelasting, 1 ^e hond	€ 77,90	€ 79,45
Toeristenbelasting, per overnachting:		
- in hotels, vakantiewoningen, chalets	€ 1,49	€ 1,51
- in overige onderkomens/verblijfaccommodaties	€ 0,99	€ 1,00

Opbrengst

Tabel A2 Opbrengsten lokale heffingen					(bedragen x € 1.000)
	Begroting, primitief	wijziging	na wijziging	Opbrengst 2013	
OZB	5.771	35	5.806	5.763	
Hondenbelasting	186		186	175	
Toeristenbelasting	148		148	148	
Precariobelasting	21		21	20	
Afvalst./reinigingsrecht	1.814		1.814	1.794	
Rioolheffing	1.606		1.606	1.667	
Lijkbezorgingsrechten	29		29	47	
Leges	1.170	-592	578	632	
Marktgelden	29		29	27	
Totaal	10.774	-557	10.217	10.273	

Conclusie: De totale gerealiseerde opbrengst is in lijn met de (bijgestelde) begroting 2013.

Ontwikkeling lokale lastendruk

De woonlastendruk in Leusden is in 2013 gedaald ten opzichte van 2012 en ligt beneden het landelijk gemiddelde. Dit blijkt uit de landelijke ranglijst van gemeenten, waarin de heffingen zijn opgenomen die voor vrijwel ieder huishouden van toepassing zijn: de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Op deze ranglijst neemt Leusden de 21^e positie in van in totaal 408 (deel)gemeenten. In 2013 bedroegen de woonlasten voor een meerpersoons-huishouden in Nederland gemiddeld € 697. Tabel A3 geeft een overzicht van de gemiddelde woonlasten van meerpersoonshuishoudens in Leusden en aangrenzende gemeenten. Ten opzichte van deze gemeenten is Leusden het goedkoopst. De gegevens zijn ontleend aan de COELO Atlas lokale lasten 2013.

Tabel A3 Lokale woonlasten	2012	2013
Gemeente:		
Leusden	€ 586	€ 578
Amersfoort	€ 568	€ 603
Nijkerk	€ 612	€ 615
Zeist	€ 612	€ 619
Scherpenzeel	€ 635	€ 665
Woudenberg	€ 669	€ 668
Barneveld	€ 700	€ 694

Kwijtschelding

Voor de inwoners met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting.

Tabel A4 Verleende kwijtscheldingen					(bedragen x € 1.000)
	Begroting, primitief	wijziging	na wijziging	Werkelijk 2013	
Afvalstoffenheffing	41	-	41	31	
Rioolheffing	26	-	26	30	
Hondenbelasting	3	-	3	3	
	70	-	70	64	

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen is te omschrijven als 'de mate waarin de gemeente Leusden in staat is middelen vrij te maken om incidentele financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening'. Het weerstandsvermogen is een financieel vangnet voor optredende gevolgen van risico's die niet goed kunnen worden afgedekt op basis van het gevoerde risicomanagement. In deze paragraaf geven wij u inzicht in risico's van de gemeente, het beschikbare en het benodigde weerstandsvermogen.

Beleidskader

Het beleid is vastgelegd in de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen. De nota is door de raad vastgesteld op 23 december 2010. Er wordt onderscheid gemaakt in risico's van de algemene dienst en die van het grondbedrijf.

Ontwikkelingen

Algemene duiding risicopositie (vooruitblik)

De Nederlandse economie klimt in het kielzog van het eurogebied langzaam uit het dal, met een verwachte groei van 0,75% in 2014 en 1,25% in 2015. Het overheidstekort zal naar verwachting stabiliseren op 2,9% bbp in 2014 en vervolgens dalen tot 2,1% bbp in 2015. Daarmee zal het tekort duidelijk onder het 'Maastricht'-plafond van 3% bbp liggen. De werkloosheid loopt nog op door de dalende werkgelegenheid, maar in 2015 gaat de werkloosheid licht dalen als de arbeidsmarkt weer aantrekt. De bijstand reageert met vertraging op de conjuncturele ontwikkeling. Een toename van de werkloosheid heeft circa twee jaar later effect op de bijstand, voor een belangrijk deel doordat het verblijf in de WW eindigt. Hoewel de productie van nieuwbouwwoningen al jaren onder druk staat door teruglopende verkoopaantallen, lijkt zich een kentering voor te doen. De verkoop van nieuwbouwwoningen en van bestaande woningen nemen het laatste halfjaar toe. Tevens is het totaal aantal afgegeven bouwvergunningen niet verder weggezakt sinds medio 2013.

Met de decentralisaties komen omvangrijke en complexe nieuwe taken op ons af. In veel gevallen gaat dit gepaard met kortingen op de over te dragen budgetten vanwege gelijktijdige versoeringen in regelingen of vanwege door het Rijk voorziene efficiencyeffecten. Ook is er ten tijde van de samenstellen van de jaarrekening nog grote onduidelijkheid over de opbouw en de onderbouwing van de budgetten. Mede hierdoor is er nog geen betrouwbare koppeling te leggen naar de lastenzijde van de begroting in termen van doelgroepen. Een specifiek aandachtspunt is de groei van de doelgroepen van de Jeugdzorg en de WMO 2015 in het recente verleden. Gemeenten staan daarmee voor een forse budgettaire opgave: niet alleen om vanaf 2015 de beoogde doelmatigheidswinsten te realiseren, maar ook om in de periode 2013-2015 de groeitrend uit het verleden om te buigen.

Bij de uitvoering van de nieuwe taken kan een opeenstapeling van financiële risico's optreden. Als grote onverklaarde verschillen in de verdeelmodellen van het macrobudget gelijktijdig optreden, kan dit, bovenop de generieke budgetkortingen, significante financiële problemen brengen. Ook kunnen er verschillen in kwaliteit en niveau van de voorzieningen tussen gemeenten ontstaan.

Risicomanagement

Op basis van het ingevoerde risicomanagement worden risico's systematisch in beeld gebracht en op mogelijke consequenties beoordeeld. Tweemaal per jaar wordt een monitor samengesteld waarbij risico's worden geïnventariseerd dan wel geactualiseerd. Bij een aantal onderwerpen wordt ingezet op verdere beheersing van het risico. Dit speelt met name bij contractbeheer (het inzichtelijk maken en beheren van de lopende contractuele verplichtingen), aansprakelijkheidsrisico's en de risico's rond samenwerking met verbonden en andere partijen.

Risico's algemene dienst

Op basis van de risicomonitor 2014-01 zijn de volgende tien belangrijkste risico's in beeld gebracht (tabel B1).

Tabel B1 Inventarisatie risico's algemene dienst

<i>Risico</i>	<i>Beknopte omschrijving</i>	<i>Omvang risico</i>
1. Algemene uitkering Gemeentefonds	De ontwikkeling van het accres, taakmutaties, herverdeeleffecten en ontwikkeling van maatstaven.	750.000
2. Decentralisatie jeugdzorg	Mogelijke decentralisatie met o.a. onduidelijkheid over instroom en beschikbare financiën.	475.000
3. Bouwleges	Terugloop opbrengst.	400.000
4. Decentralisatie AWBZ	Mogelijke decentralisatie met o.a. onduidelijkheid over instroom en beschikbare financiën.	385.000
5. Bijstand	Het open einde karakter van de regeling. Tevens risico van toename instroom bijstandsccliënten door economische recessie	320.000
6. Uitvoering WMO	Het open einde karakter van de regeling, o.a. de gehandicapten voorzieningen.	300.000
7. Verbonden en gerelateerde partijen	O.a. de beperktere beïnvloedbaarheid en beheersbaarheid van de kosten & aanloop- en ontvluchtungskosten.	250.000
8. Onderhoud schoolgebouwen		250.000
9. Participatiewet	Mogelijke decentralisatie met o.a. onduidelijkheid over instroom en beschikbare financiën.	200.000
10. Niet halen bezuinigingen		160.000
Overige risico's in monitor 2014-01	Diversen.	695.000
Totaal		4.185.000

Weerstandsvermogen algemene dienst

Ingevolge de Nota risicomangement wordt het weerstandsvermogen uitgedrukt in een ratio. Met behulp van dit verhoudingsgetal wordt bepaald of het weerstandsvermogen toereikend is. De gemeente streeft naar een ratio van 1,0 met als toegestane bandbreedte een bovengrens van 1,2 en een ondergrens van 0,8.

Komt de ratio buiten de bandbreedte, dan wordt binnen een jaar een voorstel gedaan om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen of te verlagen. De ratio wordt als volgt berekend:

$$\text{ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbaar weerstandsvermogen (1)}}{\text{benodigd weerstandsvermogen (2) of het totaal van de risico's (3)}}$$

Toelichting:

Het beschikbare weerstandsvermogen (1) bestaat uit het vrij aanwendbare basisdeel van de algemene reserve. Het benodigde weerstandsvermogen (2) is genormeerd op 10% van de omzet van de algemene dienst. Aangezien risico's nooit statisch zijn, wordt de norm voor het benodigde weerstandsvermogen in verband gebracht met het totaal van de geïnventariseerde risico's (3). Mocht het totaal van de risico's hoger zijn dan de norm, dan wordt het totaal van de risico's gebruikt voor de berekening van de ratio weerstandsvermogen.

Het beschikbare weerstandsvermogen (1) per 31-12-2013 bedraagt € 5.143.000. Het benodigde weerstandsvermogen (2) is genormeerd op € 4.650.000. Omdat het totaal van de geïnventariseerde risico's (3) in tabel B1 lager is dan het genormeerd benodigd weerstandsvermogen, wordt de ratio als volgt becijferd:

$$\text{ratio: } \frac{\text{beschikbaar weerstandvermogen}}{\text{benodigd weerstandvermogen}} = \frac{\text{€ 5.143.000}}{\text{€ 4.650.000}} = 1,1$$

Conclusie:

De ratio van 1,1 valt binnen de bandbreedte. Het weerstandvermogen is toereikend.

Risico's grondexploitatie

In de Actualisatie van de diverse grondexploitaties zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van grondexploitaties. Daarnaast is er begin 2014 een nieuwe (geheime) monitor kredietcrisis aangeboden. Hierin worden de risico's per project nader gespecificeerd en wordt er gekeken naar de specifieke gevolgen van de economische crisis.

In deze paragraaf geven wij u inzicht in het beschikbare en het benodigde weerstandvermogen voor het Grondbedrijf. De wijze waarop deze berekend zijn, zijn conform de Nota Risicomanagement en Weerstandvermogen, zoals vastgesteld op 23 december 2010.

Benodigd Weerstandvermogen Grondbedrijf

In de Nota Risicomanagement en Weerstandvermogen is beschreven hoe de norm voor het benodigde weerstandvermogen wordt berekend.

Op basis van de grondexploitaties zoals opgenomen in de Actualisatie 2014 (raad 5 juni 2014) is het benodigde weerstandvermogen Grondbedrijf € 2,102 mln. Dit is exclusief de risico's als gevolg van de kredietcrisis. In de tabel hieronder is weergegeven hoe dit benodigd weerstandvermogen is opgebouwd.

Tabel B.2 Benodigd weerstandvermogen Grondbedrijf (bedragen x € 1.000)

2 % van de boekwaarde per 1-1-2014 van in exploitatie genomen gronden	279	
3% van de nog te maken kosten	770	
5% van de nog te realiseren opbrengsten	1.895	
	<hr/>	2.944
Verminderd met het totaal van de posten 'Onvoorzien' van de afzonderlijke grondexploitaties		-1.442
Vermeerderd met reserveringsruimte voor nog te activeren planvoorbereidingskredieten, werkbudget grondbeleidsteam en kosten bedrijfsvoering grondbedrijf		600
Totaal benodigd weerstandvermogen Grondbedrijf		<hr/> 2.102

Beschikbaar weerstandvermogen Grondbedrijf

Het beschikbare weerstandvermogen wordt gevormd door het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve Grondbedrijf. Dit bedraagt per eind 2013 € 1,154 mln., zijnde het saldo van deze reserve ad € 3,584 mln. minus de buffer van € 2,430 mln. (zie tabel B.2)

Tabel B.3 Overzicht buffer Algemene Reserve Grondbedrijf (bedragen x € 1.000)

Buffer voor risico's kredietcrisis	1.795
Buffer voor financiering restantkredieten Visieprojecten	635
Totale buffer Algemene Reserve Grondbedrijf	<hr/> 2.430

Naar aanleiding van de in de Actualisatie Grondexploitaties 2014 genoemde risico's is bepaald dat voor de zachte risico's een bedrag gelabeld dient te worden binnen de Algemene Reserve Grondbedrijf ter grootte van € 1,795 mln. Dit is ten opzichte van vorig jaar een daling met € 0,318 mln. Voor de harde risico's, welke leiden tot grondexploitaties met een verwacht negatief resultaat, zijn reeds voorzieningen gevormd.

Deze betreffen de voorzieningen Buitenplaats, Biezenkamp en Groot Agteveld. Hiermee zijn alle risico's met betrekking tot de kredietcrisis op een afzonderlijke wijze afgedekt op basis van het middenscenario en zijn daarom niet meegenomen in de berekening van de ratio. Daarnaast is een buffer opgenomen voor de nog lopende donatieprojecten van Visie. Deze projecten worden uit de Algemene Reserve Grondbedrijf gefinancierd. Om aan de reeds gemaakte afspraken en verplichtingen te kunnen voldoen, is het totaal van de nog te maken kosten ad. € 0,635 mln. gelabeld binnen deze reserve.

Ratio weerstandsvermogen Grondbedrijf

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen het benodigde weerstandsvermogen enerzijds en het beschikbare weerstandsvermogen anderzijds. Evenals voor de Algemene Dienst wordt ook voor het Grondbedrijf uitgegaan van een ratio van minimaal 1,0. Bij het bepalen van de norm voor de hoogte van de ratio is het van belang te onderkennen dat deze ratio een momentopname betreft. Het in exploitatie nemen van een project kan bijvoorbeeld voor een verhoging zorgen van het benodigde weerstandsvermogen. Daarentegen kan het afsluiten van een winstgevend project het beschikbare weerstandsvermogen doen toenemen als gevolg van de winstneming. Vastgesteld is dan ook bij het Grondbedrijf te werken met een zogenaamde 'bandbreedte'. Dit voorkomt dat bij een tijdelijke afwijkende omvang er direct maatregelen dienen te worden genomen. De bandbreedte bedraagt 20%, zowel naar boven als naar beneden, wat resulteert in een bovengrens van 1,2 en een ondergrens van 0,8.

Met de bovenvermelde cijfers ten aanzien van het beschikbare en benodigde weerstandsvermogen komt de ratio van het weerstandsvermogen over 2013 uit op:

$$\text{ratio: } \frac{\text{beschikbaar weerstandsvermogen}}{\text{benodigd weerstandsvermogen}} = \frac{1.154}{2.102} = 0,5$$

Conclusie: de ratio van 0,5 past niet binnen de vastgestelde bandbreedte, waardoor het weerstandsvermogen niet toereikend is. Op grond van de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen zal het college zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen één jaar een voorstel doen om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen.

Bovenstaande conclusie, gebaseerd op een momentopname, dient in perspectief te worden gezien met het volgende:

- Als rekening wordt gehouden met de voorgestelde bestemming van het jaarrekeningresultaat 2013 van het Grondbedrijf, stijgt het beschikbare weerstandsvermogen met € 0,109 mln. De ratio komt dan uit op 0,6.
- Het verwachte saldo van de positieve grondexploitaties tezamen bedraagt € 2,784 mln., gebaseerd op de Actualisatie Grondexploitaties 2014. Dit betekent dat op de middellange termijn (3-4 jaar) de Algemene Reserve Grondbedrijf toeneemt met deze te verwachte winstuitnemingen.
- Voor de risico's met betrekking tot de kredietcrisis zijn afzonderlijke dekkingen aanwezig. Voor harde risico's zijn voorzieningen gevormd en voor de zachte risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Gesteld kan worden dat de gemeente Leusden een behoedzaam financieel beleid voert, door naast het conform de IFLO-norm benodigde weerstandsvermogen voor de verschillende projecten nog separate risicovoorzieningen te treffen.

Kapitaalgoederen en investeringen

Algemeen

In deze paragraaf wordt weergegeven hoe het gemeentelijk beleid ten aanzien van het groot onderhoud van kapitaalgoederen in het jaar 2013 tot uitvoering is gebracht en welke middelen hiervoor zijn aangewend. Het onderhoud van kapitaalgoederen bestaat uit twee soorten onderhoud; het dagelijks klein onderhoud, waarvan de kosten direct ten laste van de exploitatie komen en daarnaast het groot onderhoud, waarvan de kosten ten laste van de aanwezige onderhoudsvoorzieningen worden gebracht.

Kapitaalgoederen in Leusden

De gemeente Leusden heeft circa 180 kilometer aan wegen, 227 kilometer aan riolering, 5 hectare aan water, 1.330.000 m² aan groen en 27.000 m² aan gebouwen in beheer. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen vergt circa 20% van de jaarlijkse gemeentelijke lasten.

Ontwikkelingen

Prijsontwikkelingen grond-, weg- en waterbouw

Uit de diverse prijsindexen van het CBS blijkt dat er zich gedurende het jaar 2013 zo goed als geen stijging heeft voorgedaan in de kostenbestanddelen loon, materiaal en materieel. De situatie in 2013 is daarmee niet veel veranderd ten opzichte van de situatie van de voorgaande jaren. Er wordt nog steeds scherp ingeschreven in de markt en de hoeveelheid werk is landelijk gezien minder van omvang dan in het verleden. De gunstige marktprijzen geven op de korte duur een positief beeld. Dit beeld is ook verwerkt in de groot onderhoudsbudgetten waarop, gegeven de marktsituatie, feitelijk een aanbestedingsvoordeel is behaald. Op de lange termijn kan dat risico's met zich meebrengen. Zo zal de markt een keer aantrekken en worden er op enig moment voor dezelfde onderhoudswerken hogere prijzen gevraagd. Daarnaast gebeurt het nog steeds dat aannemers in deze tijd veelal een risico nemen door scherp in te schrijven op een werk. Dit vraagt van de opdrachtgever een goede regie op de kwaliteit van uit te voeren werkzaamheden.

Gemeentelijke bezuinigingen

In de meerjarenbegroting 2012-2015 is een taakstellende besparing verwerkt op het integraal beheer van de openbare ruimte. Deze loopt op tot een besparing van € 600.000 per jaar met ingang van het jaar 2014. Van dit bedrag is € 175.000 structureel gekort op de jaarlijkse onderhoudsbudgetten. Daarnaast is bij de financiële actualisatie van het groot onderhoud in 2012 een voordeel behaald van structureel € 265.000 per jaar. In de actualisatie zijn meerjarige aanbestedingsvoordelen op het gebied van asfalt- en elementenonderhoud verwerkt. Daarnaast is er gekozen voor een versobering van renovatiebudget zonder daarbij afbreuk te willen doen aan het geambieerde kwaliteitsniveau van de buitenruimte. Hiermee is invulling gegeven aan de bezuinigingsopgave voor het jaar 2013. Voor het jaar 2014 en verder resteert nog een in te vullen bezuinigingsopgave van € 160.000 per jaar.

Openbare Verlichting

De gemeente Leusden heeft het leasecontract van de Openbare Verlichting opgezegd. Per 1 juli 2013 is de gemeente Leusden economisch eigenaar geworden van de Openbare Verlichting op haar grondgebied. Voor de volledigheid verwijzen we hierbij ook naar het Raadsvoorstel juni 2014 inzake de afkoopsom Openbare Verlichting. In het vierde kwartaal van 2014 volgt een implementatieplan waarin duidelijk gemaakt zal worden met welke maatregelen de in de begroting vastgelegde bezuinigingstaakstelling op het gebied van Openbare Verlichting behaald kan worden. De bezuinigingsopgave loopt op naar een jaarlijkse besparing in de begroting van ruim € 200.000 met ingang van het jaar 2017.

Speelruimteplan

In maart 2012 is het speelruimteplan vastgesteld door de raad. Op basis van het speelruimteplan kan richting worden gegeven aan minder formele speelplekken en het komen tot meer informele speelplekken en speelprikkels.

Het aantal speelvoorzieningen zal worden gereduceerd van 650 naar circa 300 in overleg met de samenleving. De in de begroting opgenomen jaarlijkse bezuinigingsopgave op speelvoorzieningen loopt in meerjarenperspectief op naar € 59.000 met ingang van het jaar 2016. Het is aan de inwoners van de gemeente om met initiatieven te komen en een passende invulling voor de vrijkomende ruimtes voor te stellen. De bestaande bezuinigingsopgave vormt hierbij het kader.

Groot onderhoud

In december 2012 is de rapportage Groot onderhoud vastgesteld door het college. Hiermee is voor de derde maal een meerjarige onderhoudsplanning opgesteld (periode 2012-2015). In 2015 wordt deze planning geactualiseerd. De onderhoudsmaatregelen worden opgesteld vanuit de kwaliteitscriteria- en de kwaliteitsambitie 'basis'. Groot onderhoud en investeringen op het gebied van Riolering komen voort uit het gemeentelijke rioleringsplan. Per onderhoudsdiscipline wordt verslag gedaan over de in 2013 uitgevoerde werkzaamheden.

Riolering

Beleidsplan	Gemeentelijk Rioleringsplan 2009-2013 (actualisatie in 2014)
Stand van zaken:	In het GRP is een meerjarenplanning opgenomen voor vervanging, renovatie en reparatie van riolen. Van de activiteiten die voor 2013 in het GRP staan is een deel uitgevoerd en een deel in voorbereiding genomen.
Activiteiten 2013:	<ul style="list-style-type: none"> • de reiniging en inspectie van de vrijvervalriolering is in 2013 voor een periode van drie jaar aanbesteed in een gezamenlijk project met de gemeenten Amersfoort en Bunschoten. Binnen dit project is in 2013 25 kilometer aan vrijvervalriolering gereinigd en geïnspecteerd; • verder zijn 200 installaties van de drukriolering, 18 rioolgemaal en 4 poldergemaal gereinigd en geïnspecteerd. Naar aanleiding van de inspectieresultaten hebben diverse revisies en reparaties plaats gevonden; • in 2013 is een nieuw gemalen beheers- en meetsysteem voor de riolering in gebruik genomen. Dit project is aanbesteed onder de vlag van het waterplatform Vallei en Eem, een samenwerkingsverband tussen diverse gemeenten en het waterschap Vallei en Veluwe; • in een gezamenlijk project met de gemeente Amersfoort is in 2013 een groot aantal rioolstrengen gerelined. Relinen is een alternatief voor vervangen of grootschalige reparatie waarbij een nieuwe rioolbuis in de bestaande buis wordt gebracht zonder dat grondwerkzaamheden benodigd zijn; • de geplande rioolvervangingen in de Asschatterweg tussen de kruising met de Middenweg en de Walstro en de Koningin Julianaweg ter hoogte van Achterveld zijn uitgevoerd; • op basis van een in 2012 uitgevoerd onderzoek naar grondwateroverlast is in 2013 in park Wildenburg drainage aangelegd en is het maaiveld geherprofileerd; • het reguliere onderhoud zoals kolkenreiniging en gemalenonderhoud is uitgevoerd. Storingen en klachten zijn opgelost; • de renovatie van rioolgemaal en pompunits van de drukriolering is een doorlopend proces. Bij de drukriolering zijn diverse pompunits en onderdelen van het meldsysteem vervangen.

Water

Beleidsplan	Baggerplanning stedelijk gebied Leusden, onderhoudsplan Stedelijk Water Leusden 2011-2016 en IBOR 2009-2012
Stand van zaken:	Een deel van de watergangen in Leusden is in beheer bij de gemeente en een deel is in het beheer bij het waterschap.

Groot onderhoud aan het watersysteem wordt zo veel mogelijk in gezamenlijke werken aanbesteed en uitgevoerd, deze werken vinden niet jaarlijks plaats. In 2013 zijn geen baggerwerkzaamheden of grootschalige oeveraanpassingen uitgevoerd. Regulier dagelijks en jaarlijks onderhoud is uitgevoerd binnen het woonomgevingsbestek.

- Activiteiten 2013:
- in 2013 zijn in een waterbodemonderzoek slibdiktes en verontreinigingsparameters bepaald van de watergangen die voor 2014 volgens het theoretisch model in aanmerking komen voor baggerwerkzaamheden. Het betreft hier onder meer watergangen in 't Vliet en Rozendaal. Op basis van signalen uit de omgeving is een aantal watergangen toegevoegd aan het onderzoek die volgens het theoretisch model nog niet naar voren komen;
  - het onderhoud van de buitenruimte, inclusief het klein onderhoud aan de watergangen, is uitgevoerd conform de aanbestede woonomgevingsbestekken;
  - buiten het waterbodemonderzoek en het reguliere onderhoud heeft er in 2012 geen groot onderhoud 'water' plaatsgevonden.

Wegen

- Beleidsplan Groot onderhoud 2012-2015
- Stand van zaken: De meest recente onderhoudsinspectie dateert uit 2012. Prioritering van werkzaamheden vindt plaats binnen de financiële kaders van de in 2012 opgestelde doorrekening.
- Activiteiten 2013: Naast regulier groot onderhoud is meer grootschalig werk verricht aan:
- Heiligenbergerweg;
  - Ruigevelddreef, Heetvelderweg, 't Laantje en Vogelwikke-Akkerwinde.

Er zijn enkele gecombineerde werken uitgevoerd zoals

- Fietspad Asschatterweg tweede fase;
- Koningin Julianaweg;
- Herinrichting Asschatterweg-Middenweg.

Verkeersregelininstallaties

- Beleidsplan Groot onderhoud 2012-2015
- Stand van zaken: Het onderhoud van verkeersregelininstallaties is in overeenstemming met het gewenste niveau. De verkeersveiligheid is beter geborgd door toepassing van een noodstroomvoorziening. De uitval van de VRI's blijft daarmee tot het uiterste beperkt. Daarnaast is de reguliere inspectie en aanpassing van de programmering uitgevoerd.
- Activiteiten 2013: In 2013 hebben de volgende werkzaamheden plaatsgevonden:
- de in 2012 aanbestede vervanging van de VRI op K5 Asschatterweg – Middenweg is in 2013 gecombineerd met de civiele reconstructie uitgevoerd;
  - de nieuwe VRI op K17 Groene Zoom – Zuiderinslag in verband met de realisatie van een tankstation aan het einde van de Bavoortseweg, wordt in 2014 aangelegd;
  - op kruispunt K13 Noorderinslag – Heiligenbergerweg levert de busprioriteit een aanzienlijke vertraging op voor de overstekende fietser. VERDER-project 44 centraal busknooppunt moet de nodige extra capaciteit opleveren. De verwachting is dat in 2014 besluitvorming plaatsvindt, met hopelijk een start van de realisatie. In 2013 zijn diverse voorbereidende VRI-analyses verricht.
  - specialistische VRI-ondersteuning (inspectie/programmering).

Wegenbouwkundige kunstwerken

- Beleidsplan Groot onderhoud 2012-2015
- Stand van zaken: De geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd.

- Activiteiten 2013:
- Inspectie in dit jaar maakt duidelijk dat gegeven het huidige financiële kader instandhouding van het bestaande kwaliteitsniveau op lange termijn onder druk staat.
  - herstel brug Jachtopziener;
  - herstel brug Reigerpad;
  - herstel brug Croessrak;
  - herstel brug Eikenlaan/Bitterschöten, opdrachtverlening heeft plaatsgevonden, werkzaamheden worden in het jaar 2014 uitgevoerd;
  - inspectie muur begraafplaats Oud Leusden;
  - inspectie totaal areaal kunstwerken heeft niet plaatsgevonden en is doorgeschoven naar 2014.

Gebouwen

- Beleidsplan: Groot onderhoud 2012-2015
- Stand van zaken: Inspectie van de gebouwen heeft uitgewezen dat het onderhoud in overeenstemming is met het gewenste basisniveau.
- Activiteiten 2013: In 2013 is volgens het jaarplan groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen (o.a. openbare gebouwen, gymlokalen en culturele gebouwen) uitgevoerd. In het jaarplan is rekening gehouden met de te bouwen Multifunctionele centra (MFC's) in de Tabaksteeg, in de Biezenkamp en Alandsbeek. Slechts daar waar groot onderhoud onvermijdelijk is in verband met bijvoorbeeld een later dan geplande ingebruikname van de MFC's, is er wel onderhoud uitgevoerd. Uitgevoerde activiteiten in 2013 zijn onder andere:
- schilderwerk uitgevoerd bij de Aula, Brandweergarage LC en de Moespot;
  - vervangen centrale van de brand meldinstallatie van het Gemeentehuis en van sporthal de Korf;
  - vervangen CV-ketel bij de Milieustraat, Gymzaal Lijsterbeslaan en de Wip-Wap;
  - vervangen verwarmingsinstallatie bij sportzaal de Meent;
  - vervangen PV-cellen bij de Milieustraat;
  - vervangen boiler bij Gymzaal Berkelwijk.

Groen

- Beleidsplan: Groenbeleidsplan gemeente Leusden 'Groene rijkdom in beeld' 2005-2010; Groot onderhoud 2012-2015; kwaliteitscatalogus openbare ruimte.
- Stand van zaken: Op basis van de technische inspectie van 2010 is een aantal over Leusden verspreide plantvakken gerenoveerd en omgevormd. Waar mogelijk zijn deze werkzaamheden gebundeld, afgestemd met de andere vakdisciplines en projectmatig uitgevoerd. De technische groeninspectie die in 2010 heeft plaatsgevonden vormt de basis voor het groot onderhoud groen voor de komende 2 jaar. De afdeling beleid is in 2013 gestart met het actualiseren van het groen beleidsplan. In 2014 wordt de actualisatie van het groenbeleidsplan afgerond en zal de uitwerking van het nieuwe beleidsplan handen en voeten krijgen.
- De Groene Kaart waarop alle bomen met een beschermd status staan is begin 2013 vastgesteld, waardoor de nieuwe bomenverordening in werking is getreden.
- Activiteiten 2013: De uitgevoerde projecten in 2013 zijn:
- afronding en vaststelling van de Groene Kaart;
  - projectmatig groot onderhoud aan plantvakken op diverse locaties in Leusden;
  - renovatie Akkerwinde waar in samenwerking met de vakdiscipline wegen het groen en de bestrating in de Akkerwinde gerenoveerd zijn;
  - incidenteel is er een koningslinde met bijhorend sierhekwerk geplaatst op het Maximaplein in de Tabaksteeg.

Speelvoorzieningen

Beleidsplan	Speelruimteplan 2012-2022, Groot onderhoud 2012-2015
Stand van zaken:	In het najaar 2012 is de jaarlijkse externe inspectie uitgevoerd. Daaropvolgend is in 2013 slechts een beperkte hoeveelheid werkzaamheden uitgevoerd om de veiligheid van de huidige speelvoorzieningen te kunnen blijven waarborgen. Daarnaast is er bij het verwijderen van een niet veilig toestel voor de gebruikers/omwonenden de gelegenheid om de ruimte op een creatieve manier in te vullen. Dit vraagt veel maatwerk en aftasting per speelplek hoe om te gaan met de bestaande vraag vanuit de samenleving.
Activiteiten 2013:	<ul style="list-style-type: none"> • renovatie speelplek Acacialaan; • renovatie kabelbaan Walstro; • plaatsing speeltoestel Beverhoeve; • herinrichting park Claverenblad.

Sportterreinen

Beleidsplan	Meerjarenplanning Buitensportaccommodaties
Stand van zaken:	Uit onderzoek en in overleg met de sportverenigingen is gebleken dat het nauwelijks financiële meerwaarde heeft wanneer sportverenigingen reguliere onderhoudstaken zelf uitvoeren. Daarom is besloten om al de dagelijkse onderhoudswerkzaamheden in één onderhoudsbestek te zetten. De firma Ossendrijver gaat op basis van dit onderhoudsbestek de komende twee jaar het dagelijks onderhoud op de sportaccommodaties uitvoeren. Voor 2013 stond de renovatie van natuurgrasvelden 7 en 8 van Roda '46 in de planning. Op basis van een kwaliteitsrapportage die wij hebben laten uitvoeren, is besloten om de renovatie van betreffende natuurgrasvelden door te schuiven naar 2018.
Activiteiten 2013:	<ul style="list-style-type: none"> • wegzetten van het dagelijks onderhoud sportaccommodaties d.m.v. het opstellen van een onderhoudsbestek; • doorspuiten drainage hockeyvelden sportpark De Schammer.

Budgetten

In onderstaande tabel geven wij een overzicht van de totale kosten van het onderhoud van de kapitaalgoederen, zoals opgenomen in de diverse programma's van de begroting.

Tabel C.1 Kosten Groot Onderhoud kapitaalgoederen per programma				
	Begroting 2013		Realisatie 2013	Saldo
	Primitief	na wijziging		
Budget inclusief VAT, pp 2013				
1. Bestuur en Dienstverlening	0	0	0	0
2. Veiligheid en Openbare orde	0	0	0	0
3. Openbare ruimte en Milieu				
▪ wegen en kunstwerken	1.243.000	1.243.000	1.622.500	- 379.500
▪ openbaar groen	127.800	127.800	110.100	17.700
▪ onderhoud schaftlokaal	1.500	1.500	0	1.500

▪ speelvoorzieningen	140.000	140.000	94.400	45.600
▪ waterbeheer	58.100	58.100	29.300	28.800
▪ brandweergarage	4.500	4.500	0	4.500
▪ bibliotheek	11.900	11.900	0	11.900
▪ binnensportaccommodaties	41.700	75.200	215.200	-140.000
▪ buitensportaccommodaties	176.900	176.900	93.100	83.300
▪ onderhoud zwembad	162.600	573.000	561.700	11.300
▪ multifunctionele accommodaties	10.400	40.300	58.200	-17.900
▪ aula en toren begraafplaats	0	0	10.000	-10.000
▪ peuterspeelzalen	11.400	24.200	12.800	11.400
▪ jeugd- en jongerencentra	7.000	7.000	16.000	-9.000
▪ budget areaaluitbreiding	169.900	169.900	0	169.000
▪ beheer en onderhoud riolering	712.000	712.000	623.000	89.000
4. Verkeer en Vervoer				
▪ verkeersregelinstallaties	97.300	97.300	124.100	-26.800
6. Onderwijs				
▪ onderwijsgebouwen (kunstgebouw/Holm)	7.800	7.800	0	7.800
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
▪ gemeentehuis	34.700	34.700	55.400	-20.700
▪ gemeentewerf	15.100	15.100	0	15.100
▪ milieustraat	100	60.100	51.600	8.500
Totaal	3.033.700	3.580.300	3.677.400	- 97.100

In 2012 is het groot onderhoudsperspectief geactualiseerd. Middels deze actualisatie is een aanzienlijk deel van de totaal te realiseren besparingen op het integraal beheer van de openbare ruimte gerealiseerd. Als gevolg van de actualisatie zijn de onderhoudsbudgetten in 2013 neerwaarts bijgesteld en in de primitieve begroting verwerkt. Per saldo bedroeg het groot onderhoudsbudget in het jaar 2013 € 3.033.700.

De onderhoudsbegroting 2013 is vervolgens verhoogd met:

- € 410.400 budget voor onderhoudswerk aan het zwembad, oorspronkelijk in 2012 voorziene uitgaven;
- € 76.200 aanvullend budget a.g.v. budgetbijraming asbestsanering diverse panden;
- € 60.000 renovatiebudget de Milieustraat, dekking uit verkoop materiaal en bestaande onderhoudsgelden

Het totale groot onderhoudsbudget na wijziging komt daarmee voor het jaar 2013 neer op € 3.580.300.

De voornaamste financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijzigingen worden hieronder per programma onderdeel toegelicht.

Programma 3 – Openbare ruimte en Milieu

Wegen en kunstwerken -/- € 379.500

Vanuit de voorziening wegbeheer is in 2013 bijgedragen aan de aanpak van de kruising Asschatterweg – Middenweg. Deze werkzaamheden zijn circa een jaar eerder uitgevoerd dan gepland in verband met noodzakelijke uitvoering van de aanpak van de riolering ter plaatse. De overschrijding in de jaarplanning wordt voornamelijk door de vervroegde uitvoering van dit project (kruising Asschatterweg) veroorzaakt. De eerder dan geplande uitgave kan gedekt worden vanuit in de voorziening wegbeheer aanwezige middelen.

Speelvoorzieningen +/- € 45.600

Ten opzichte van de normatief gangbare – en in de begroting opgenomen – budgetten voor vervanging en groot onderhoud aan speeltoestellen is er in afwachting van de nadere uitwerking van het uitvoeringsplan speelvoorzieningen beperkt gebruik gemaakt van in de begroting aanwezige budgetten. Het totaal niet ingezette bedrag komt neer op € 45.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag binnen de onderhoudsvoorziening beschikbaar te houden in afwachting van het nog op te stellen uitvoeringsplan.

Binnensportaccommodaties -/- € 140.000

In de uit 2012 daterende grootonderhoudsplanung zijn geen bedragen opgenomen voor asbestsanering en maatregelen brandveiligheid. Bij de Najaarsnota 2012 is een bedrag van € 68.000 in de voorziening gebouwenbeheer gestort van waaruit de asbest gerelateerde uitgaven in 2013 gedekt kunnen worden. Na saldering van deze bijdrage ad. € 68.000 resteert er een nog te dekken uitgave op het onderhoud van de binnensportaccommodaties van € 45.000. Deze uitgave wordt opgevangen binnen de financiële kaders van het groot onderhoud.

Aanvullend hierop is er in het kader van de asbestbestrijding € 9.000 geïnvesteerd in de verwarmingsinstallatie van de gymzaal Asschatterweg. Voor een bedrag van € 20.000 is de CV ketel van gymlokaal Lijsterbeslaan vervangen. Hiervoor is niet gereserveerd in verband met verwachte sloop in 2010.

In 2013 is er in de Meent een nieuwe verwarmingsinstallatie aangelegd ter waarde van € 50.000.

Deze uitgave stond gepland voor het jaar 2016. De installatie was in 1998 economisch afgeschreven.

Tot slot heeft de realisatie van een nieuwe brandmeldinstallatie in de Korf geleid tot een onvoorziene uitgave van € 16.000.

Buitensportaccommodaties +/- € 83.300

Voor 2013 stond de renovatie van een tweetal natuurgrasvelden van Roda '46 in de planning. Op basis van een kwaliteitsrapportage die wij hebben laten uitvoeren, is besloten om de renovatie van betreffende natuurgrasvelden door te schuiven naar 2018. Aanvang 2013 is het hekwerk van de Red Caps aangepast. Per saldo resteert, door het uitstel van de aanpak van de natuurgrasvelden, een voordeel van € 83.300. Dit bedrag dient in de onderhouds-voorziening beschikbaar te blijven ten einde de natuurgrasvelden in het jaar 2018 te kunnen vervangen.

Multifunctionele accommodaties -/- € 17.900

Het vervangen van kozijnen en het verrichten van binnenschilderwerk aan de Moespot is naar voren gehaald in verband met geconstateerde houtrot. De werkzaamheden stonden gepland voor het jaar 2014. De benodigde middelen zijn aanwezig in de onderhoudsvoorziening en kunnen daarvoor worden aangewend.

Programma 4 – Verkeer en Vervoer

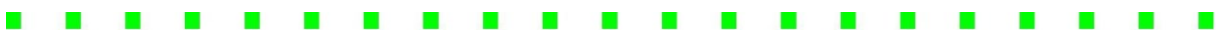
Verkeersregelinstallaties -/- € 26.800

De hoger dan geplande uitgave in 2013 wordt verklaard door het feit dat er in 2013 kosten zijn gemaakt waartegenover nog een subsidieontvangst staat in het jaar 2014 ter hoogte van € 21.800. Per saldo financieel een neutrale ontwikkeling.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Onderhoud gemeentehuis -/- € 20.700

Net als bij de binnensportaccommodaties zijn er (financieel) onvoorziene uitgaven gedaan ten behoeve van aanpassing van de bestaande brandmeldinstallatie. De uitgaven worden taakstellend verwerkt in de aanwezige budgetten voor groot onderhoud gebouwenbeheer.

Onderhoudsfondsen

Het groot onderhoud aan de kapitaalgoederen wordt gedekt uit de diverse onderhoudsfondsen. Het feitelijke verloop van de voorzieningen in het jaar 2013 wordt in onderstaande tabel weergegeven. Het totale saldo van de onderhoudsvoorzieningen is met € 532.000 toegenomen ten opzichte van de stand per 1 januari 2013.

De uitgaven uit de voorziening riolering worden bekostigd vanuit de rioolheffing. In 2014 wordt het gemeentelijke rioleringsplan geactualiseerd. De overige onderhoudsvoorzieningen (wegen, groen, water etc.) sluiten per balansdatum op een saldo van € 16,2 mln. In de doorrekening behorende bij het in 2012 door het college vastgestelde onderhoudsperspectief sluiten de voorzieningen per eind 2013 op een saldo van € 15,7 mln. Waarbij wel aangetekend wordt dat een aantal onderhoudsmaatregelen in de periode 2012-2013 nog uitgevoerd moeten worden. Hierbij kan gedacht worden aan onder andere de renovatie van de sportvelden.

De stand van de voorzieningen per 31 december 2013 volstaat om het per heden voorziene onderhoud in de komende 14 jaar uit te kunnen voeren. Hierbij wordt aangetekend dat in het kader van de kerntakendiscussie met ingang van het jaar 2014 jaarlijks € 425.000 minder wordt gestort in de onderhoudsvoorzieningen. Dit betreft een financieel-technische 'ontsparingsmaatregel' waarbij jaarlijks € 425.000 minder aan de onderhoudsvoorzieningen wordt toegevoegd c.q. minder gespaard wordt voor het groot onderhoud van de infrastructuur. Via de voorzieningen is het groot onderhoud momenteel voor 16 jaar financieel afgedekt. Met deze maatregel wordt deze periode verkort van 16 naar 12 jaar. Een toekomstige generatie kan wellicht weer profiteren van economisch betere tijden, waardoor op termijn de financiële ruimte ontstaat om de onderhoudscyclus weer te verlengen.

Onderhoudsfondsen	stand 1-1-2013	Vermeerdering	Vermindering	stand 31-12-2013	mutatie in 2013
Wegbeheer, deklagen	6.522	1.625	941	7.206	684
Wegbeheer, elementen	878	371	981	268	-610
Waterbeheer	184	75	29	230	46
Gebouwenbeheer	3.406	1.112	981	3.537	131
Groenbeheer	2.427	132	205	2.354	-73
Rioolbeheer	7.287	866	623	7.530	243
Sportterreinen	2.528	177	66	2.639	111
Totaal voorzieningen:	23.232	4.358	3.826	23.764	532

Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie omvat de financiering van het gemeentelijk beleid (de programma's) en het uitzetten van gelden die niet direct nodig zijn. In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkelingen en resultaten in 2013.

Beleidskader

Op de treasuryfunctie is de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) van toepassing. Deze wet heeft als centrale doelstelling de gezonde financiering van openbare lichamen en legt de nadruk op het beheersen van risico's. Via het Treasurystatuut heeft de raad nadere beleidsmatige kaders aangegeven voor de financierings- en beleggingsactiviteiten. In lijn met de wet Fido voert de gemeente Leusden een behoedzaam en risicomijdend treasurybeleid. Per 15 december 2013 is de wet 'Verplicht schatkistbankieren' van kracht.

Beleggingen

Ontwikkelingen Europa

Europa verkeert in 2013 nog altijd in een financiële crisis. De kredietwaardigheid van diverse landen is naar beneden bijgesteld. Nederland is de triple A-status voor dit moment ook kwijtgeraakt. Echter, de eerste tekenen van een voorzichtig herstel dienden zich aan. Ierland heeft medio december als eerste crisiland het steunprogramma van het IMF, ECB en EU verlaten en staat daarmee niet meer onder direct toezicht van de Trojka (de Europese Commissie, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Europese Centrale Bank). De terugbetaling van de schulden zal nog wel decennia duren. De Europese banken zetten stappen in de goede richting wat betreft het versterken van hun balansen. Voorspellingen duiden op een eerste beperkte groei van de economie voor 2014.

Schatkistbankieren

Het wetsvoorstel verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden is op 4 juli 2013 door de Tweede Kamer aangenomen en op 10 december 2013 door de Eerste Kamer. Vanaf 15 december 2013 is de wet van kracht. Dit betekent dat overtollige middelen (= middelen die niet direct nodig zijn voor de publieke taak) vanaf dat moment zodra ze vrijvallen, aangehouden worden bij het Agentschap (Schatkist, Nederlandse Staat). De administratieve voorbereidingen waren in de loop van 2013 reeds opgestart en de invoering per 15 december 2013 gaf daardoor weinig problemen. In 2014 zal het schatkistbankieren verder zijn beslag krijgen.

Beleggingsstrategie en renteontwikkeling

In 2013 is het rendement op de uitgezette middelen verder gedaald.

De rente was al laag en is ook over het geheel van 2013 laag gebleven. Dat geldt voor zowel de korte rente als de rente op de kapitaalmarkt. Ter indicatie: 3 maands Euribor ultimo 2013 0,294 % en ultimo 2012 0,185%; kapitaalmarkt 10 jaars-rente ultimo 2013 2,196% en ultimo 2012 1,518%. De rente op deposito's bij de schatkist liggen in lijn hiermee (ultimo 2013 bedragen ze 0,29% voor deposito van 3 maanden en 2,30% voor deposito van 10 jaar).

Het schatkistbankieren zelf heeft nog weinig invloed gehad op het in 2013 behaalde resultaat op beleggingen omdat de verplichting eind 2013 inging. Wel bestond het hele jaar de verplichting om in aanloop naar het schatkistbankieren vrijvallende lange gelden zo te herbeleggen dat deze gelden per eind 2013 beschikbaar zouden zijn voor het aanhouden in de schatkist. Concreet betekende dit dat langlopende middelen op het moment dat ze vrijvielen kort zijn herbelegd. Met de rentepercentages 2013 verklaart dit de verdere afname van het rendement op beleggingen. De rentepercentages op alle spaarrekeningen zijn in 2013 naar beneden bijgesteld. Eind 2013 ligt het rentepercentage van dagelijks opvraagbare spaarrekeningen bij de reguliere banken rond de 1%. Bij de schatkist wordt eind 2013 op de dagelijks opvraagbare rekening-courant 0,22% ontvangen.

Beleggingsvolume

Het volume aan beleggingen en liquide middelen is per eind 2013 als volgt:

Overzicht beleggingsportefeuille	(bedragen x € 1.000)	
	31-12-2012	31-12-2013
Deposito's en leningen, looptijd langer dan 1 jaar	17.409	13.685
Spaartegoeden, looptijd korter dan 1 jaar	24.744	14.778
Middelen in de Schatkist	0	7.126
Bankrekeningen	559	1.146
	42.712	36.735

Het volume van beleggingen en liquide middelen per 31 december is met € 6,0 miljoen afgenomen. Het gemiddeld uitgezette vermogen is in 2013 met € 4,5 miljoen gedaald van € 44,2 miljoen naar € 39,7 miljoen. Deze afname wordt veroorzaakt door de diverse investeringen die zijn gedaan. Onder andere de verlegde Maanweg, fietspad Asschatterweg en de Hamersveldseweg. Vrijgevallen deposito's en andere langlopende beleggingen zijn conform verplichting en gevolgde strategie kort herbelegd. Vanaf 15 december 2013 worden overtollige middelen, zodra ze vrijvallen, bij het Agentschap (Schatkist) aangehouden.

Beleggingsopbrengst

In de programmabegroting 2013 werd uitgegaan van een beleggingsopbrengst van € 910.000 en een verwacht rendement van 2,2% op beleggingen en liquide middelen. In 2013 is een beleggingsopbrengst gerealiseerd van € 902.000 bij een gemiddeld uitgezet bedrag van € 39.723.000, ofwel een gemiddeld rendement van 2,27%.

Overzicht resultaat beleggingen	(bedragen x € 1.000)		
Omschrijving	rekening 2011	rekening 2012	Rekening 2013
Opbrengst per saldo	1.250	1.152	902
Gemiddeld uitgezet bedrag	45.001	44.252	39.723
Gemiddeld rendement	2,78%	2,60%	2,27%

Gemeentegaranties

Garantstelling geldleningen

Het totaal van door de gemeente gewaarborgde geldleningen bedraagt per eind 2013 € 757.000 (per eind 2012: € 851.000). Het betreft in totaal 11 gemeentegaranties. In 2013 zijn geen nieuwe garantstellingen verstrekt.

Gemeentelijke achtervang

Sociale woningbouw

De leningen van in Leusden werkzame woningbouwcorporaties worden primair geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het schuldrestant van deze leningen bedraagt per eind 2013 in totaal € 114,7 mln. (per eind 2012 was dit € 128 mln.). De gemeente heeft samen met het Rijk een achtervangpositie in het WSW.

Nationale Hypotheek Garantie

Via de Nationale Hypotheek Garantie worden leningen geborgd om het eigen woningbezit te bevorderen en voor de kwaliteitsverbetering van eigen woningen. Het Waarborgfonds Eigen Woningbezit (WEW) is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit instrument. Per 2011 is de gemeentelijke achtervangpositie in het WEW voor nieuwe hypotheekgaranties geëindigd. Het Rijk is sindsdien de achtervanger voor nieuwe garanties. Voor de tot en met 2010 verstrekte, nog lopende garanties blijft de gemeentelijke achtervang in stand. Op basis van de laatst beschikbare gegevens (juni 2013) betreft het in Leusden 934 hypotheekgaranties ten bedrage van in totaal € 170 mln.

Bedrijfsvoering

Algemeen

De bedrijfsvoering ondersteunt de uitvoering van de gemeentelijke taken en activiteiten. Het welslagen van deze taken en activiteiten is daarom in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering is primair gericht op:

- effectiviteit: de goede dingen doen, en
- efficiency: de dingen goed c.q. op de goede manier doen (juiste kwaliteit, niet meer of minder dan nodig).

In deze bedrijfsvoeringparagraaf wordt teruggekeken naar de realisatie van ontwikkelingen en voornemens zoals gesteld in het jaar 2013.

ORGANISATIE

Beleid, Strategie en Medewerkers

In 2013 zijn wij van start gegaan in de nieuwe organisatie en de nieuwe manier van werken die daarbij hoort. Per strategische pijler wordt hieronder aangegeven welke voortgang is geboekt:

1. Binden en Boeien: in 2013 is er veel aandacht geweest voor dit cultuuraspect. Door lunchbijeenkomsten is er goed met medewerkers gesproken wat hun beleving was bij de nieuwe manier van werken. Hier is nuttige informatie opgehaald. Daarnaast is het management van start gegaan met het MD traject wat zich focust op het proces- en people management. Doel is om verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie te leggen en ontwikkeling van medewerkers zoveel mogelijk te faciliteren waar nodig. De teamleiders staan hiervoor aan de lat. De uitslag van het medewerkerstevredenheid onderzoek liet zien dat wij betrokken en tevreden medewerkers hebben, ondanks de onzekerheden die er leven in tijden van bezuinigingen en de reorganisatie waarin veel zaken zijn veranderd voor medewerkers.
2. Initiatief vanuit de samenleving: het managementteam heeft in 2013 de visie en het plan van aanpak voor de Samenleving Voorop vastgesteld. Zij heeft deze als één van de vier strategische pijlers benoemd in de organisatieontwikkeling 'Leusden klaar voor de toekomst'. Er zijn competentieprofielen vastgesteld voor alle medewerkers. De keuze van de competenties zijn, samen met medewerkers, vastgesteld met de cultuurontwikkeling richting Samenleving Voorop in gedachten. Bij iedere medewerker is bekend welke rol en inzet wordt verwacht bij het realiseren van de doelstellingen van de Samenleving Voorop.
3. Efficiënte inrichting van de organisatie en besturing van gemeente Leusden: deze pijler heeft in 2013 veel aandacht gehad en er is een goede voortgang in geboekt. Het leanmanagement heeft zich in 2013 op twee deelprojecten gericht: de beleidscyclus van de afdeling Beleid en de doorontwikkeling van de frontoffice bij de afdeling Dienstverlening. Ook heeft de digitalisering een goede voortgang geboekt door het werken met Ipads, het goed organiseren van onze midoffice en het in kaart brengen van onze gemeentelijke informatie architectuur.
4. (Regionale) samenwerking en mobiliteit: in het afgelopen jaar hebben oriënterende gesprekken plaatsgevonden op het gebied van kansrijke thema's binnen Bedrijfsvoering met alle onze regiogemeenten. Doordat er nog geen eenduidig beeld is over omvang, vorm en aanpak van samenwerking op dit gebied, is nog geen gezamenlijke visie ontwikkeld. Onze medewerkers zijn de belangrijkste factor voor het succes om de gemeentelijke taken uit te voeren. De bereidheid samen te werken, de ambitie om de kwaliteit te verbeteren en de verbondenheid met onze organisatie zijn hierbij belangrijke troeven. Als organisatie willen wij regionale mobiliteit bevorderen en medewerkers stimuleren om de uitdaging van bredere inzetbaarheid aan te gaan. Een blik bij de buurgemeente kan heel verfrissend zijn, bezig zijn met dezelfde vraagstukken in een andere context of in een andere werkomgeving dezelfde werkzaamheden doen, maar met andere collega's. Daarom heeft Leusden zich aangesloten bij het Werken in Hart van Nederland. Dit samenwerkingsverband heeft als uitgangspunt (overwegend) dezelfde doelstelling als de samenwerking met de regiogemeenten i-Run (interne mobiliteit-Regio Utrechts Network).

Strategisch personeelsplan

De gemeente Leusden is heel bewust bezig met Strategische Personeelsplanning (SPP). Het bestaat echter uit verschillende ingrediënten (zie figuur 1). Wij willen inzicht in de impact die economische en demografische ontwikkelingen zullen hebben op onze medewerkers. Het kunnen inschatten van de verwachte personeelsbehoefte is van groot belang. Het inventariseren van de kwantiteit en kwaliteit van het huidige, toekomstige en gewenste personeelsbestand is een essentieel onderdeel van de organisatieontwikkeling.

Figuur 1 SPP trechtermodel

In 2013 is meer invulling gegeven aan het begrip SPP en hoe de gemeente daarmee om wil gaan. De Ondernemingsraad is zeer betrokken op dit onderwerp. In 2014 zullen daar meer concrete stappen in worden gezet.

Sturing en verantwoording

In het traject 'de samenleving voorop' zijn wenkende perspectieven beschreven. Eén van deze wenkende perspectieven is 'sturen en verantwoorden'. Hierbij is de analyse gemaakt dat de sturings- en verantwoordingsinformatie aanzienlijk is toegenomen, terwijl dit niet heeft geleid tot betere sturing op maatschappelijke effecten en resultaten. Tijdens de Avond van Leusden van 19 april 2012 is een toelichting gegeven op een vernieuwde inrichting van de planning & control cyclus. Kern van de vernieuwing is compactere planning & control documenten, waarbij de focus ligt op de resultaten en prestaties van het betreffende jaar. De inhoudelijke discussies vinden plaats bij de beleidsnota's en niet bij de programmabegroting. Met de raad is afgesproken voor één programma een pilot uit te voeren, waarbij ook de beleidsstukken worden betrokken. De bedoeling was om deze pilot in 2013 uit te voeren. Vanwege de capaciteitsinzet voor de kerntakendiscussie, die zonder hulp van externen door de eigen organisatie is uitgevoerd, is het niet gelukt om de pilot uit te voeren. Naast de inhoud en opzet van de programma's is het ook van belang om naar de indeling van de programma's te kijken. De programmabegroting is in 2004 ingevoerd. De toen door de raad vastgestelde programmaindeling is in grote lijnen nog steeds van kracht. Er hebben wel wat kleinere verschuivingen tussen programma's plaatsgevonden en de namen van sommige programma's zijn aangepast. Met de decentralisaties binnen het sociaal domein ligt er een nieuw vraagstuk ten aanzien van de programmaindeling. Daarnaast treedt in maart een nieuwe raad aan. Voldoende aanleiding om onze programmabegroting voor het jaar 2015 te herzien. Wij zullen hierbij tevens onderzoeken of een digitale uitvoering (begrotings-app) van de programmabegroting kan worden ontwikkeld.

Huisvesting

In 2013 hebben we de visie op het gemeentehuis vastgesteld. De visie van het college op de toekomst van het gemeentehuis is: 'het gemeenschapshuis'; het gemeentehuis als huis van de gemeente: herkenbaar, laagdrempelig, uitnodigend, flexibel, hoogwaardig. Beoogd wordt het vitale centrum van maatschappelijke activiteiten te bieden. Deze visie is in verschillende huisvestingsscenario's globaal in beeld gebracht en aan de raad gepresenteerd. De raad heeft besloten om 4 varianten nader uit te laten werken door het college. De resultaten van deze uitwerking worden na de gemeenteraadsverkiezingen bij de onderhandelingen meegenomen.

FINANCIEN

Rekeningschema

De reorganisatie die per 1 januari 2013 gestart is, hield in dat een aantal afdelingen samengevoegd c.q. anders ingedeeld is. Er werd uit oogpunt van prioritering en capaciteit voor gekozen om het rekeningschema voor 2013 niet aan te passen. De kostenplaatsen zijn echter wel opnieuw ingericht. De kostenplaatsen zijn een verzameling uitgaven (salariskosten, huisvestingskosten, automatiseringskosten etc.) die verdeeld worden over de producten binnen de programma's. Deze verdeling is afhankelijk van de bijdragen van de verschillende afdelingen aan deze producten. De hierbij behorende kostenverdeling is dan ook aangepast.

Budgetten

Een van de gevolgen van de reorganisatie was dat ook de mandaatregeling opnieuw geactualiseerd moest worden. We zijn van 9 afdelingen terug gegaan naar 4 afdelingen. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn (om onrechtmatigheden te voorkomen) daarom opnieuw toegewezen.

Verbetering budgetinformatie

In 2013 is de presentatie van de financiële en personele informatie via een dashboard verder ontwikkeld. Daarnaast zijn er maandelijks overzichten verstrekt. Dit zijn overzichten waarvan de gewenste informatie vooraf afgestemd is met de budgethouders en afdelingsmanagers. De overzichten hebben betrekking op de exploitatiekosten, investeringen en de inhuur van personeel van derden.

INFORMATIE

In 2013 is de nieuw ingerichte organisatie van start gegaan. Dit betekent dat processen anders zijn ingericht en informatiestromen anders zijn gaan lopen. Hoewel de basis informatiearchitectuur niet is veranderd, is en moet veel tijd geïnvesteerd worden om de nieuwe organisatie optimaal te bedienen.

Er is een nieuwe inventarisatie gemaakt van de informatiestromen en bijbehorende systemen en koppelingen. In 2014 zal deze inventarisatie gebruikt worden om te kijken naar de nut en noodzaak van systemen en koppelingen als deze naast de informatiestromen gelegd worden.

In sommige gevallen is al besloten terug te komen op het voornemen om systemen te koppelen. Zo is besloten geen koppelingen te leggen voor een hoogwaardige informatie-uitwisseling met de GBLT, maar alleen door te verwijzen naar de GBLT. Uiteraard zal de (wettelijk verplichte) BAG-WOZ-koppeling er wel komen.

Ook zijn in 2013 de eerste stappen voor substitutie ten behoeve van het digitaal archief genomen. Door middel van substitutie kunnen papieren archiefstukken vervangen worden door digitale exemplaren. Hier is uiteraard wel het een en ander aan regelgeving aan verbonden. In 2014 zullen de gemaakte stappen geïntensiveerd worden en zullen ook nog nieuwe vervolgstappen gezet worden.

In 2013 is ook een start gemaakt met de nieuwe Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Deze wordt opgepakt in samenwerking met de gemeenten Woudenberg, Scherpenzeel en Barneveld. Hier zal in 2014 meer over bekend worden.

In het kader van 'Het Nieuwe Werken' zijn er mobiele middelen beschikbaar gesteld. De mobiele middelen moeten het voor medewerkers makkelijker maken om papierarm te werken. Ook zijn er enkele initiatieven gestart om meer digitaal te kunnen werken. Hierbij moet gedacht worden aan een webbased samenwerkingsomgeving en meer middelen om thuis werken mogelijk te maken.

Op het gebied van informatiebeveiliging zijn en worden continu acties ondernomen. In 2013 heeft de nadruk gelegen op de bewustwording bij medewerkers van de risico's van wachtwoorden, locaties waar bestanden opgeslagen worden, eenmalige opslag en meervoudig gebruik en het juiste gebruik en de monitoring hierop.

ICT

De ICT omgeving van Leusden is al jaren van een hoogwaardig niveau. In 2013 hebben wij, om dit niveau ook in de toekomst te kunnen blijven garanderen, weer een aantal moderniseringsaanpassingen doorgevoerd.

Functionaliteit, flexibiliteit, continuïteit en veiligheid zijn daarbij leidend geweest. ICT is de basis om een organisatie optimaal te kunnen laten functioneren. De nieuwe organisatie en de nieuwe manier van (flex)werken die per 1 januari 2013 van start is gegaan, maakten daarom aanpassingen noodzakelijk van de ICT inrichting. Er is meer gebruik gemaakt van moderne ICT middelen, zoals tablet computers, WIFI (draadloos netwerk) en VOIP (telefonie via het ICT netwerk). De implementatie hiervan is in 2013 afgerond.

PROCESSEN

Werkprocessen

Door procesgericht te werken willen wij een cultuur van continue verbeteren creëren. Met behulp van onder meer de Lean-methodiek zal continue verbetering van kwaliteit en klantgerichtheid vorm worden gegeven.

Deze strategische ontwikkeling vindt plaats binnen het volgende kader:

1. Klantgericht: Verbeteren van de dienstverlening door o.a. het verkorten van doorlooptijden.
2. Cultuurverandering: Medewerkers voelen zich betrokken bij de verandering en krijgen hierbij de ruimte om mee te denken en zich verder te ontwikkelen.
3. Doelmatigheid: Besparingspotentieel is inzichtelijk en procesverbetering resulteert in procesgericht werken en is gericht op het continue verbeteren van de dienstverlening én efficiency.

In 2013 is een business case ontwikkeld op basis waarvan langs 6 thema's deze strategische ontwikkeling wordt ingezet. De 6 thema's zijn inrichting hoogwaardige klantportaal, doorontwikkeling beleidsproces, bestuurlijk besluitvormingsproces, basis informatie infrastructuur, secretaressepool en sturen & verantwoorden.

Op de eerste 4 thema's is gestart met de implementatie hiervan. Ook zijn in 2013 twee medewerkers als lean expert opgeleid. Zij ondersteunen en begeleiden de uitvoering van de 6 thema's en de specifieke proces verbetertrajecten.

Risicomanagement en juridische kwaliteit

In het kader van het risicomanagement en de juridische kwaliteitszorg zijn er binnen de organisatie in 2013 opnieuw kwaliteitsgesprekken gevoerd. Hierbij is gekozen voor een integrale benadering door gelijktijdig zowel de (financiële) bedrijfsvoeringsrisico's als de juridische kwaliteitsaspecten te bespreken. Deze gesprekken vormen een belangrijke input voor de risico-inventarisatie die verwerkt wordt in de risicomonitor van de algemene dienst.

Op basis van deze risico-inventarisatie zoeken we gezamenlijk naar manieren om deze risico's zo goed mogelijk te beheersen en de kwaliteit van onze organisatie te vergroten.

In 2013 lagen de prioriteiten bij:

- Contractmanagement; in 2013 is een inventarisatie van risicovolle contracten en een steekproef op kwaliteit uitgevoerd (afgerond). De invoering contractenbank loopt nog;
- Coördinatie op verbonden partijen: in 2013 heeft er voor een periode van 2 jaar tijdelijk urenuitbreiding plaatsgevonden van de coördinator verbonden partijen die binnen de organisatie het bestuurlijke besluitvormingsproces probeert te stroomlijnen. Hierbij wordt aangesloten op het raadsbrede initiatief Sturen en controle verbonden partijen en de door het college vastgestelde beleidsnotitie Verbonden partijen;
- Monitoren aansprakelijkheidsrisico's; dit onderwerp heeft wegens het relatief gunstig schadeverloop geen hoge prioriteit gekregen.

Daarnaast zijn de volgende twee juridische kwaliteitsprojecten gerealiseerd:

- Implementatie elektronisch kennisgeven van algemeen verbindende voorschriften (m.n. verordeningen) in elektronisch gemeenteblad. De verordening is per 1-1-2014 van kracht geworden en de gemeente is aangesloten op de verplichte Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties.
- Coördinatie op mandaatbesluit en opzetten nieuw mandaatbesluit. Dit is afgerond, een nieuw mandaatbesluit is per 1-1-2014 van kracht geworden en toegelicht aan de organisatie.

Inkoopfunctie en aanbesteding

In 2013 is besloten de deelname in het Inkoop Bureau Midden Nederland (IBMN) voort te zetten tot 2016. Door het college is een geactualiseerd inkoopbeleid vastgesteld, dat aansluit op de nieuwe Aanbestedingswet die op 1 maart 2013 in werking is getreden.

IBMN heeft in 2013 een gezamenlijke Europese aanbesteding begeleid (traject waaraan meerdere gemeenten in IBMN verband aan meedoen). Eén Europese aanbesteding is op individuele basis (alleen gemeente Leusden) doorlopen en begeleid en één traject is via een meervoudig onderhandse procedure doorlopen en begeleid.

Daarnaast zijn in 2013 5 gezamenlijke trajecten en 19 individuele trajecten opgestart. Deze laatste hebben alle een uitloop in 2014.

Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn derde rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Het betreft deelnemingen in vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen, verenigingen en stichtingen. Onder een *bestuurlijk belang* wordt verstaan: een zetel in het bestuur van de verbonden partij, of het hebben van stemrecht. Met een *financieel* belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is ingeval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente (enge definitie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)). Stichtingen waarin de gemeente in het bestuur participeert en waarmee een *subsidierelatie* bestaat, zijn geen verbonden partijen.

Deze paragraaf in de programmarekening geeft de raad in haar hoedanigheid als kaderstellend en controlerend bestuursorgaan inzicht in bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen van de verbonden partijen.

Sturing en Control op verbonden partijen

De gemeente kiest er steeds meer voor om te komen tot nieuwe samenwerkingsvormen, waarbij (uitvoerende) taken op afstand worden gezet (RUD's, belastingen, etc). Daardoor is het belang van een goede sturing en control op verbonden partijen verder toegenomen.

Besluitvorming jaarstukken 2013 en begrotingsstukken 2014 verbonden partijen

De wens van de raad is om de jaarrekeningen en begrotingen van alle gemeenschappelijke regelingen (GR-en) in één raadsvergadering te behandelen (eenduidig begrotingsmoment). Evenals in afgelopen jaren sloten de besluitvormingstermijnen van de GR-en voor de P&C cyclus echter niet altijd tijdig en goed aan op de vergadercycli van de raad. Ook konden sommige GR-en door onduidelijkheid over de situatie in 2014 niet binnen de gestelde termijn definitieve begrotingsstukken 2014 aanleveren bij de raad; soms heeft men ook uitstel voor aanlevering bij de provincie Utrecht ingediend.

De begrotingen 2014 van AVU, VRU, Recreatieschap, GGD Midden Nederland en Locosensus/Tricijn zijn weliswaar niet alle in dezelfde raadsvergadering, maar wel allemaal vóór de wettelijke provinciale indieningstermijn aan de orde geweest in de raad. De begrotingen van RWA, Servicebureau Gemeenten en Welstand/Monumenten Midden Nederland zijn na de zomer 2013 in de raad aan de orde geweest.

Op basis van de AB/DB vergaderplanningen 2014 van de verschillende organisaties, is te herleiden dat de jaarstukken 2013 ook niet gelijktijdig in de raad aan de orde zullen komen.

Beleid verbonden partijen

De raad heeft op 30 mei 2013 een nieuwe werkwijze voor de sturing en control op verbonden partijen aangenomen. Deze werkwijze is gebaseerd op het zgn. "Friese model". Hierin komt het zwaartepunt van sturing door de raad meer vooraan in de beleids- en begrotingscyclus te liggen. Het college dient verbonden-partij-gerelateerde beleidsplannen al in het conceptstadium aan de raad voor te leggen, en de raad tijdig politiek gevoelige informatie te verstrekken. De verantwoordingscyclus en controle gaat verlopen via de reguliere gemeentelijke planning- en controlcyclus. Minimaal éénmaal per raadsperiode evalueert de raad iedere verbonden partij.

Deze werkwijze kan alleen gaan werken als hij regionaal wordt gehanteerd. Tussen september 2013 en januari 2014 heeft de Leusdense raad daarom meermalen gesproken met vertegenwoordigers van de raden in de regio's Amersfoort en Utrecht-Oost. Een meerderheid van de gemeenten lijkt te voelen voor de Leusdense werkwijze. Nadere besluitvorming hierover heeft nog niet plaatsgevonden.

In juni 2013 heeft het college de beleidsnota Verbonden Partijen vastgesteld. Deze sluit geheel aan bij de voorgestelde werkwijze van de raad en omvat ook een bijgesteld proceskader om de sturing op Verbonden Partijen te verbeteren.

Op ambtelijk niveau opereerde het overlegplatform verbonden partijen (alle beleidsmatige accounthouders, alle financiële adviseurs en de procescoördinator Verbonden Partijen). Dit platform toetst het vastgestelde afsprakenkader rondom sturing en control aan de praktijk en bespreekt nieuwe ontwikkelingen op dit gebied.

Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Per 1 januari 2015 treedt een wijziging van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen in werking. Hierdoor krijgen gemeenteraden met ingang van de begrotingscyclus 2016 mogelijkheden om de grip en controle op gemeenschappelijke regelingen enigszins te versterken.

De belangrijkste veranderingen:

- Voortaan dient het bestuur van de GR de raad vóór 15 april de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het komende begrotingsjaar en de voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar toe te zenden, zodat deze kunnen worden betrokken bij de gemeentelijke voorjaarsnota;
- De reactietermijn voor de raad op de ontwerpbegroting van de GR is verlengd van 6 naar 8 weken. Daardoor is het beter mogelijk om binnen de gemeentelijke besluitvormingscyclus formeel te kunnen reageren, zo nodig na onderlinge afstemming, voordat de besturen van de GR-en de definitieve begroting naar de provincie sturen;
- De uiterste datum voor de indiening van de begroting door GR-en bij de provincie is verschoven van 15 juli naar 1 augustus voorafgaand aan het begrotingsjaar;
- De positie van het Algemeen Bestuur is versterkt (zo kan het AB voortaan DB-leden ontslaan, en is er een actieve informatieplicht van DB aan AB).
- Naast de samenwerkingsvormen *Openbaar Lichaam* (met rechtspersoonlijkheid, een AB, een DB en een voorzitter) en *Gemeenschappelijk Orgaan* (zonder rechtspersoonlijkheid) komt er een nieuwe samenwerkingsvorm: de *Bedrijfsvoeringsorganisatie*, voor gemeenschappelijke regelingen op het gebied van bedrijfsvoering en uitvoeringstaken zonder of met een geringe beleidsmatige component. De Bedrijfsvoeringsorganisatie heeft rechtspersoonlijkheid, maar een lichtere bestuursstructuur die beter past bij de aard van de taken.

Ontwikkelingen verbonden partijen

Regionaal

In 2012 zijn door de diverse gemeenschappelijke regelingen inspanningen gepleegd om de door de Utrechtse gemeenten opgelegde 5% heroverwegingstaakstelling te kunnen realiseren. Deze taakstellingen zijn in 2013 grotendeels behaald.

Begin 2014 is regionaal besloten dat de gemeentelijke uitvoeringstaken voor de nieuwe, per 2015 naar gemeenten te decentraliseren beleidsterreinen op het gebied van Jeugdzorg, AWBZ en Participatiewet voornamelijk regionaal bij de gemeente Amersfoort ("gastheergemeente") worden ondergebracht. Servicebureau Gemeenten blijft voornamelijk de uitvoeringstaken voor de individuele voorzieningen op grond van de huidige Wmo uitvoeren.

Beoordeling toezicht gemeenschappelijke regelingen

In 2013 hebben Gedeputeerde Staten de financiële situatie (jaarrekening 2012 en begroting 2014) van de 22 Utrechtse gemeenschappelijke regelingen beoordeeld. Gebleken is dat alle regelingen waar Leusden in deelneemt onder het repressief/terughoudend toezicht vallen.

Overzicht van en voornaamste ontwikkelingen verbonden partijen in 2013

- **Servicebureau Gemeenten (SB|G)**

Vestigingsplaats:
Amersfoort

Openbaar belang:
Het voor de deelnemende gemeenten uitvoeren van indicatie- en verstrekkingstaken op het gebied van Prestatieveld 6 (individuele voorzieningen) van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, alsmede het uitvoeren van gemeentelijke taken op het gebied van Leefomgeving en Milieu.

Ontwikkelingen in 2013:

Milieu: Het SB|G heeft ook in 2013 nog de taken voor het milieudeel van de omgevingsvergunning en –handhaving uitgevoerd. In 2013 zijn er minder vergunningen verleend dan begroot. Uit de jaarrekening 2013 van het SB|G blijkt er een voordelig verschil van € 42.624 te zijn. Voorgesteld wordt dit voordeel in 2014 (voorjaarsnota) beschikbaar te houden voor digitalisering van (werk)dossiers SB|G t.b.v. de RUD en voor aanvullende dekking desintegratiekosten SB|G. Totdat de RUD operationeel is (planning 1 juli 2014), voert het SB|G bovenstaande taken uit.

Wmo: De verstrekkingen voor met name de woningaanpassingen, rolstoelvoorzieningen en huishoudelijke zorg zijn in 2013 verminderd ten opzichte van 2012 (resp. -35%, -32% en -2,3%) De uitgaven voor vervoersvoorzieningen, in het bijzonder scootmobiel is gestegen met 12%. In totaal is er een daling op de verstrekkinguitgaven Wmo individuele voorzieningen te zien van 7% ten opzichte van 2012. Deze kostendaling, ingezet vanaf het laatste kwartaal 2012, is het gevolg van een aanpassing van de plaatselijke verordening WMO (o.b.v. beleidskader WMO 2012-2015).

Ondanks de afnemende aantallen aanvragen voor Wmo voorzieningen is er sprake van een forse toename van de uitvoeringskosten. Het lukt SB|G niet om aanvragen binnen de afgesproken termijn af te handelen. Dit is een zorgelijk punt en heeft de nodige aandacht. Het college heeft extra middelen beschikbaar gesteld om werkvoorraden versneld weg te werken. Het proces van vraagverheldering, indicatiestelling en claimbeoordeling wordt onder de loep genomen en verbeterd, zonder de kwaliteit van dienstverlening geweld aan te doen; waar mogelijk wordt de kwaliteit verbeterd.

- **Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)**

Vestigingsplaats:
Utrecht

Openbaar belang:

De RUD wordt opgezet als omgevingsdienst ten behoeve van de uitvoering van milieutaken op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving voor de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen in 2013:

De 1e helft van 2013 is gericht geweest op de totstandkoming van één RUD voor de provincie Utrecht. Medio 2013 is het proces in tweeën geknipt, de Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU) brengt haar eigen bedrijfsvoering in orde. De provincie, de gemeenten Utrecht, Lopik, Houten en Nieuwegein en de “SB|G-gemeenten” vormen samen een nieuwe gemeenschappelijke regeling, de RUD Utrecht. Op 12 december 2013 heeft de gemeenteraad toestemming gegeven om tot de RUD Utrecht toe te treden. Planning is dat de RUD Utrecht 1 juli 2014 operationeel wordt. Tot die tijd voert het Servicebureau gemeenten de milieutaken nog uit voor de gemeente.

- **GGD Midden Nederland > GGD regio Utrecht**

Vestigingsplaats:
Zeist

Openbaar belang:

Het bevorderen en beschermen van de gezondheid en gelijke kansen op gezondheid voor de bevolking in de regio Utrecht, door het uitvoeren van wettelijke taken op grond van de Wet Publieke Gezondheidszorg, alsmede maatwerktaken in het verlengde van het Lokaal Gezondheidsbeleid van de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen in 2013:

Op grond van de gewijzigde Wet publieke gezondheid (Wpg) 1-1-2012 diende er vóór 1-1-2014 één regionale gezondheidsdienst te komen op de schaal van de veiligheidsregio. De eerdere constructie (een GGD Midden Nederland en een GG&GD Stad Utrecht) voldeed niet aan de wettelijke eisen. In 2013 zijn de voorbereidingen getroffen om te komen tot een nieuw arrangement voor de publieke gezondheid in de regio Utrecht.

In december 2013 heeft de raad ingestemd met het nieuwe arrangement voor de publieke gezondheid. De gemeenschappelijke regeling is gewijzigd; de gemeente Utrecht is toegetreden tot de Gemeentelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU) voor de uitvoering van de "cluster A- taken" (de beleidsarme, verplichte taken die voortvloeien uit de Wpg)

Ook zijn er bestuurscommissies ingesteld voor de uitvoering van o.a. de "cluster B- taken", bijvoorbeeld uniforme taken jeugdgezondheidszorg, rijksvaccinatieprogramma en inspectie kinderopvang.

De in gang gezette ontwikkeling binnen de GGD Midden Nederland, waarbij de rol van de regionale adviescommissie Eemland wordt versterkt, vindt onverminderd voortgang. Met name de taken jeugdgezondheidszorg en lokaal gezondheidsbeleid hebben grote raakvlakken met de transitie jeugdzorg en de transitie AWBZ naar de Wmo.

- **RWA/Amfors**

Vestigingsplaats:
Amersfoort.

Openbaar belang:

Het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden voor mensen met een arbeidshandicap (Wet Sociale Werkvoorziening), alsmede het bemiddelen van mensen met een arbeidshandicap naar zo regulier mogelijk werk bij externe werkgevers.

Ontwikkelingen in 2013:

In 2013 is door Amfors nadere uitwerking gegeven aan het eerder opgestelde Bedrijfsplan en de Roadmap. Dit bedrijfsplan is gericht op kostenreductie en productieverbetering en het vergroten van de commerciële slagkracht van Amfors. De cijfers van 2013 laten zien dat het resultaat is achtergebleven bij de begroting van het bedrijfsplan. Amfors slaagt er wel in de bedrijfskosten terug te brengen, maar de omzetontwikkeling is onvoldoende. Het subsidieresultaat van RWA valt hierdoor € 166.000 negatiever uit dan begroot.

De resultaten waren voor de directie van Amfors en de Raad van Commissarissen (RvC) aanleiding om de prognose over 2013 neerwaarts bij te stellen. De gemeentelijke bijdrage voor Leusden in de tekorten van het RWA zijn als gevolg hiervan ook toegenomen.

In 2013 zijn ook de kabinetsplannen om te komen tot een nieuwe Participatiewet concreter geworden. Hierbij is duidelijk geworden dat de Wsw per 1 januari 2015 ophoudt te bestaan. Beschut Werk zal voor gemeenten voortaan als instrument kunnen worden ingezet. Elke regio moet invulling gaan geven aan de zogeheten Werkbedrijven: de schakel tussen de cliënten met een arbeidsbeperking, gemeenten en de werkgevers. In 2013 is gestart met de voorbereidingen.

- **Veiligheidsregio Utrecht (VRU)**

Vestigingsplaats:
Utrecht.

Openbaar belang:

Uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van de crisisbeheersing.

Ontwikkelingen in 2013:

De 5% taakstelling 1^e tranche is volledig gerealiseerd. Het financiële beleid van de VRU is in 2013 verder in grote lijnen een voortzetting van 2012 geweest. Dit wordt uitgevoerd conform het boxenmodel. De wens is te komen tot een nieuwe financieringssystematiek die de VRU in staat stelt zijn taak voor alle gemeenten in volgestrekte gezamenlijkheid zo effectief en efficiënt mogelijk uit te voeren. Dat kan het beste als de VRU-gemeenten daar volledig samen in optrekken en als de gemeentelijke bijdrage op basis van gelegitimeerde gewogen verschillen wordt betaald. Solidariteit is daarbij als een belangrijk uitgangspunt vastgesteld door het Algemeen Bestuur met de afspraak dat de huidige bijdrage (exclusief huisvesting) van de deelnemende gemeente niet stijgt. Besluitvorming hierover wordt in 2014 verwacht.

- **GBLT (Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn)**

Vestigingsplaats:
Zwolle.

Openbaar belang:
Zorgdragen voor een efficiënte en effectieve heffing en invordering van belastingen, voor de uitvoering van de Wet WOZ, voor de heffing en invordering waarvan de vertegenwoordigende organen van de deelnemers belastingverordeningen en de kwijtscheldingsregels hebben vastgesteld, elk voor zover het hun grondgebied betreft.

Veranderingen en ontwikkelingen:

In 2013 is de samenwerking via het Gemeentelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn een feit geworden. GBLT heft en int voor de gemeente Leusden een vijftal belastingen (OZB, rioolheffing, reinigingsheffingen, hondenbelasting en toeristenbelasting) en verzorgt de uitvoering van de wet Woz. In 2013 is duidelijk geworden dat per 2014 ook de gemeente Zwolle aan de belastingsamenwerking via GBLT gaat deelnemen. In november 2013 heeft Leusden ingestemd met de toetreding van Zwolle en de daarvoor benodigde aanpassing van de gemeenschappelijke regeling.

- **Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijn**

Vestigingsplaats:
Utrecht

Openbaar belang:
De behartiging van het belang van de deelnemers bij de intergemeentelijke openluchtrecreatie en de bescherming van natuur en landschap.

Veranderingen en ontwikkelingen:

In 2013 is er deelgenomen aan het Traject Toekomst recreatieschappen. Het algemeen bestuur van Recreatieschap UHVK heeft in december 2013 een voorgenomen besluit genomen voor opheffing en liquidatie van het Recreatieschap UHVK per 2018. De raad heeft op 27 februari 2014 ingestemd met het voorgenomen besluit. Instemmen met opheffing was de best mogelijke uitvoering van het eerder genomen raadsbesluit van november 2011 om de bijdrage voor het recreatieschap per 2015 te stoppen. Opheffen per 2018 is namelijk financieel voordeliger dan uittreden per 2018 (eerder uittreden is niet mogelijk) Op 13 maart heeft het AB definitief besloten tot opheffing van het schap. De GR zal tijdens de afwikkeling van de liquidatie blijven bestaan. Er zal gezocht worden naar rechtsopvolgers die de verplichtingen van het recreatieschap op zich nemen, zodat de recreatievoorzieningen kunnen blijven bestaan.

In 2013 is de deelnemersbijdrage van Leusden toegenomen van € 54.495,- naar € 55.922,- vanwege de verhoging van het BTW tarief van 19% naar 21%.

- **Afvalverwijdering Utrecht**

Vestigingsplaats:
Soest

Openbaar belang:
Zorgen voor het doelmatig en milieuhygiënisch afvoeren van afvalstoffen om deze te verwerken en te vernietigen. Tevens kennisuitwisseling en –vergroting op het gebied van efficiënte afvalinzameling en –verwerking.

Veranderingen en ontwikkelingen:

Geen bijzondere ontwikkelingen

- **Welstand Midden Nederland**

Vestigingsplaats:
Bunnik.

Openbaar belang:
Sinds 1969 is de Provinciale Utrechtse Welstandscommissie een Gemeenschappelijke regeling met als doel: “de instandhouding van het bouwkundig schoon, het landschaps- en stedenschoon”. In 1993 is de GR gewijzigd, waarbij de naam is aangepast in PUWC, Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit. Sinds 2005 wordt de naam Welstand en Monumenten Midden Nederland gevoerd.

Veranderingen en ontwikkelingen:
Geen bijzondere ontwikkelingen.

Beheersingsmethodiek voor verbonden partijen

De monitoring van verbonden partijen vindt plaats door het beoordelen van management- en bestuursrapportages en de begrotingen en jaarrekeningen van de betreffende instellingen. Daarbij worden relevante ontwikkelingen, zoals het aangaan of beëindigen van verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen of nieuwe financiële risico's, door het college gerapporteerd naar de raad via begroting, bestuursrapportages en/of jaarrekening.

Algemene gegevens verbonden partijen

Financieel belang

Hieronder staan de verbonden partijen waarin Leusden deelneemt en het financieel belang dat daarmee gemoeid is. Daarvoor is gebruik gemaakt van de jaarstukken 2012, concept jaarstukken 2013 en de begroting 2014 van de verbonden partijen.

In totaal is in 2013 aan de verbonden partijen door Leusden een deelnemersbijdrage van circa **€ 6,4 miljoen** geraamd. Dit is circa 15% van de totale gemeentebegroting, dus belangrijk genoeg om de vinger aan de pols te houden. Het grootste deel van deze bijdrage (**circa € 5,5 miljoen**) is gekoppeld aan afgenomen producten en diensten. Het resterende deel betreft een bijdrage naar rato van aantal inwoners of woningen.

Verbonden partij / Programma	Doel deelname	Deelnemers	Financieel belang
A. Samenwerking op basis van Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR)			
1. Servicebureau Gemeenten (SB G) Pr. 3 Openbare ruimte en milieu Pr. 8 Maatschappelijke ondersteuning Pr. 9 Ruimte en wonen	Het fungeren als een duurzame en professionele dienstverlenende overheidsorganisatie. Voert taken uit betreffende Wmo (pv3 en 6), vergunningverlening en handhaving o.g.v. milieu	Gemeenten Amersfoort, Baarn, Soest, Woudenberg, Eemnes, Bunschoten en Leusden	Bijdrage 2013: € 3.297.165 (€ 200.750 leefomgeving en € 3.096.415 Wmo)
2. Regionale Uitvoerings-Dienst (RUD)	In oprichting (1-7-2014)	In oprichting (1-7-2014)	In oprichting (1-7-2014)
3. Gewestelijke Gezondheid Dienst Midden Nederland (GGD) Pr. 8 Maatschappelijke ondersteuning	Het uitvoering geven aan, dan wel ondersteuning bieden bij gemeentelijke taken zoals vastgelegd in de Wet Publieke Gezondheid	7 gemeenten in de regio Eemland waaronder Leusden en 18 gemeenten in de regio Midden Nederland	Bijdrage 2013: € 720.956 (€ 331.405 basistakenpakket, € 36.317 Digitaal Kinddossier, € 25.192 maatwerk en € 328.042 basistaken JGZ 0-4 jaar)

4. Veiligheidsregio Utrecht (VRU) Pr. 2 Openbare orde en veiligheid	De complete brandweezorg, verbeteren van rampenbestrijding, crisisbeheersing en noodhulpverlening in de regio Utrecht	Alle 29 Utrechtse gemeenten en de Meldkamer Ambulancezorg (MKA). De politie Utrecht is aan de veiligheidsregio verbonden door een convenant	Bijdrage 2013: € 1.327.727
5. Regionaal Werkvoorzieningschap Amersfoort (RWA) Pr. 5 Werk, inkomen en participatie	In het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening mensen met een arbeidshandicap begeleid laten werken	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg	Bijdrage 2013: € 96.000
6. Afvalverwijdering Utrecht (AVU) Pr. 3 Openbare ruimte en milieu	Doelmatig en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde sturing en uitvoering van afvalstoffenbeleid in Utrecht	De Provincie Utrecht en de Utrechtse gemeenten	Bijdrage 2013: € 388.323 (o.b.v. jaarrekening 2012)
7. Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijngebied Pr. 7 Economie, recreatie en toerisme	Belangenbehartiging met regionaal karakter openlucht recreatie en bescherming van natuur en landschap	Provincie Utrecht en de gemeenten Amersfoort, Bunnik, De Bilt, Renswoude, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, Zeist en Leusden.	Bijdrage 2013: € 53.667 (o.b.v. jaarrekening 2012)
8. Welstand en Monumenten Midden Nederland (WMMN) Pr. 9 Ruimte en wonen	Advies over instandhouding bevordering van bouwkundig schoon, welstandszorg, monumentenzorg, en zorg voor de ruimtelijke kwaliteit in zijn algemeenheid	De gemeenten: Baarn, Bunnik, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, De Ronde Venen, Stichtse Vecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Woerden, Woudenberg, Wijk bij Duurstede en IJsselstein.	Bijdrage 2013: € 10.161 (o.b.v. jaarrekening 2013)
9. Gemeenschappelijk Belastingkantoor Locosensus Tricijn (GBLT)	Het heffen en innen van lokale belastingen, WOZ taken en waterschapsbelastingen op een hoog kwaliteitsniveau tegen zo laag mogelijke kosten.	Een 6-tal waterschappen en de gemeenten Dronten, Nijkerk, Leusden en Zwolle.	Bijdrage 2013: € 492.000
B. Deelnemingen in vennootschappen, stichtingen en verenigingen			
10. Inkoopbureau Midden Nederland (IBMN)	Het behalen van financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor de leden, en inkoop in te zetten als strategisch en tactisch instrument voor waarde creatie	Stichtse Vecht, Montfoort, Abcoude, Scherpenzeel, Woudenberg, Vianen, IJsselstein, Bodegraven-Reeuwijk en Leusden.	Bijdrage 2013: € 80.010 (o.b.v. jaarrekening 2013)
11. Vitens N.V. Pr. 5 Werk, inkomen en participatie	Invloed kunnen uitoefenen		Bijdrage 2013: nihil Dividend ontvangst: € 68.000
12. PPS constructies Tabaksteeg Pr. 9 Ruimte en wonen	Integrale ontwikkeling en realisatie van woongebied Tabaksteeg	Heijmans Vastgoed deelnemingen BV	Bijdrage 2013: nihil

Financiële positie en risico's verbonden partijen

In deze paragraaf is aanvullende informatie opgenomen over de financiële positie van de betreffende verbonden partij en, indien van toepassing, specifieke risico's die we daarbij als gemeente lopen. Zie het onderstaande overzicht. Van sommige verbonden partijen waren de definitieve jaarstukken 2013 op het moment van opstellen van de gemeentelijke jaarrekening nog niet beschikbaar; van deze partijen zijn de gegevens in dit overzicht ontleend aan de jaarstukken 2012 (dit is daar specifiek vermeld).

Omschrijving		Belang	Resultaat 2013	Eigen Verm. 2013	Vreemd Verm. 2013	Risico's
1. Servicebureau Gemeenten - Onderdeel milieu - Onderdeel WMO	GR	7% 12%	2.718,0	41,7	15.184,7 (2012)	uitholling takenpakket (RUD), frictiekosten ontvlechting SB G. Open einde effect en versobering Wmo voorzieningen
2. Regionale Uitvoerings Dienst		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Opstartkosten, projectbegroting
3. GGD Midden Nederland	GR	3%	-/- 140,7 (2012)	2.125,7	9.578,9	afwentelen overhead a.g.v. bezuinigingen op overige deeln.
4. Veiligheidsregio Utrecht	GR	2%	192,7 (2012)	1.180,1	54.555,1 (2012)	Toekomstige verlaging rijksbijdrage (begroting is o.b.v. vaste rijksbijdrage + index). Risico ziekteverzuim is niet verzekerd
5. Regionaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort	GR	6%	-/- 1.317,0	0	16.811	nadelig effect exploitatie RWA a.g.v. rijksbeleid WSW (herstructurering) en economische recessie
6. Afvalverwijdering Utrecht	GR	2%	132,5 (2012)	332,5 (2012)	8.472,3 (2012)	normale bedrijfsrisico's zoals rente-, krediet, debiteuren- en investeringsrisico's
7. Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijngebied	GR	5%	206,8 (2012)	1.251,8 (2012)	1.461,5 (2012)	Saneringskosten bodemvervuiling (asbest), teruglopende inkomsten Henschotermeer, achterstallig onderhoud. Het recreatieschap wordt op 1-1-'18 opgeheven. Omvang van de Leusdense bijdrage in de liquidatiekosten wordt in later stadium bepaald.
8. Welstand en Monumenten Midden Nederland (Welmon)	GR		-/- 90,5 (2013)	324,6	343,8	dalend aantal adviezen, a.g.v. econ. recessie en landelijke wetgeving. Uiterlijk op 1-1-'16 treedt Leusden uit. Uittredingssom per 1-1-'16 bedraagt € 46.600 (obv het opgestelde liquidatieplan)
9. Gemeenschappelijk belastingkantoor Locosensus Tricijn	GR	2,5%	1.434	1.434	5.819	normale bedrijfsrisico's m.b.t. heffen en innen
10. Inkoopbureau Midden Nederland (IBMN)	St.		-7,0 (2012)	111,0	92,6	niet realiseren van doelstelling van kostendekkendheid organisatie IBMN binnen de begroting van Leusden
11. Vitens	N.V.	<1% o.b.v. aantal aandelen	39.300,0	438.300	1.273.500	geen, Vitens beheerst risico's door kennis van wetgeving te borgen in de organisatie en indien noodzakelijk adequate maatregelen te nemen
12. PPS constr. Tabaksteeg GEM Tabaksteeg C.V. GEM Tabaksteeg B.V. Leusden Tabaksteeg Project B.V.	49% 50% 100%		0 0 1.144 (2012)	-786,0 18,0 18,0	2.354,0 28,0 200,0	Nadelig effect kredietcrisis veroorzaakt nadelig effect op de grex GEM Tabaksteeg en daarna op interne grondexploitatie Tabaksteeg
13. Amfors holding	B.V.	6%	-/- 5.179,5	2.646,6	7.112,5	resultaat na aanzuivering tekort RWA à € 2.832.000

Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Leusden is zich ervan bewust zich in een continu veranderende grondmarkt te bevinden. Hierbij dient ze in sommige gevallen op ontwikkelingen en partijen te reageren en in andere gevallen dient ze zelf initieënd en regulerend op te treden. De huidige financieel-economische situatie heeft grote invloed op de woningmarkt en de ontwikkelingen in het bedrijfsleven. Woningen en bedrijfsgebouwen staan langer te koop en ondernemers zijn terughoudend in de aankoop van bedrijventerreinen. Hierdoor worden risico's groter en worden de looptijden van de plannen langer.

Deze paragraaf geeft inzicht in de resultaten en risico's van de grondexploitaties en geeft voornamelijk een terugblik op het jaar 2013.

Grondbeleid

Nota Grondbeleid 2013-2017

Eind 2012 is de 'Nota grondbeleid 2013-2017' vastgesteld. In het licht van de huidige financieel-economische situatie, die de rol van de gemeente in gebiedsontwikkelingen in een nieuw licht zet en het verschijnen van een nieuw ruimtelijk beleid ('Leven in Leusden'), was het een logisch moment een nieuwe Nota Grondbeleid vast te stellen. De vorige nota Dynamische Grondbeleid Leusden dateerde uit 2005.

Aspecten die in de nieuwe Nota grondbeleid van belang zijn geweest:

- De in 2008 van kracht geworden nieuwe Wet Ruimtelijke ordening, met als onderdeel de Grondexploitatiewet. De uitwerking die de invoering van deze wet heeft op de dagelijkse praktijk van gebiedsontwikkeling, de huidige jurisprudentie en de nadere duiding van de wet heeft gezorgd voor een beter beeld op zaken die ten opzichte van de vorige nota grondbeleid anders geregeld kunnen of moeten worden. Een voorbeeld hiervan is de wijze waarop wordt omgegaan met kostenverhaal
- Gebiedsontwikkeling algemeen in Leusden: de projecten zijn voor een groot deel in de uitvoeringsfase gekomen en de toekomstvisie "Leven in Leusden" geeft weer dat nieuwe projecten op beperkte schaal worden voorzien
- 'Samenleving Voorop', in de vorm van faciliteren van maatschappelijk initiatieven
- Financiële crisis: forse bezuinigingen en een geringere acceptatie van en bereidheid om risico's te nemen.

De Nota Grondbeleid 2013-2017 geeft kaders aan die moeten bijdragen aan een voldoende adequaat grondbeleid, gelet op de ontwikkeling van Leusden en de financieel-economische situatie en de rol en positionering van de gemeente Leusden in het kader van de Samenleving Voorop. De geformuleerde beleidskaders zijn daartoe flexibel, wendbaar en voldoende gedifferentieerd om ook in de toekomst de naar verwachting in Leusden vaker voorkomende 'kleinschalige' grondexploitaties te kunnen voeren én om in tijden van economische crisis in te spelen op de vereisten van planmatige risicosturing en kleinschalige deelplanontwikkeling.

In onderstaand model is aangegeven in welke nota's de kaders rondom het grondbeleid zijn vastgelegd en in welke documenten de wijze van uitvoering van het grondbeleid naar voren komt.

<i>Sturing Grondbeleid</i>		
<i>Kaders</i>	Nota grondbeleid 2013 - 2017	Nota financiële beleidskaders Grondbedrijf (2009)
	Kaderbrief Grondprijnsbeleid 2010 - 2014	Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen (2010)
<i>Uitvoering</i>	Paragraaf Grondbeleid / Weerstandsvermogen	Begroting en jaarrekening
	Actualisatie grondexploitaties	Risicomonitor Grondbedrijf

Ontwikkelingen

Vanwege de financiële druk die de financieel-economische situatie met zich meebrengt is er ook in 2013 een Monitor Kredietcrisis Grondbedrijf aangeboden. Omdat ook in 2014 de financieel-economische situatie nog zijn invloed zal hebben op de woningmarkt, wordt de monitor voorlopig nog jaarlijks geactualiseerd. Op deze manier houden we grip en zicht op de risico's die de ontwikkelingen met zich meebrengen en kunnen we zo nodig tijdig bijsturen.

Relatie met programma's

Naast programma 9 Ruimte en Wonen heeft het grondbeleid ook een nauw verband met andere programma's. Als we kijken naar het coalitieakkoord 2010-2014 kunnen we concluderen dat, met de in de onderstaande tabel genoemde programma's, een link gelegd kan worden met het Leusdense grondbeleid.

Programma	Relatie met grondbeleid	Opgave coalitieakkoord 2010-2014
4 Verkeer en vervoer	Met grondopbrengsten kan infrastructuur worden aangelegd.	Aanleg (vrij liggend) fietspad Achterveld
5 Werk, inkomen en participatie	Grondexploitatie genereert nieuw uit te geven bedrijfskavels, alsmede kavels voor detailhandel.	
6 Onderwijs	Middels grondopbrengsten wordt er financieel bijgedragen aan realisatie en exploitatie MFC's.	
8. Maatschappelijke ondersteuning	Met grondopbrengsten kunnen sportvoorzieningen worden gerealiseerd.	Onderzoek naar tweede sporthal
9 Ruimte en wonen	Alle doelstellingen in dit programma houden nauw verband met grondbeleid.	Betaalbare woningen voor ouderen en starters. Ontwikkeling visie kantorenlocatie Princenhof. Concretiseren mogelijkheden Hart van Leusden

Rekenkameronderzoek

In 2011 is de rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand een onderzoek gestart naar het risicomanagement bij het grondbeleid van de gemeente Leusden. In het onderzoek is daarbij ingegaan op het grondbeleid zelf, het risicomanagement daarbij, de resultaten van het grondbeleid en de sturende en controlerende rol van de raad hierbij. Het rapport is in 2012 uitgebracht. De uitkomst van het onderzoek gaf aan dat op nagenoeg alle aspecten met betrekking tot grondbeleid, de uitvoering ervan en het bijbehorende risicomanagement aan de daaraan te stellen normen wordt voldaan. De commissie heeft een drietal aandachtspunten benoemd:

- actualisering grondbeleid met zoveel mogelijk SMART geformuleerde doelstellingen;
- helderheid over taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- duidelijkheid over de wijze van sturing door de raad.

Deze drie aandachtspunten zijn door de rekenkamercommissie verder uitgewerkt in negen concrete aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn door het college overgenomen en deels al omgezet in concrete handelingen. In onderstaand schema is de voortgang van elk van de aanbevelingen weergegeven.

Aanbevelingen	Actie	
<u>Visie op grondbeleid</u>		
1. Stel een nieuwe nota Grondbeleid op	Is gebeurd, vastgesteld dd. 20-12-2012	✓
2. Formuleer de doelstellingen op SMART + C wijze	Is gebeurd, opgenomen in Nota Grondbeleid 2013-2017	✓
3. Laat het grondbeleid aansluiten bij het realiseren van de structuurvisie en "De samenleving voorop"	Is gebeurd, opgenomen in Nota Grondbeleid 2013-2017	✓
<u>Inbedding risicomanagement grondbeleid</u>		
4. Zorg voor een zorgvuldige beschrijving van de processen binnen het grondbeleid en de realisering daarvan	Er is reeds een eerste aanzet gedaan voor een dergelijke beschrijving. Planning: 1 ^e helft 2014 afronden.	

5. Leg de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden vast van alle betrokkenen bij het grondbeleid en de uitvoering ervan.	Eind 2012 is een eerste aanzet hiertoe gemaakt door het Grondbedrijf en dient na interne afstemming verder vorm te krijgen. Wordt onderdeel van de Uitvoeringsnotitie Grondbeleid. Planning: 1 ^e helft 2014.	
6. Werk aan de samenwerking tussen RO en FPC op het grondbeleidsterrein	De samenwerking tussen projectleiders en het Grondbedrijf is een blijvend punt van aandacht. Is onderdeel van werkplan Grondbedrijf 2013.	✓
<u>Sturende en controlerende rol van de raad</u>		
7. Ontwikkel kennis binnen de raad over grondbeleid en het proces van grondexploitaties	Wordt opgepakt door de raad. College biedt aan de nieuwe raad in 2014 te faciliteren bij het opbouwen van kennis op het gebied van grondbeleid.	✓
8. Bezie of de wijze van overdracht van de kennis van vertrouwelijke informatie beter kan worden georganiseerd met als doel het verbeteren en functioneren van de raad voor deze materie	Wordt opgepakt door de raad. De griffie heeft in 2013 de notitie "geheimhouding en besloten bijeenkomsten" opgeleverd.	✓
9. Laat het bestuur zien hoe maatgevende wijzigingen en ontwikkelingen uitgewisseld kunnen worden zonder te wachten op de gebruikelijke rapportage uit de cyclus	Gebeurt reeds, via nieuwsbrieven, raadsinfobrief, voor- en najaarsnota	✓

Uitvoering grondbeleid 2013

Vestiging voorkeursrecht:

Door vestiging van dit recht wordt de uitgangspositie van de gemeente versterkt, waardoor bij vervreemding van bedoeld perceel door de huidige eigenaar deze eerst aan de gemeente moet worden aangeboden.

Sinds 2010 is er op de locatie Coöperatierrein te Achterveld een voorkeursrecht gevestigd. Nu de woningcorporaties de gronden in 2013 hebben verkregen, wordt het voorkeursrecht op deze locatie beëindigd. Dit zal in 2014 gebeuren.

Ten behoeve van de realisatie van het vrij liggende fietspad tussen Achterveld en Leusden is op één locatie langs de Asschatterweg ter hoogte van de Zandbrinkermolen medio 2013 een voorkeursrecht gevestigd, dat na succesvolle verwerving ondertussen overbodig is geworden.

Onteigening:

Eind 2012 zijn er twee onteigeningszaken in procedure ten behoeve van het verkrijgen van de voor de ontwikkeling benodigde gronden. Het betreft de projecten Biezenkamp (U-blok/blok B) en Groot Agteveld (Coöperatierrein). Inzake de Biezenkamp heeft de rechtbank negatief geoordeeld over het onteigenings-KB. Daartegen is hoger beroep aangetekend. Het vonnis van het gerechtshof wordt medio 2014 verwacht. De onteigeningsprocedure Groot Agteveld is gestaakt, nu de woningcorporaties de gronden hebben aangekocht die nodig zijn voor de ontwikkeling van het Coöperatierrein.

De onteigeningszaak De Schammer heeft al wel geleid tot verkrijging van de benodigde gronden en op 30 december 2013 heeft de rechtbank uitspraak gedaan inzake de hoogte van de totale schadeloosstelling. Inmiddels is in 2014 alles financieel afgerekend met de grondeigenaren.

(Strategische) Aan- en verkopen:

In 2013 zijn twee appartementsrechten gekocht in de Biezenkamp.

Begin 2013 heeft de tweede, en laatste, grondverkoop plaatsgevonden met betrekking tot de gronden in de Plantage.

Nieuwe en afgesloten grondexploitaties

In 2013 is de grondexploitatie 't Zicht afgesloten. Eind 2013 is de grondexploitatie Tankstation Groene Zoom aangeboden, welke begin 2014 is vastgesteld.

Financieel resultaat Grondbedrijf 2013

Het resultaat Grondbedrijf over het jaar 2013 bedraagt € 109.000 positief.

Dit resultaat betreft het positieve resultaat na afsluiting van project 't Zicht. In de Actualisatie 2013 was voorzien dat dit project per 31-12-2013 afgesloten kon worden met een winstuitneming van € 397.000. Door behaalde voordelen in de werkzaamheden woonrijpmaken en het vrij laten vallen van de niet gebruikte post onvoorzien, is een voordelig resultaat behaald van € 506.000. De winstuitneming van € 397.000 is reeds verwerkt in de jaarrekening 2013 en bestemd, conform raadsbesluit, aan de Algemene Reserve Grondbedrijf.

Reeds verwerkte resultaten in jaarrekening 2013

Tussentijdse winstuitname Tabaksteeg

Als gevolg van de tussentijdse winstuitkering van GEM Tabaksteeg per 1 juli 2013 heeft de interne grondexploitatie Tabaksteeg in het boekjaar 2013 een opbrengst kunnen realiseren van € 0,6 mln. In de najaarsnota is reeds voorgesteld deze winst uit te nemen en te bestemmen aan de Algemene reserve Grondbedrijf.

Verhoging verliesvoorziening De Buitenplaats

De volgende voorzieningen en bestemmingsreserves zijn getroffen voor het project Buitenplaats:

Voorziening verliesgevende exploitatie 2011	€ 1.872.000	
Voorziening verliesgevende exploitatie 2013	€ 2.100.000	
Voorziening rente en plankosten 2012 en 2013	€ 998.000 +	
Totaal voorziening Buitenplaats 31-12-2013		€ 4.970.000
Bestemmingsreserve 3 jaar vertraging	€ 300.000	
Gelabeld in ARG tegenvallende opbrengsten	€ 1.150.000 +	
Totaal bestemmingsreserve		€ 1.450.000
Totaal maatregelen risico's Buitenplaats per 31-12-2013		€ 6.420.000

Voor het te verwachten negatieve resultaat van de Buitenplaats ad. € 1,872 mln was reeds in 2011 een voorziening gevormd. In 2013 is aan deze voorziening € 3.098.000 toegevoegd:

- Een bedrag van € 0,998 mln., zijnde rente-en plankosten 2012 en 2013, om de boekwaarde niet nog verder te laten oplopen
- Een bedrag van € 2,1 mln., betreft het bedrag wat benodigd is ter afdekking van de minimale verslechtering van het saldo als gevolg van een andere programmatische invulling.

Deze afboekingen hebben effectief geleid tot een verlaging van de boekwaarde van het project. Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Daarnaast wordt in de Algemene Reserve van het Grondbedrijf een bedrag van € 1,15 mln gelabeld ter dekking van mogelijkerwijs nog verder tegenvallende opbrengsten en € 0,3 mln voor de rente en plankosten voor de komende 3 jaren. Met deze laatste reservering wordt de boekwaarde van de grondexploitatie De Buitenplaats de komende 3 jaar 'bevroren'. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen.

Bestemming Resultaat Grondbedrijf 2013

Wij stellen voor het, per saldo, positieve resultaat ad € 109.000 te storten in de Algemene Reserve Grondbedrijf.

Reserves grondexploitaties

(x € 1.000)	Stand 01-01-2013	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2013
Algemene Reserve Grondbedrijf	4.857	2.130	3.403	3.584
Surplus Reserve Grondbedrijf	63		63	0
Totaal Reserves Grondbedrijf	4.920	2.130	3.466	3.584
af: Gelabelde bedragen				-/- 2.430
Totale 'vrij beschikbare ruimte' binnen ARG				1.154

Binnen het saldo van de Algemene reserve Grondbedrijf ad € 3,584 mln. is een bedrag ad € 2,430 mln. gelabeld en bedoeld als buffer voor enerzijds de risico's ad € 1,795 mln. en anderzijds de financiering van de nog resterende Visieprojecten ad € 0,636 mln. Dit wordt in de paragraaf weerstandsvermogen nader toegelicht. De surplusreserve is in 2013 opgeheven en het saldo ad € 63.000 is overgeheveld naar de Algemene reserve Grondbedrijf.

Voorzieningen grondexploitaties

(x € 1.000)	Stand 1-1-2013	Stand 31-12-2013
Voorz. De Biezenkamp	2.255	2.255
Voorz. Effecten Bestemmingsplan Tabaksteeg	232	200
Voorz. Groot Agteveld	213	213
Voorz. Afgesloten complexen	0	20
Totaal voorzieningen Grondbedrijf	2.700	2.688

Voorziening De Biezenkamp

Deze voorziening dient ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie De Biezenkamp. Het saldo van de voorziening is in 2013 niet aangepast. Naar verwachting zal de onttrekking ten laste van deze voorziening plaatsvinden in 2017.

Voorziening Effecten bestemmingsplan Tabaksteeg (planschade)

Deze voorziening dient ter dekking van de door de gemeente te vergoeden planschadeclaims Tabaksteeg. In 2013 zijn er twee planschadeclaims toegekend en is in totaal € 32.000 uitbetaald. Per 31 december 2013 bedraagt het saldo € 200.000.

Voorziening Groot Agteveld

De Actualisatie Grondexploitaties 2014 geeft voor het project Groot Agteveld een negatief resultaat aan van € 218.000, prijspeil 1 januari 2014. De in 2011 gevormde voorziening Groot Agteveld ad. € 213.000 is daarom gehandhaafd.

Voorziening afgesloten complexen

De grondexploitatie 't Zicht is eind 2013 afgesloten met een positief resultaat van € 506.000. Er resteert nog een klein aantal werkzaamheden, ter hoogte van € 20.000, waarvoor een voorziening is gevormd. De verwachting is dat deze werkzaamheden in het voorjaar van 2014 plaatsvinden, waarna de voorziening kan worden opgeheven. Het betreft o.a. het leveren en aanbrengen van beplanting, het plaatsen van banken en het aanbrengen van parkeervoorzieningen.

Voorziening Buitenplaats

De voorziening Buitenplaats wordt niet onder de 'Voorzieningen grondexploitaties' vermeld, maar wordt als correctiepost op de voorraad gronden in aftrek gebracht. De voorziening is in 2013 verhoogd met € 3.098.000 naar het totaal van € 4.970.000.

Actuele prognose te verwachten resultaten

De grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd conform de nota financiële beleidskaders Grondbedrijf. In mei 2013 is de actualisatie van dat jaar vastgesteld. In juni 2014 zullen wederom de geactualiseerde grondexploitaties aan de raad ter vaststelling worden aangeboden.

Om een reëel beeld te geven van de huidige stand van zaken, is deze paragraaf Grondbeleid voor de vermelde projecten gebaseerd op de gegevens van de actualisatie 2014.

Complex (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2013	Verwacht resultaat NCW per 01-01-2014	Aanwezige voorziening 31-12-2013	Afsluiting per
Buitenplaats	*) 5.212	- 4.970	4.970	31-12-2017
Biezenkamp	1.197	-2.255	2.255	31-12-2017
Groot Agteveld	278	- 218	213	31-12-2021
Valleipark	6.726	2.284		31-12-2018
H'veldseweg 136 eo	476	238		31-12-2016
Locaties Leusden Zuid	2.161	1		31-12-2017
Tabaksteeg intern	-1.430	**) 1.287		31-12-2016
Plantage	177	63		31-12-2018
Schammer ¹	-830	- 31		31-12-2014
Totaal in exploitatie	13.967	**) - 3.601	7.438	

*) betreft het saldo van de boekwaarde ad € 10,1 mln en de voorziening Buitenplaats ad € 5,0 mln.

**) reeds € 10,6 mln. is in voorgaande jaren gerealiseerd.

x € 1.000

Te verwachten negatief resultaat alle grondexploitaties	-/- 3.601
Reeds gevormde voorzieningen voor negatieve grondexploitaties	+ 7.438
Te verwachten winstsaldo	+ 3.837
Af: afdracht Fonds Bovenwijkse Voorzieningen vanuit Valleipark	-/- 1.053
Te verwachten winstsaldo (NCW 1-1-2014)	+ 2.784

Bovenstaand overzicht geeft weer dat alle grondexploitaties tezamen een verliessaldo geven van € 3,601 mln. Indien rekening wordt gehouden met de reeds gevormde voorzieningen voor de negatieve grondexploitaties ad € 7,438 mln, is een positief resultaat te verwachten van 3,837 mln., zijnde het totaal van de positieve grondexploitaties. Het resultaat Valleipark is deels reeds bestemd, hiervan wordt € 1,053 mln. afgedragen aan het Fonds Bovenwijkse Voorzieningen. Na deze afdracht is de komende jaren een winstsaldo te verwachten van per saldo € 2,784 mln. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het rapport Actualisatie grondexploitaties 2014.

Bovenstaande te verwachten resultaten zijn afkomstig uit de Actualisatie Grondexploitaties 2014. Voor de projecten Buitenplaats en Biezenkamp zijn geen geactualiseerde grondexploitaties 2014 opgenomen. Voor de te verwachten negatieve resultaten Buitenplaats, Biezenkamp en Groot Agteveld zijn reeds voorzieningen gevormd, ter dekking van deze verliezen. Voor het te verwachten negatieve resultaat van de Schammer is geen voorziening gevormd, aangezien dit een gezamenlijk project betreft waarbij het exacte negatieve resultaat verdeeld zal worden over de deelnemende partijen. De mogelijke extra gemeentelijke bijdrage is opgenomen in de risico-inventarisatie en de daaruit voortvloeiende beheermaatregelen.

Overige complexen niet in exploitatie

Onderstaande tabel geeft aan welke complexen nog niet in exploitatie zijn genomen.

Complex (x € 1.000)	Boekwaarde per 31.12.2013	Aantal m ²	Boekwaarde per m ²
Mastenbroek II	71	19.000	4
Princenhof	1.477	15.000	99
Restant Buitengebied	139	28.000	5
Totaal	€ 1.687		

Jaarlijks vindt een toetsing plaats van de boekwaarde in vergelijking met de marktwaarde. De toetsing heeft uitgewezen dat van een hogere waardering dan marktwaarde geen sprake is.

¹ Verwacht resultaat van gezamenlijk project, inclusief de bijdragen van partners, bedraagt € -/- 31.000. De gemeentelijke bijdrage is € 1.045.000.

Met ingang van 2012 zijn twee maatregelen toegepast om, uit het oogpunt van behoedzaamheid in tijden van economische crisis, de boekwaarden niet verder te laten oplopen en daarmee mogelijke verliezen door te schuiven naar de toekomst. Ten eerste is besloten de boekwaarde van Princenhof 'te bevriezen' op de huidige € 99, welke ongeveer de helft van de marktwaarde is. Aangezien voor dit project nog geen reëel en stellig voornemen aanwezig is, worden vanaf 2012 de rente- en andere kosten niet meer geactiveerd, maar direct als verlies genomen, ten laste van de Algemene Reserve Grondbedrijf. De tweede maatregel betreft het complex Restant Buitengebied, welke in 2012 is 'opgeschoond'. Het complex is teruggebracht naar slechts één perceel grond waarvan de boekwaarde tevens is verlaagd naar een agrarische marktwaarde van € 5 per m². Toekomstige rente-en andere lasten worden direct als verlies genomen, ten laste van de Algemene reserve Grondbedrijf, waardoor de boekwaarde niet wordt verhoogd.

Beleidsuitgangspunten Risico's en Weerstandsvermogen

De beleidsuitgangspunten voor risico's zijn omschreven in de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2010. In de nota wordt verwoord hoe risico's worden geïdentificeerd, geanalyseerd en beoordeeld. Om eventuele risico's op te vangen dient de gemeente, alsmede het grondbedrijf, te beschikken over een weerstandsvermogen. De wijze waarop het weerstandsvermogen wordt berekend is tevens vastgesteld in de eerdergenoemde nota. Hoe het weerstandsvermogen van het grondbedrijf over 2013 is, is terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen in dit jaarverslag.

Risico's per complex

Voor een nadere beschrijving van de risico's per complex kan worden verwezen naar de Actualisatie Grondexploitaties 2014, welke in juni 2014 ter vaststelling wordt aangeboden. Hierin zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van alle grondexploitaties.

Rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid

Algemeen

Deze paragraaf geeft enerzijds de betekenis van de controlerende rol van de raad en anderzijds de samenhang van de onderwerpen rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid weer. Naar deze onderwerpen wordt gestructureerd onderzoek verricht door verschillende actoren.

Schema onderzoeksvormen			
	Onderzoek door	Rapportage aan	Op basis van
Rechtmatigheid	rekenkamer accountant	raad raad	art. 182 Gw art. 213 Gw
Doelmatigheid	rekenkamer eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213a Gw
Doeltreffendheid	rekenkamer eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213a Gw

De afstemming over de diverse controles en onderzoeken die worden uitgevoerd, vindt plaats in het afstemmingsoverleg. Aan dit overleg nemen onder meer deel: raadsleden, accountant, een vertegenwoordiging van de rekenkamercommissie en de portefeuillehouder financiën.

Ontwikkelingen

Er is een spanningsveld wat betreft rechtmatigheid ontstaan, doordat we te maken hebben met twee tegengestelde krachten. De eerste is dat wij verwachten dat de gemeentelijke organisatie in houding en gedrag meer ondernemend wordt. Een focus op kansen, mogelijkheden en resultaten betekent wel dat er meer risico wordt gelopen en dat er meer de grens opgezocht wordt van wat wettelijk kan. De tweede is dat er tegelijkertijd ook sprake is van een maatschappelijke druk en een tendens (ook in Europees verband) voor meer wetgeving en controle. Ook het toezicht op de accountants is verder aangescherpt. Dit verscherpte toezicht maakt dat de accountant verwacht dat ook de interne controle werkzaamheden tot nog meer "evidence" zullen leiden ter onderbouwing van de controle verklaring. Hierdoor is een "controleparadox" ontstaan. De organisatie is beter geworden en heeft meer ervaring in het uitvoeren van verbijzonderde interne controle, waardoor meer fouten ontdekt worden, waardoor het juist lijkt dat we minder in "control" zijn. De koers van "loslaten, vertrouwen en ondernemerschap" enerzijds en "verantwoord in control" zijn en blijven anderzijds, vraagt wel een alertheid en het zoeken naar een balans tussen de twee tegengestelde krachten. Het beeld dat wij nu hebben is, dat ondanks dat wij voor deze jaarrekening beperkt meer rechtmatigheidsfouten hebben gevonden, wij nog steeds verantwoord in control zijn.

Rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie 'Vallei en Veluwerand' doet onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid. De onderzoeksrapporten zijn openbaar en bevatten verantwoordingsinformatie die toegankelijk is voor zowel de raad als voor burgers en organisaties. De volgende onderzoeken zijn in 2013 uitgevoerd dan wel /in uitvoering genomen:

Rekenkameronderzoeken	
Onderwerp:	Status:
Regionale samenwerking	Afgerond in tweede helft 2013.
Doorwerkingsonderzoek re-integratie	Afgerond in tweede helft 2013
Interactief beleid	Gestart in tweede helft 2013

Collegeonderzoek ex art. 213a GW

In de Verordening Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Leusden is bepaald dat bij dit 'zelfonderzoek' van het college naar het gevoerde bestuur het accent op de doelmatigheid wordt gelegd. Het budget voor uitvoeren van collegeonderzoek is geschrapt in het kader van de bezuinigingen. Dit mede met het oog op een aankondiging van het ministerie van BZK in 2009 dat wetsartikel 213a in de Gemeentewet kan vervallen, omdat dit onderzoek in de praktijk geen wezenlijke bijdrage levert aan de controlerende rol van de raad. De wetswijziging is echter nog niet doorgevoerd en het is nog steeds onduidelijk wanneer dit gestalte zal krijgen. Zolang de wettelijke status blijft bestaan, kiezen we voor de insteek dat regulier te houden onderzoeken, dan wel audits, als collegeonderzoek worden aangemerkt. Overigens merken wij nog op dat vraagstukken omtrent het verbeteren van de doelmatigheid van de bedrijfsvoering continue een issue in onze organisatie zijn.

Rechtmatigheid en accountantscontrole

Het Beleidskader rechtmatigheid en accountantscontrole 2013 bevat het kader voor de uitvoering en de toets op de rechtmatigheid. De hierbij van toepassing zijnde criteria (begrotingscriterium, voorwaardencriterium en M&O-criterium) worden hierna verder uitgewerkt.

Begrotingscriterium

Dit criterium richt zich primair op de begrote baten en lasten op programmaniveau.

Onderstaand de kaders zoals deze door de raad zijn vastgesteld in het controleprotocol en normenkader:

Normen Begrotingscriterium	
Rechtmatig: 1. kostenoverschrijdingen (tenzij niet passend binnen beleid) 2. overschrijding, gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten (kostendeekkende omzet, subsidies, egalisereserves) 3. overschrijding, passend binnen beleid, als gevolg van interne factoren (doorberekeningen, kapitaallasten, abusievelijke fouten in begroting, verplichte dotaties aan voorzieningen) 4. overschrijding, passend binnen beleid, door externe factoren (o.a. open eindregelingen, aanpassingen wet- en regelgeving, deelneming in gemeenschappelijke regelingen)	Onrechtmatig: 5. overschrijding, passend binnen beleid, wel tijdig bekend maar niet gemeld 6. overschrijdingen veroorzaakt door o.a. boetes, procedures en naheffingsaanlagen binnen het verantwoordingsjaar 7. overschrijding, niet passend binnen beleid, niet goedgekeurd door de raad

De overschrijdingen in de jaarrekening 2013 zijn op programmaniveau beoordeeld op rechtmatigheid. Alleen de lastenkant is in de toets betrokken. Er zijn 5 programma's die een overschrijding laten zien aan de lastenkant. De uitgaven op deze programma's zijn getoetst aan bovenstaande kaders. Van deze programma's zijn alle begrotingsafwijkingen op product niveau groter dan € 50.000 beoordeeld. In onderstaand overzicht zijn deze weergegeven.

Resultaten begrotingsrechtmatigheid (* € 1.000)			
	Afwijking	Norm	Oordeel
<i>Bestuur en Dienstverlening</i>			
College (voorziening wethouderspensioenen)	-/- 230	3	Rechtmatig

Voormalig personeel (Bovenformatief personeel)	-/- 131	5	Onrechtmatig
Voormalig personeel (Bovenformatief personeel)	-/- 75	2,3	Rechtmatig
Voormalig personeel (voorziening voormalig personeel)	-/- 211	3	Rechtmatig
<i>Werk, inkomen en participatie</i>			
Bijstandsverlening (uitvoeringskosten)	-/- 26	3,4	Rechtmatig
Minimabeleid (bijzondere bijstand)	-/- 32	3	Rechtmatig
<i>Onderwijs</i>			
Huisvesting onderwijs	-/- 195	3	Rechtmatig

De salariskosten voor **bovenformatief personeel** zijn in 2013 niet geraamd. Dit is achterwege gelaten, omdat bij het opmaken van de begroting (in april 2012) de verwachting was dat het outplacementtraject snel vruchten zou afwerpen en de bovenformatieven elders geplaatst konden worden. De loonkosten liepen in 2013 echter door. Het herplaatsen is gelukt per 1 januari 2014. De bovenformatieven zijn wel op incidentele basis uitgeleend. Per saldo heeft dit geresulteerd in een financiële onrechtmatigheid van € 131.000.

Voorwaardencriterium

Bij het voorwaardencriterium gaat het om het voldoen aan regelgeving door hogere overheden, maar ook om het voldoen aan eigen gemeentelijke regelgeving.

In 2013 zijn de volgende processen gecontroleerd: Accommodaties, Afvalopbrengsten, Algemene uitkering, Automatisering, Bijstand en re-integratie, Belastingen, Leges, Onderwijshuisvesting, Overige opbrengsten, Subsidies, Inkopen & aanbesteden, Investerings, Grondexploitatie, Personeel, Leerlingenvervoer, Treasury en WMO. Bij deze controles zijn ook de van toepassing zijnde wet- en regelgeving betrokken.

We hebben onderzoek uitgevoerd over 2013 om vast te stellen of wij volgens de aanbestedingsregels gehandeld hebben en, wanneer dat aan de orde zou zijn, om vast te stellen wat de omvang is van de niet volgens de Europese regels ingekochte werken, leveringen en diensten. De uitkomst van dit onderzoek is dat wij voor het jaar 2013 voor een deel financieel onrechtmatig gehandeld hebben op het gebied van Europees aanbesteden. De omvang van de niet rechtmatige inkopen is voor 2013 vastgesteld op een bedrag van € 248.000 (project Hamersveldseweg).

Totaal financieel onrechtmatig

Naast de niet rechtmatige inkopen à € 248.000, dient tevens de geconstateerde fout ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid aangemerkt te worden als financiële rechtmatigheidsfout. Het totaal van fouten op het gebied van rechtmatigheid komt hiermee uit op € 379.000.

Er zijn geen verdere rechtmatigheidsfouten of onzekerheden aangetroffen, die boven de rapporteringstolerantie van € 50.000 uitgaan. De accountant heeft alle bevindingen uit de interne controles betrokken in de jaarrekeningcontrole en zal deze naar een oordeel vertalen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Naast het begrotings- en voorwaardencriterium is dit het 3^e criterium voor het beoordelen van de rechtmatigheid van het financiële beheer. Er zijn geen bevindingen gedaan in de controles die duiden op misbruik en/of oneigenlijk gebruik van de regelgeving.

Deel 2 Jaarrekening

2a Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten

	Lasten			Baten			Saldo
	primitief	begroot	uitgegeven	primitief	begroot	ontvangen	
Exploitatie (zonder reserve boekingen)							
0 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.126	1.077	1.451	29.321	28.758	29.500	28.049
1 Bestuur en dienstverlening	5.446	5.726	6.257	420	420	438	-5.819
2 Veiligheid en openbare orde	1.730	1.783	1.721	17	17	17	-1.704
3 Openbare ruimte en milieu	13.769	13.971	13.819	4.380	4.432	4.543	-9.276
4 Verkeer en vervoer	268	4.823	2.842	0	0	0	-2.842
5 Werk, inkomen en participatie	6.328	6.520	6.580	4.375	4.950	5.114	-1.466
6 Onderwijs	2.187	2.887	3.070	83	82	87	-2.983
7 Economie, recreatie en toerisme	672	719	693	161	157	166	-527
8 Maatschappelijke Ondersteuning	8.569	8.125	7.850	1.140	1.293	1.269	-6.581
9 Ruimte en wonen	22.667	14.804	8.783	21.707	12.805	4.857	-3.926
	62.762	60.435	53.066	61.604	52.914	45.991	-7.075
Reserve stortingen en onttrekkingen							
0 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	368	1.982	2.488	1.058	2.942	3.422	934
1 Bestuur en dienstverlening	0	0	0	21	385	343	343
2 Veiligheid en openbare orde	0	0	0	10	42	32	32
3 Openbare ruimte en milieu	0	126	126	838	1.090	830	704
4 Verkeer en vervoer	0	0	0	0	4.550	2.561	2.561
5 Werk, inkomen en participatie	0	0	0	62	92	68	68
6 Onderwijs	804	804	804	559	1.086	1.266	462
7 Economie, recreatie en toerisme	19	0	0	77	60	35	35
8 Maatschappelijke Ondersteuning	0	687	687	43	185	180	-507
9 Ruimte en wonen	497	1.653	1.284	178	2.341	3.988	2.704
	1.688	5.252	5.389	2.846	12.773	12.725	7.336
Totaal inclusief reserve boekingen							
0 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.494	3.059	3.939	30.379	31.700	32.922	28.983
1 Bestuur en dienstverlening	5.446	5.726	6.257	441	805	781	-5.476
2 Veiligheid en openbare orde	1.730	1.783	1.721	27	59	49	-1.672
3 Openbare ruimte en milieu	13.769	14.097	13.945	5.218	5.522	5.373	-8.572
4 Verkeer en vervoer	268	4.823	2.842	0	4.550	2.561	-281
5 Werk, inkomen en participatie	6.328	6.520	6.580	4.437	5.042	5.182	-1.398
6 Onderwijs	2.991	3.691	3.874	642	1.168	1.353	-2.521
7 Economie, recreatie en toerisme	691	719	693	238	217	201	-492
8 Maatschappelijke Ondersteuning	8.569	8.812	8.537	1.183	1.478	1.449	-7.088
9 Ruimte en wonen	23.164	16.457	10.067	21.885	15.146	8.845	-1.222
	64.450	65.687	58.455	64.450	65.687	58.716	261

Algemeen

Tussen de begroting en de realisatie zijn op programmaniveau diverse verschillen waar te nemen. Per programma zijn de verschillen groter dan € 50.000 toegelicht.

Onvoorzien

In de begroting is een stelpost opgenomen voor onvoorziene uitgaven. De post wordt aangewend ter dekking van uitgaven die voldoen aan de criteria onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar. Aanwending van de post onvoorzien vindt plaats door wijzigingen van de begroting die door de raad zijn geautoriseerd.

De hoogte van de post onvoorzien is, naast een bedrag van € 2,- per inwoner, afhankelijk van de bespaarde rente. In het kader van het rentebeleid wordt 50% van de bespaarde rente over de bestemmingsreserves toegevoegd aan de exploitatie voor incidentele aanwending. Deze middelen worden toegevoegd aan de post onvoorzien.

De raming van de post onvoorzien was in 2013 als volgt:

Overzicht raming post onvoorzien	Bedrag (x € 1.000)
€ 2 per inwoner	59
50% bespaarde rente	214
Afbouw correctie rentetoevoeging begroting 2008	-17
Incidenteel nieuw beleid 2013	-61
Verlaging onvoorzien algemeen 2013	-73
Totaal raming onvoorziene uitgaven 2013	122

In het dienstjaar 2013 zijn de volgende bedragen via begrotingswijzigingen ten laste of ten gunste van de onvoorziene uitgaven gebracht:

Begrotingswijzigingen ten laste van onvoorzien	Bedrag (x € 1.000)	
	Bedrag raming	
Onderwerp	Toevoeging	Besteding
<i>Primitieve begroting</i>	122	
Aframing Najaarsnota 2013		9
Compensatievergoeding De Korf		35
Herinrichting kantooromgeving – flexwerken		18
Aanvullend asbestonderzoek Groot Krakhorst en Moespot		10
Asbestsaneringen		50
	122	122

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht staan de belangrijkste incidentele baten en lasten die er zijn geweest in 2013 en als zodanig zijn vastgelegd in de financiële administratie.

Overzicht incidentele baten		Bedrag (x € 1.000)
Baten		
Verkoop materialen i.v.m. renovatie Milieutraat		102
Subsidie 2012 project 'Duurzaam verbeteren processen'		18
Restant afwikkeling contract groenonderhoud		17
Aandeel verdeling eigen vermogen Onderlinge Overheidsverzekeraar		16
Teruggave BTW investeringen buitensportaccommodaties		82
Extra bedrag BTW compensatiefonds (meer uitgaven compensabel)		25
Vrijval voorziening seniorenbeleid		68
Aandeel uit ontbinding NV AVU		14
Diversen		16
Totaal baten		358

Overzicht incidentele lasten		Bedrag (x € 1.000)
Lasten		
Storting netto opbrengst verkoop materialen in voorziening egalisatie gebouwenbeheer		45
Incidentele kosten Community Platform Samenleving voorop		18
Extra dotatie voorziening dubieuze debiteuren		19
Extra dotatie voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken		89
Extra dotatie voorziening dubieuze belastingdebiteuren		34
Teveel gedeclareerd 2012 BTW compensatiefonds		27
Diversen		6
Totaal lasten		238

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Aanpassingsweg WNT

Het normenkader rondom de 'Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector' (hierna: WNT) is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000 104920.

De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader nog niet formeel aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is in lijn met de mededeling van de minister van BZK d.d. 12 februari 2014, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 18 februari 2014, de Aanpassingswet WNT wel als onderdeel van het normenkader gehanteerd.

De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde "topfunctionarissen". Topfunctionarissen zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de raadsgriffier aangemerkt als topfunctionaris.

gemeentesecretaris E.D. Luchtenburg	(bedragen x € 1.000)	
	2012	2013
duur dienstverband	gehele jaar	gehele jaar
omvang dienstverband	1 fte	1 fte
beloning	90	94
sociale verzekeringspremies	21	23
belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	-	-

raadsgriffier		(bedragen x € 1.000)	
J.S.Y. Houtman			
		2012	2013
duur dienstverband		gehele jaar	gehele jaar
omvang dienstverband		0,83 fte	0,83 fte
beloning		58	58
sociale verzekeringspremies		16	17
belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen		-	-

De WNT verplicht ook tot openbaarmaking van de bezoldiging van de “overige functionarissen”, indien deze de maximale norm (voor 2013: € 228.599 op jaarbasis) te boven gaat. Binnen de gemeente Leusden komen deze functionarissen niet voor.

Interim-functionarissen die geen toefunctie vervullen

Ten aanzien van interim-functionarissen die geen toefunctie vervullen, hebben wij gebruik gemaakt van de mogelijkheid die paragraaf 6 van de Beleidsregels toepassing WNT biedt inzake de volledige openbaarmaking van deze functionarissen. Op basis van de Beleidsregels toepassing WNT (inclusief de wijziging van paragraaf 6 volgens besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 12 maart 2014, nr. 2014-0000142706) kán en hoeven wij niet volledig te voldoen aan de verplichting voor openbaarmaking van deze interim-functionarissen zoals voorgeschreven in artikel 4.2 lid 2c van de WNT (inclusief verwerking Aanpassingswet WNT).

Deel 2 Jaarrekening

2b Balans en toelichting

Balans

ACTIVA	(bedragen x € 1.000)	
	Ultimo 2013	Ultimo 2012
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	0	29
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	29
Materiële vaste activa	15.927	14.840
- Investerings met een economisch nut:		
- gronden uitgegeven in erfpacht		
- overige investeringen met een economisch nut	15.734	14.644
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	193	196
Financiële vaste activa	14.623	18.345
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	158	158
- gemeenschappelijke regelingen		
- overige verbonden partijen		
- Leningen aan:		
- woningbouwcorporaties		
- deelnemingen	185	209
- overige verbonden partijen		
- Overige langlopende leningen u/g	770	4.466
- Overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer	13.500	13.500
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	10	12
Totaal vaste activa	30.550	33.214
Vlottende activa		
Voorraden	15.657	16.629
- Grond- en hulpstoffen:		
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	1.687	1.685
- overige grond- en hulpstoffen		
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	13.967	14.938
- Gereed product en handelsgoederen	3	6
- Vooruitbetalingen		
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar	11.542	3.570
- Vorderingen op openbare lichamen	3.206	2.848
- Verstrekte kasgeldleningen		
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	7.126	
- Overige vorderingen	1.210	722
- Overige uitzettingen	0	0
Liquide middelen:	15.924	25.303
- Kassaldi	6	6
- Bank- en girosaldi	15.918	25.297
Overlopende activa	1.278	1.321
Nog te ontv. voorschotten Europese en Nederlandse overheidslichamen	0	0
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	1.278	1.321
Totaal vlottende activa	44.401	46.823
Totaal-generaal	74.951	80.037

PASSIVA	(bedragen x € 1.000)	
	Ultimo 2013	Ultimo 2012
Vaste passiva		
Eigen vermogen	39.242	46.317
- Algemene reserves	22.964	25.260
- Bestemmingsreserves	16.017	19.030
- Nog te bestemmen resultaat	261	2.027
Voorzieningen	29.143	28.433
- Voorzieningen voor verplichtingen verliezen en risico's	5.365	5.197
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	23.778	23.236
- Door derden beklemd middelen met een specifieke aanwending	0	0
Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar	4	5
- Obligatieleningen		
- Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	0	0
- binnenlandse bedrijven		
- overige binnenlandse sectoren		
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven		
- Waarborgsommen	4	5
- Verplichtingen van financial-lease overeenkomsten		
Totaal vaste passiva	68.389	74.755
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar	2.760	3.585
- Kasgeldleningen	0	0
- Bank- en giroaldi	0	0
- Overige schulden	2.760	3.585
Overlopende passiva	3.802	1.697
Vooruitontvangen uitkeringen met een specifiek doel	785	767
Overige vooruitontvangen bedragen	0	33
Overige nog te betalen bedragen	3.017	897
Totaal vlottende passiva	6.562	5.282
Totaal-generaal	74.951	80.037
Gewaarborgde geldleningen	757	850
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	0	0

Toelichting op de balans

Waarderingsgrondslagen balans en resultaatbepaling

Algemene waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft. In de financiële verordening zijn nadere kaders opgenomen voor de waardering van vaste activa.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen vaste activa

Algemeen

Vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Immateriële vaste activa

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Het saldo van agio en disagio wordt lineair gedurende maximaal de looptijd van een geldlening afgeschreven.

Afsluitkosten voor geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Materiële vaste activa met economisch nut

Materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur.

Op voorstel van het college kan hiervan worden afgeweken door annuïtaire afschrijving toe te passen. Bijdragen van derden worden in mindering gebracht op de investeringssom. Het saldo vormt de afschrijvingsbasis. De te hanteren afschrijvingstermijn wordt per actief beoordeeld aan de hand van de verwachte economische levensduur. Afschrijving vindt plaats met ingang van de maand volgend op de ingebruikname bij activa met een levensduur < 10 jaar. Indien de levensduur > 10 jaar, vindt afschrijving plaats met ingang van het nieuwe boekjaar. Binnen de onderstaande hoofdgroepen worden globaal de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Gronden en (aanlegkosten) terreinen: 15 tot 60 jaar op aanlegkosten terreinen. Op de gronden zelf wordt niet afgeschreven.
- Woonruimten: 15 tot 40 jaar;
- Bedrijfsgebouwen: 15 tot 40 jaar;
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken: 15 tot 60 jaar;
- Vervoermiddelen: 7 tot 15 jaar;
- Machines, apparaten en installaties: 3 tot 20 jaar.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Overeenkomstig de financiële verordening worden aankopen en vervaardigingen met een meerjarig maatschappelijk nut, na aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves, ten laste van de exploitatie gebracht. Bij raadsbesluit kan hiervan worden afgeweken en tot activering worden overgegaan. Op investeringen in de openbare ruimte wordt in dat geval lineair afgeschreven.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Wanneer de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingprijs, zal afwaardering plaatsvinden.

De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs, verlaagd met de afschrijving agio obligaties en verhoogd met de afschrijving disagio. Deze mutaties worden berekend over het verschil tussen de verkrijgingprijs en de nominale waarde en de restantlooptijd van de obligaties. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Grondslagen Vlottende activa

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden en verspreide gronden worden opgenomen op basis van de al uitgegeven kosten van grondaankopen, voorbereidingen en dergelijke. De boekwaarden van de gronden worden vermeerderd met het jaarlijks bij of af te schrijven exploitatiesaldo, waarin begrepen de aan de boekwaarde toe te rekenen rente en, indien noodzakelijk, verminderd met een bijdrage uit de algemene reserve.

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt hierop een voorziening in mindering gebracht die gevormd wordt op basis van een inschatting van het oninbare bedrag.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Grondslagen Passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Van derden ontvangen bijdragen welke zijn bestemd voor een specifiek doel, bekleemde middelen, worden gewaardeerd na aftrek van de in het kader van deze middelen relevante gemaakte kosten. Deze staan op de balans vermeld als 'voorziening – door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwending'.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

De schuldrestanten per het einde van het boekjaar van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen en garantstellingen zijn buiten de balanstelling opgenomen. Nadere informatie is in de toelichting op de balans opgenomen.

Toelichting op de balans per 31 december

(bedragen in de overzichten X € 1.000)

ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft de onderscheiding en het verloop van de immateriële vaste activa weer:

Tabel balans 1 Verloop immateriële vaste activa	Boek-waarde 01-01-13	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-13
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	29	1.642	498	1.173	0	0	0
Totaal	29	1.642	498	1.173	0	0	0

Materiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft de onderscheiding en het verloop van de materiële vaste activa weer:

Tabel balans 2 Verloop materiële vaste activa	Boek-waarde 01-01-13	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-13
Gronden en terreinen	1.288	0	0	41	0	0	1.247
Woonruimten	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	8.065	267	0	961	0	0	7.371
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.712	3.482	4	1.776	0	0	5.414
Vervoermiddelen	36	136	0	22	0	0	151
Machines, apparaten en installaties	368	310	0	267	0	0	412
Overige materiële vaste activa	1.370	335	18	356	0	0	1.332
Totaal	14.840	4.530	22	3.422	0	0	15.927

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld. Hierbij worden alleen de lasten per investering vermeld die in 2013 hoger waren dan € 25.000.

Tabel balans 3 Investeringen groter dan 25.000	Beschikbaar gesteld krediet	Ten laste van krediet 2013	Cumulatief ten laste van krediet
<u>Kosten onderzoek en ontwikkeling</u>			
Vorbereidingskrediet Maanweg	5.745	1.619	4.143
	5.745	1.619	4.143
<u>Bedrijfsgebouwen</u>			
Zomerproject groot onderhoud bijzond. scholen 2012	512	122	487
2e fase asbestsanering schoolgebouwen 2012	85	85	93
Spoedvoorzieningen St. Jozefschool 2013	40	37	37
	637	244	617
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>			
Overname lichtmasten - 2013	1.385	1.385	1.385
Overname armaturen - 2013	610	610	610
Vorbereidingskrediet fietspad Asschatterweg 2011	650	133	262
Uitvoeringskrediet fietspad Asschatterweg 2012	580	471	885
Verkeersmaatregelen Tabaksteeg / Leusden Zuid 2013	550	34	34
Fietsverbinding tussen Bavoortseweg - Maanweg 2013	75	42	42
Uitvoeringskrediet fase 2 fietspad Assch. weg 2013	4.225	80	80
Vorbereidingskrediet Herinrichting H'veldseweg 2009	1.389	715	852
	9.464	3.470	4.150
<u>Vervoermiddelen</u>			
Iveco Daily VB-906-P 2012	77	79	79
Fiat Doblo Work Up VB-222-P incl. kiep/kraan 2012	36	34	34
	113	113	113
<u>Machines, apparaten, installaties</u>			
Aanschaf tablet voor medewerkers 2013	104	107	107
Servers 2013	100	104	104
Zoutstrooier NIDO Stratos B06-15 PAX	27	25	25
Noodstroomaggregaat (NSA) 2013	36	35	35
	267	271	271

Overige materiële activa			
Communityplatform Wijzijnleusden.nl 2013	28	28	28
Storage - data opslag systeem 2013	103	109	109
Centric Migratie 2013	60	36	36
Virtualiseren en gebr.beheer t.b.v. flexwerken 2012	57	59	112
	248	232	285

Bijdragen van derden worden alleen opgenomen wanneer die direct gerelateerd zijn aan het betrokken actief.

Overname lichtmasten en armaturen

De overeenkomst met het bedrijf wat de openbare verlichting in onze gemeente verzorgde, is opgezegd en beëindigd per 1 juli 2013. Hierdoor is de gemeente juridisch eigenaar geworden van het totale openbare verlichting areaal. Daar staat tegenover dat de gemeente een afkoopsom moet betalen voor de nog niet afgeschreven investeringen die het bedrijf in het (recente) verleden heeft gedaan. Het betreft hier een investering met maatschappelijk nut in de openbare ruimte die niet, zoals gebruikelijk, binnen de exploitatie kan worden gerealiseerd. Daarom is voorgesteld om deze investering wel te activeren en af te schrijven op basis van de gemiddeld gewogen resterende levensduur.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Tabel balans 4 Verloop van de financiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-13	Verstrekkings	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-13
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	158	0	0	158
Leningen aan deelnemingen	209	0	24	185
Overige langlopende leningen	4.466	7	3.703	770
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	13.500	0	0	13.500
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	12	0	2	10
Totaal	18.345	7	3.729	14.623

Overige langlopende leningen

In 2013 is de verstrekte geldlening (10 jaar) van € 3,7 miljoen geheel afgelost door de Bank Nederlandse Gemeenten.

Vlottende activa

Vorraden

Tabel balans 5 Vorraden uitgesplitst naar categorieën	Boekwaarde 01-01-13	Boekwaarde 31-12-13
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	1.685	1.687
Onderhanden werk, w.o. bouwgronden in exploitatie	14.938	13.967
Gereed product en handelsgoederen	6	3
Totaal	16.629	15.657

Niet in exploitatie genomen gronden

Van de niet in exploitatie genomen bouwgronden kan het volgende overzicht worden gegeven:

Tabel balans 6 Overzicht niet in exploitatie genomen bouwgronden	Boekwaarde 01-01-13	Investerings	Desinvesteringen	van / naar In Exploitatie	Boekwaarde 31-12-13	Boekwaarde per m²
Mastenbroek II	69	2			71	4
Princenhof	1.477	132	132		1.477	99
Restant Buitengebied	139				139	5
Totaal	1.685	134	132	0	1.687	

De investeringen in deze projecten betreffen veelal beheerskosten en -opbrengsten en de kapitaalrente. In complex Princenhof betreffen de investeringen voor € 80.000 de kosten voor het slopen van een pand en het verwijderen van de aanwezige asbest.

Er heeft een toetsing plaatsgevonden van de boekwaarde in vergelijking met de marktwaarde. Toetsing wijst uit dat voor bovenstaande complexen van een hogere waardering dan de marktwaarde geen sprake is. Vanaf 2012 worden de rente- en andere kosten van Princenhof en Restant Buitengebied niet meer geactiveerd, maar direct als verlies genomen ten laste van de Algemene Reserve Grondbedrijf.

In exploitatie genomen gronden

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2013 het volgende overzicht worden weergegeven:

Tabel balans 7 Overzicht bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 01-01-13	Investering incl. mutaties van/naar niet in exploitatie	Inkom-sten	Winst-uitname	Boek-waarde 31-12-13	Voorziening verlieslatend complex	Balans-waarde 31-12-13
Groot Agteveld	362	59	143		278	0	278
t Zicht	-685	178		507	0	0	0
Leusden-Zuid	2.055	106			2.161	0	2.161
Hamersveldseweg	453	23			476	0	476
Westflank Buitenplaats	9.740	443			10.183	4.970	5.213
Westflank Plantage	350	45	218		177	0	177
De Biezenkamp	544	935	282		1.197	0	1.197
Tabaksteeg intern	-1.481	166	715	600	-1.430	0	-1.430
Valleipark	6.096	629			6.725	0	6.725
De Schammer	-624	316	522		-830	0	-830
Totaal	16.810	2.900	1.880	1.107	18.937	4.970	13.967
Nog te maken kosten							33.180
Nog te verwachten opbrengsten							49.133
Voordelig verwacht exploitatieresultaat (eindwaarde)							1.986

Per saldo is het onderhanden werk van € 16,810 mln met circa € 2,127 mln toegenomen naar € 18,937 mln. Voor wat betreft de investeringen kan het volgende worden opgemerkt:

De investeringen bestaan met name uit rentelasten (€ 0,784 mln), plankosten (€ 0,726 mln), een aankoop in project Biezenkamp (€ 0,455 mln), verwervingskosten Schammer (€ 0,317 mln) en woonrijpmaken 't Zicht (€ 0,191 mln).

Desinvesteringen vloeien voort uit o.a. de volgende transacties: In Tabaksteeg is een winstuitkering ontvangen van GEM Tabaksteeg ad € 0,6 mln., in de Plantage heeft de laatste grondverkoop ad € 0,2 mln plaatsgevonden, in de Biezenkamp zijn bijdragen ontvangen van de ontwikkelaar in de gemeentelijke verwervingskosten en in de Schammer is een subsidie definitief afgerekend en ontvangen.

In 2013 is € 0,6 mln. tussentijdse winst gerealiseerd in het project Tabaksteeg en is het project 't Zicht afgesloten met een winst van € 0,5 mln. Van deze laatste winst was € 0,4 mln. al voorzien in de Actualisatie Grond-exploitaties 2013 en al in 2013 toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondbedrijf. Het restant ad € 0,1 mln. is onderdeel van het jaarrekeningresultaat 2013.

De voorziening Buitenplaats is in 2013 van € 1,872 mln. verhoogd naar € 4,970 mln. De voorziening Buitenplaats is gevormd ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van De Buitenplaats. Het bedrag is opgebouwd uit:	
Verwacht negatief resultaat grondexploitatie 2012 (laatst vastgestelde)	€ 1.872.000
Verwacht negatief resultaat a.g.v. lagere grondopbrengsten	€ 2.100.000
Verwacht negatief resultaat a.g.v. rente en plankosten 2012 en 2013	€ 998.000
Totaal voorziening de Buitenplaats	€ 4.970.000

Voor het project Biezenkamp is geen geactualiseerde grondexploitatie 2014 opgesteld. De voorziening Biezenkamp ad € 2.255.000 is gevormd ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de laatst vastgestelde grondexploitatie (2013). Op dit moment zijn partijen in overleg om te komen tot een oplossing voor de gerezen problemen in de Biezenkamp. Uitgangspunt voor een oplossingsrichting is dat het voor de gemeentelijke interne grondexploitatie budgettair neutraal zal verlopen. Indien een voor alle partijen aanvaardbare oplossing is gevonden, zal dit gevolgen hebben voor de (interne) grondexploitatie Biezenkamp en wordt een geactualiseerde grondexploitatie aangeboden.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd t/m één jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Tabel balans 8 Specificatie uitzettingen met een looptijd ≤ 1 jaar	Saldo 31-12-13	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-13	Gecorrigeerd saldo 31-12-12
Vorderingen op openbare lichamen	3.206	0	3.206	2.848
RC-verhoudingen met niet financiële instellingen	7.126	0	7.126	0
Overige vorderingen	1.584	374	1.210	722
Overige uitzettingen ≤ 1 jr.	0	0	0	0
Totaal	11.916	374	11.542	3.570

Vorderingen op openbare lichamen

Het betreft een vordering van € 3.182.000 die de gemeente heeft op het BCF (BTW Compensatie Fonds) over het jaar 2013 waarvan de uitkering in het volgende boekjaar plaatsvindt, en een vordering van € 24.000 op gemeenten waarmee gemeente Leusden samenwerkingsverbanden is aangegaan.

RC-verhouding met niet financiële instellingen

Deze post betreft het totale saldo wat aangehouden wordt in de schatkist. Vanaf 15 december 2013 worden overtollige middelen, zodra ze vrijvallen, verplicht aangehouden bij het Agentschap (Schatkist). Dit gebeurt in een rekening-courant verhouding.

Overige vorderingen

Deze post bevat de debiteuren algemeen, belastingdebiteuren en vorderingen in verband met sociale zaken. Voor deze vorderingen wordt jaarlijks een waardecorrectie toegepast. De grondslag voor de berekening van deze correctie is opgenomen in de financiële verordening.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Tabel balans 9 Overzicht liquide middelen	Boekwaarde 01-01-13	Boekwaarde 31-12-13
Kassaldi	6	6
Bank- en girosaldi	25.297	15.918
Totaal	25.303	15.924

De afname van de banksaldi is het gevolg van de diverse investeringen (o.a. verlegde Maanweg, fietspad Asschatterweg en Hamersveldseweg-Noord) en de verplichting tot schatkistbankieren. Het bedrag in de schatkist wordt verantwoord in Tabel balans 8 onder RC-verhoudingen met niet financiële instellingen en bedraagt per ultimo boekjaar € 7.126.000.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Tabel balans 10 Overzicht overlopende activa	Boekwaarde 01-01-13	Boekwaarde 31-12-13
Vooruitbetaalde bedragen	48	1
Nog te ontvangen bedragen	1.273	1.277
Totaal	1.321	1.278

Het Nog te ontvangen bedrag bestaat uit verrekeningen met het Service Bureau Gemeenten (€ 608.000,-), rente t/m 31 december over uitgezette gelden (€ 317.000,-), vergoedingen van Nedvang voor oud papier, glas, e.d. (€ 105.000,-), terug te ontvangen dividendbelasting (€ 90.000,-), terug te ontvangen BTW m.b.t. buitensport (€ 52.000,-), afrekening 2013 Gemeenschappelijk Belastingkantoor (€ 40.000,-), toeristenbelasting (€ 32.000,-), terug te vorderen subsidies (€ 17.000,-) en overige kleine vorderingen (€ 16.000,-),

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

De onderscheiding en het verloop van de reserves wordt in onderstaand overzicht per reserve, ingedeeld naar hoofdgroep, weergegeven.

Tabel balans 11						
Overzicht reserves	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Bestem-	Vermindering	Saldo
	01-01-13			ming	ter dekking	31-12-13
				resultaat	afschrijvingen	
				2012		
<u>Algemene reserves</u>						
Algemene (bedrijfs)reserve	5.750	-81	1.181	655		5.143
Alg. reserve grondbedrijf	4.857	1.284	3.381	846	22	3.584
Alg. res. toevoeging exploitatie	8.658	0	144			8.514
Alg. res. flexibel inzetbaar	1.143	0	32		1	1.110
Alg. res. aangewezen bestemming	4.852	533	1.191	526	107	4.613
	25.260	1.736	5.929	2.027	130	22.964
<u>Bestemmingsreserves</u>						
Grondbedrijf surplusreserve	63	0	63	0		0
Res bovenwijkse voorz./ infrastruct. projecten	11.171	0	0		2.561	8.610
Best. reserve rente Startersleningen	659	23	27			655
Onderwijshuisvesting	1.723	838	630		620	1.312
Res. dekking kap.lasten inv. econ. nut	3.891	136	125		242	3.660
Egalisatiereserve reinigingsrechten	1.186	0	323			864
Welzijnsfonds	337	0	49			288
Egalisatiereserve WMO	0	628	0			628
	19.030	1.625	1.216	0	3.423	16.017
<u>Nog te bestemmen resultaat</u>	2.027	261		-2.027		261
	2.027	261	0	-2.027		261
Totaal reserves	46.317	3.622	7.145	0	3.553	39.242

De totale reserves inclusief bestemming resultaat zijn per saldo gedaald met ruim 7 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het verhogen van de verliesvoorziening Buitenplaats (€ 3,1 miljoen) en de diverse investeringen (verlegde Maanweg, fietspad Asschatterweg, Hamersveldseweg-Noord) die ten laste van de reserve bovenwijkse voorzieningen zijn gebracht.

Voorzieningen

In het volgende overzicht wordt, ingedeeld naar hoofdgroep, het verloop per voorziening weergegeven. Hierbij worden de totale toevoegingen, vrijval ten gunste van het resultaat en de aanwendungen opgenomen.

Tabel balans 12					
Overzicht voorzieningen	Saldo 01-01-13	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-13
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:</u>					
Voorziening afgesloten complexen	0	20	0	0	20
Voorziening De Biezenkamp	2.255	0	0	0	2.255
Voorziening grondexploitatie niet-Visie	213	0	0	0	213
Effecten bestemmingspl. Tabaksteeg	232	0	0	32	200
Voorziening voormalig personeel	98	224	0	72	250
Voorziening seniorenbeleid	58	10	68	0	0
Voorziening pensioenen en uitkeringen wethouders	2.199	333	0	126	2.406
Voorziening FPU	142	0	0	121	21
Subtotaal	5.197	587	68	351	5.365
<u>Onderhoudsegalisatievoorzieningen:</u>					
Voorz. egal. wegbeheer deklagen	6.522	1.625	0	941	7.206
Voorz. egal. wegbeheer elementen	878	371	115	866	268
Voorz. egal. waterbeheer	184	75	0	29	230

Voorz. egal. gebouwenbeheer	3.406	1.112	0	981	3.537
Voorz. egal. sportterreinen	2.528	177	0	66	2.639
Voorz. egal. groenbeheer	2.427	132	0	205	2.354
Voorz. egal. huisv onderwijs	4	105	0	94	14
Voorz. egal. rioolbeheer	7.287	866	175	448	7.530
Subtotaal	23.236	4.463	290	3.630	23.778
Totaal voorzieningen	28.433	5.050	358	3.981	29.143

Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Voorziening waardeoverdracht/wachtgelden wethouderspensionen

De gemeente fungeert als pensioenfonds van de wethouders.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Algemeen

Het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt gedekt uit de hierboven weergegeven onderhoudsfondsen. Het groot onderhoud aan wegen, wegebouwkundige kunstwerken, riolering, water, groen en gebouwen wordt integraal benaderd en uitgevoerd.

Vaste schulden looptijd >1 jaar

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de vaste schulden weergegeven:

Tabel balans 13 Overzicht verloop van de vaste schulden	Saldo 01-01-13	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-13
Waarborgsommen	5	0	1	4
Totaal	5	0	1	4

Viottende Passiva

De viottende passiva kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Tabel balans 14 Overzicht viottende passiva	Boekwaarde 01-01-13	Boekwaarde 31-12-13
<u>Schulden < 1 jaar</u>		
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en girosaldi	0	0
Overige schulden	3.585	2.760
	3.585	2.760
<u>Overlopende passiva</u>		
Vooruitontvangen uitkeringen met een specifiek doel	767	785
Overige vooruitontvangen bedragen	33	0
Overige nog te betalen bedragen	897	3.017
	1.697	3.802
Totaal	5.282	6.562

In de 'vooruitontvangen uitkeringen met een specifiek doel' worden de in enig jaar van derden ontvangen, maar (nog) niet bestede middelen geregistreerd. Deze bedragen moeten besteed of terugbetaald worden.

Tabel balans 15 Vooruitontvangen uitkeringen met een specifiek doel	Saldo 31-12-13
ISV-3 subsidie voor MFC Biezenkamp	200
Uitvoeringsprogramma Landschap Ontwikkelings Programma	180
Provincie Utrecht - subsidie Achterveld-Zuid fase 1	405
Totaal	785

Van de vooruitontvangen en nog te betalen bedragen kan het volgende verloopoverzicht worden gegeven:

Tabel balans 16 Overige vooruitontvangen bedragen en nog te betalen bedragen	
Vooruitontvangen bedragen	
---	0
Totaal	0
Nog te betalen bedragen	
<i>Algemeen:</i>	
Servicebureau Gemeenten - Voorziening hulp bij het huishouden	72
Gemeentelijke bijdrage 2013 RWA	82
Collectief Vraagafhankelijk Vervoer 4e kwartaal 2013	60
Gemeenschappelijk Belastingkantoor Locosensus Tricijn	249
Overname lichtmasten en armaturen	1.995
Te verrekenen BBZ	295
Overige nog te betalen bedragen	264
Totaal	3.017

Ontwikkelingen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die in het kader van de jaarrekening vermeldenswaardig zijn.

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Tabel balans 17 Specificatie waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen					
Geldnemer	Aard / omschrijving	Oorspr. bedrag	Percentage borgstelling	Restant begin jaar	Restant eind jaar
Gewaarborgde geldleningen sport- en welzijnsinstellingen:					
Stichting De Wetering	Tennis-/squashbanen	352	100	69	43
Jeu de boulesver. Hakhorst	Jeu de boulescomplex	109	100	9	8
Jeu de boulesver. Amicale					
Pétanque	Bouw overdekte hal	11	100	5	4
Roda '46	Renovatie/uitbr. clubgebouw	75	100	25	20
LTV Lockhorst	Luchthal	190	100	57	38
	Uitbr./renovatie				
Scouting Manitoba	accommodatie	350	100	88	84
	Clubhuis (op				
Stichting De Vallei	hockeycomplex)	100	100	292	278
	Uitbr./renovatie				
SV Achterveld	accommodatie	60	100	50	47
LTV Lockhorst	Vervangen zes tennisbanen	150	100	123	113
	Uitbr./renovatie				
Scouting Manitoba	accommodatie	25	100	23	21
	Vervangen dak				
Stichting De Wetering	accommodatie	110	100	109	101
Totaal generaal				850	757

In 2013 is de gemeente niet aangesproken en hebben geen betalingen plaatsgevonden wegens de verleende borg- en garantstellingen.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt de belangrijkste van deze verplichtingen:

In 2008 aangegane verplichtingen op basis van Europese aanbestedingen:

- Op basis van bestek 'M07B0118 Levering en plaatsing ondergrondse containers in de gemeente Leusden' heeft een Europese aanbesteding plaatsgevonden. De aanneemsom bedraagt € 577.000 exclusief 19% BTW. In dit bedrag zit een onderhoudscomponent. Het contract is voor 10 jaar afgesloten.

Deel 2 Jaarrekening

2c Bijlage single information single audit

De informatie in deze bijlage wordt toegezonden aan het CBS, deze zorgt voor verspreiding naar de ministeries die de specifieke regelingen onder zich hebben. Het resultaat van deze werkwijze is een vermindering van de administratieve lastendruk en het werken met dezelfde gegevens binnen de overheid.

De SISA-bijlage bij de jaarrekening bestaat uit 2 onderdelen.

1. Een schema, waarin een aantal kerngegevens dient te worden ingevuld, zoals de uitgaven die in 2013 zijn gedaan per regeling. Dit schema staat op de volgende pagina's. Alleen de regelingen die van toepassing zijn voor de gemeente Leusden in 2013 zijn opgenomen.
2. De bevindingen die naar aanleiding van de toets op de regelingen worden gedaan moeten in een aparte tabel worden opgenomen. Deze tabel staat hieronder.

Toelichting:

Er zijn geen fouten of onzekerheden met een financiële omvang in de specifieke uitkeringen geconstateerd.

 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		TABEL VAN FOUTEN EN ONZEKERHEDEN 2013		
Berichtgeverinformatie				
Vul hieronder de informatie in waarop de tabel/het rapport van bevindingen betrekking heeft.				
Type overheidslaag:	Gemeente	selecteer uit lijst		
Naam berichtgever:	Leusden	bijvoorbeeld: Aa en Hunze		
Berichtgevercode¹:	0327	bijvoorbeeld: 1680		
Rapportage-periode:	2013			
Bestandsnaam:	sis_a_2013_060327_Tabel_fouten_en_onzekerheden.xls	wordt automatisch ingevuld		
<small>¹ In februari 2014 wordt op w.w.cbs.nl/sisa een bestand geplaatst waarin u deze code kunt opzoeken</small>				
Vindplaats				
Deze tabel is in het rapport van bevindingen van de accountant te vinden op pagina: <input type="text"/>				
Fouten en onzekerheden 2013				
Nr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)			
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden			
G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) gemeente 2013			
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2012			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2013			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief			
G5	Wet participatiebudget (WPB) gemeente 2013			

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa				
I N D I C A T O R E N							
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2014 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01 € 41.853	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02 € 0	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met voegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03 € 0	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04 € 19	
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SISA tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen eernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Overige bestedingen (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoordde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoordde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoordde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoordde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05
			1 LE.0701 brug over het Valleikanaal € 89.144	€ 0	€ 89.144		
			2 LE.0702 Omliegging Maanweg € 238.166	€ 0	€ 1.401.483		
			3 80A0B2F5 Kopie beschikingsnummer Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	€ 238.166	€ 0		
			1 LE.0701 brug over het Valleikanaal € 178.358	€ 1.559.929	€ 178.358	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09
			2 LE.0702 Omliegging Maanweg € 1.559.929	€ 238.166	€ 1.661.580		Ja
			3 80A0B2F5 € 238.166	€ 0	€ 0		Nee
SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2013 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: G1 / 01 0,00	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren Aard controle R Indicatornummer: G1 / 02 0,00	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1 / 03 Nee		
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2012 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen eernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1); inclusief deel openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03	Het totaal aantal gerealiseerde werkplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G1A / 04	Het totaal aantal gerealiseerde begeleidde werklekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G1A / 05
			1 0327 (Leusden) Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Wet werk en bijstand (WWB) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	85,75 Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Wet werk en bijstand (WWB) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	7,70 Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	73,11 Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	1,22 Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05
			€ 2.453.964	€ 46.028	€ 367.894	€ 906	€ 16.023
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze. Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 10	€ 0
			€ 53.394	€ 7.253	€ 0	Ja	

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa						
			INDICATOREN						
SZW	G3	<p>Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2013</p> <p>Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004</p> <p>Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.</p>	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
			<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 06</i>	
			€ 5.490	€ 40.000	€ 3.688	€ 58.783	€ 25.635	€ 0	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.				
		<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatummer: G3 / 09</i>					
		€ 0	€ 0	Ja					
SZW	G5	<p>Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2013</p> <p>Wet participatiebudget (WPB)</p> <p>Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.</p>	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen						
			<i>Aard controle D1 Indicatummer: G5 / 01</i>	Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering					
			300	Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/02					
		Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	Besteding (jaar T) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) Regelluw	Dit onderdeel is uitsluitend van toepassing op gemeenten die in (jaar T-1) duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk	
		<i>Aard controle n.v.t. Indicatummer: G5 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G5 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G5 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G5 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G5 / 06</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G5 / 07</i>		
		Ja	€ 338.013	€ 57.782	€ 0	€ 0			

Vaststellingsbesluit

De raad der gemeente Leusden;

gelezen het voorstel van het college d.d. 26 mei 2014, nummer 228338

gelet op artikel 197-201 van de gemeentewet en artikel 24 en volgende van het Besluit Begroting en Verantwoording;

b e s l u i t:

Het jaarverslag en de jaarrekening 2013 vast te stellen;

1. Het rekeningresultaat 2013 met een bedrag van € 261.000 als volgt te bestemmen:
2. Een bedrag van € 109.000 te storten in de Algemene reserve Grondbedrijf.
3. Een bedrag van € 270.000 beschikbaar te stellen voor de onderstaande doeleinden:

	Bedragen x € 1.000
Inhuur personeel voor uitvoering projecten (2013); via bestemmingsreserve	38
Extra voordeel SB G op WMO verstrekkingen; toevoegen aan egaliseriereserve WMO	60
Digitaliseren bouwdoSSIers	90
2 ^e Fase pilot binnensport	9
Budget 2013 woonserviceconcept bestemd voor projectsubsidie Larikslaan 2	30
Ontwikkelbudget jeugdzorg/sociaal domein	24
Infosysteem "Mens Centraal" en pilot Huisartsen	19
Totaal	270

4. Een bedrag van € 118.000 te onttrekken aan de algemene reserve (basisdeel);

Aldus besloten door de raad van de gemeente
Leusden in zijn openbare vergadering van 9 juli 2014,

J.S.Y. Houtman
griffier

drs. A. Vermeulen
voorzitter

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de gemeente Leusden

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2013 van de gemeente Leusden gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de programmarekening over 2013 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leusden is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder de gemeentelijke verordeningen en de Beleidsregels toepassing WNT.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en de 'Beleidsregels toepassing WNT', inclusief het controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leusden gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van Artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de gemeenteraad bij raadsbesluit vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Leusden een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de 'Beleidsregels toepassing WNT'.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2013 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen en de 'Beleidsregels toepassing WNT'.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge Artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Utrecht, 28 mei 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.M.A. Drost RA

